

T.C. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

KADINA VE ÇOCUĞA

YÖNELİK ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN
MEKANİZMALARIN
ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI
ÇALIŞTAY RAPORU

19 ŞUBAT 2018, ANKARA

**KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)**

“KADINA VE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN MEKANİZMALARIN ETKİNLİĞİNİN
ARTIRILMASI”

Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları No: 28
ISBN: 978-605-9468-18-3

YÖNETİM ADRESİ

Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No: 4 Çankaya / Ankara
Tel: 0312 465 22 00 Fax: 0312 465 22 65
www.ombudsman.gov.tr
iletisim@ombudsman.gov.tr

Tasarım / Uygulama
Gökhan TURAN

Baskı
Klasmat Matbaacılık Ltd. Şti. / Tel: 0312 395 1492
www.klasmat.net

Baskı Tarihi : Temmuz 2018

Her Hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının izin olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
AÇILIŞ KONUŞMALARI	13
ŞEREF MALKOÇ Kamu Denetçiliği Kurumu / Kamu Başdenetçisi	15
MEHMET KARABAY Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı	21
RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU AK Parti Kocaeli Milletvekili / Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı	24
AHMET AYDIN AK Parti Adıyaman Milletvekili / Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekili	34
BİRİNCİ OTURUM	
Prof.Dr. AYŞE NURDAGÜL AKIN Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü	47
Dr. HAKKI ÖZTÜRK Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı	51
MUHİTTİN ÖZDEMİR Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanı	58
TARIKHAN ÇETİNER Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürü	66
MELTEM AĞDUK Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Koordinatörü	73
YAŞAR TAŞKIN KOÇ TRT Haber ve Spor Yayınları Dairesi Başkanı	82
İKİNCİ OTURUM	91
ŞEREF MALKOÇ / OTURUM BAŞKANI	92
Prof.Dr. AYŞE NURDAGÜL AKIN Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü	93

MAHMUT TANAL	97
CHP İstanbul Milletvekili / TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyesi	
CELİLE ÖZLEM TUNÇAK	103
Kamu Denetçiliği Kurumu / Kamu Denetçisi	
Prof.Dr. SERPİL SANCAR	104
Ankara Üniversitesi SBF / Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Başkanı	
SEDİDE AKBULUT	107
Diyanet İşleri Başkanlığı Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı	
MURAT ELLİALTI	110
RTÜK İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkan Yardımcısı	
Av. BAHADIR AZİZ SAKİN	114
Bilgi Teknolojileri İletişimi Kurumu Hukuki Değerlendirme Koordinatörü	
Av. ZEHRA ÇETİNKAYA	117
Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi Üyesi	
Av. ASLI KOÇAK ARIHAN	120
Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı	
Av. DERYA YANIK	123
Kadın ve Demokrasi Derneği Yönetim Kurulu Üyesi	
AYSEL DEMİREL	127
Danıştay Üyesi	
RAMAZAN KARAKAYA	130
Adalet Bakanlığı Aile Mahkemesi Hâkimi	
Prof. Dr. BETÜL ULUKOL	136
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi / Çocuk ve Bilgi Güvenliği Derneği Başkanı	
PINAR ÖKTEM	139
UNICEF Temsilcisi	
Dr. NURAN BELET	143
Gazi Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi	
ŞENAL SARIHAN	146
CHP Ankara Milletvekili / TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanvekili	
NURAY KARAOĞLU	150
Kadın Adayları Destekleme Derneği Başkanı	

ŞEREF MALKOÇ

Kamu Denetçiliği Kurumu
Kamu Başdenetçisi

ÖNSÖZ

Kamu Denetçiliği Kurumu; hukukun üstünlüğünün sağlanması, iyi yönetim ilkelerinin yerleştirilmesi ve halka karşı sorumluluk anlayışı içinde ve hakkaniyet temelinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı Anayasal bir denetim mekanizması olarak beş yıldır faaliyetlerini sürdürmekte ve halkın avukatlığını yapmaya devam etmektedir. "İnsanların en hayırlısı insanlara en fazla faydası olanıdır" inancı ile "İnsanı yaşat ki Devlet yaşasın" ilkesini kendisine rehber edinen Kamu Denetçiliği Kurumunun temel görevi idarenin işleyişine ilişkin başvuruları insan haklarına dayalı adalet anlayışı içerisinde incelemektir. Kurumumuz, özel raporlar, çalıştaylar, eğitimler ve konferanslar vasıtasıyla; toplumumuzun geniş kesimlerini ilgilendiren konularda kamu yönetimimizin mevcut görünümünü ortaya koymayı, kamu hizmetinin hukuka ve hakkaniyete uygun olarak sunulduğu zemini genişletmeyi ve yönetimin iyileştirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca kanunumuzda kadın ve çocuktan sorumlu olmak üzere bir Ombudsman görevlendirilmiştir. Dolayısıyla burada da kanun koyucu kadına ve çocuğa verdiği önemi göstermiştir. Kurumumuzun uzun süredir üzerinde çalıştığı

en önemli konuların başında Kadın ve Çocuğa yönelik şiddet gelmektedir. Bu saiklerle Kurum olarak 2017 yılında “Kadın Hakları ve Ombudsmanlık” Çalıştayı, “Çocuğa Karşı Şiddet ve Eğitim Ortamlarında Şiddet” Eğitimi, 2018 yılında ise “Çocuk Tesliminde Hak İhlallerinin Önlenmesi” konulu çalıştay düzenleyerek; ilgili idarelerin ve kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Şiddetin en yaygın biçimlerinden biri olan kadına ve çocuğa yönelik şiddet, kadınların haklarının ve temel özgürlüklerinin ihlalini oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddet, ulusal ve uluslararası tüm gelişmelere rağmen, coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğretim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde yaygın olarak görülen evrensel bir sorundur. Kadına yönelik şiddet, kadınların insan haklarından yararlanmalarını ciddi biçimde engellemekte; yaşam, güvenlik, özgürlük, saygınlık, fiziksel ve duygusal sağlık hakkı gibi temel haklarını ihlal etmekte veya pratikte geçersiz kılmaktadır. Çok boyutlu bir sorun alanı olan kadına yönelik şiddet, yalnızca kadınları olumsuz etkilemekle kalmamakta, bir bütün olarak toplumu da olumsuz etkilemektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele; çok yönlü, bütüncül bir yaklaşımı ve toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı mücadelesini gerektirmektedir. Dolayısıyla, disiplinler arası bir yaklaşımla çalışmaların yürütülmesi ve ilgili tüm tarafların önleme, koruma, cezalandırma ve politika boyutuyla sürecin içinde yer alması büyük önem arz etmektedir.

Bir insan hakkı ihlali olarak “kadına yönelik şiddet” olgusu, uzun yıllar boyunca özel yaşam ve aile mahremiyeti içerisinde algılanmış, bu nedenle de gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde insan hakları gündemine geç girmiştir. Uluslararası düzeyde 1980’li yıllarla birlikte görünürlük kazanmaya başlayan bu olgu, 1990’lardan itibaren toplumsal bir sorun ve bir insan hakkı meselesi olarak görülmeye başlanmıştır. 1991 yılında, BM Ekonomik ve Sosyal Haklar Komisyonu ve Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) tarafından, kadına yönelik şiddetin önemli bir problem olduğunun altı çizilmiştir. Bu vurgunun devamında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW Komitesi), 19 No’lu Tavsiye Kararı’nda kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, **“bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen şiddet”** olarak tarif edilmiştir. Bu şiddet, **“kadına fiziksel, zihinsel ya da cinsel yönden zarar veya acıya neden olan davranışları, bu davranışlara ilişkin tehditleri, zorlamayı ve özgürlüklerin kaybedilmesine neden olan diğer davranışları”** kapsamaktadır. Kadına yönelik şiddet kavramı, uluslararası insan hakları hukuku alanında ilk kez 1993 yılında “Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri”de tanımlanmıştır. Bu çerçe-

vede, kadına yönelik şiddet, **“İster kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.”** şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca Bildiri’de azınlık gruplara dâhil olan kadınlar, yerli kadınlar, mülteci kadınlar, göçmen kadınlar, kırsal bölgelerde veya uygarlığa uzak topluluklarda yaşayan kadınlar, bakıma muhtaç kadınlar, ceza veya tutukevlerindeki kadınlar, kız çocukları, engelli kadınlar, yaşlı kadınlar ve silahlı çatışma bölgelerinde bulunan kadınlar gibi bazı kadın gruplarının şiddete karşı savunmasız oldukları da özel olarak vurgulanmıştır.

2011 yılında ülkemiz tarafından imzalanan ve onaylanan ve 2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi’nde ise kadına yönelik şiddet, **“Bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.”** biçiminde tanımlanmıştır. İstanbul Sözleşmesi’ne uygun olarak hazırlanan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da kadına yönelik şiddet, **“kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanun’da şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış”** olarak tanımlanmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere Ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadının insan haklarının korunması ve güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemelerin başında Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gelmektedir. Düzenlemeler şiddete maruz kalan kadınlara sunulan hizmetlerin sektörler arası bir yaklaşımla ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadının gerekli hizmeti alabilmesi için sağlık hizmeti, adalet hizmeti, sosyal hizmet veren kurumlar ile kolluk kuvvetlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çabaları ve işbirliği çok önemlidir. Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler kadar bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması, şiddet mağdurunun yanı sıra şiddet uygulayana yönelik koruma, tedavi, rehabilitasyon hizmetlerinin sunulması ile konu hakkında toplumsal farkındalı-

ğın ve duyarlılığın artırılması da büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, Kurumumuz tarafından kadına ve çocuğa yönelik şiddetin kabul edilemez olduğu inancıyla yürütülen çalışmalar geniş bir yelpazede ve kapsamlı işbirliğiyle sürdürülmektedir. Bu çalışmaların ve işbirliğinin somut örneklerinden birisi olan; kadına ve çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla “Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin arttırılması” çalıştayını ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile üniversitelerin kadın araştırmaları merkezlerinin katkı ve katılımlarıyla, TBMM tören salonunda yoğun bir katılımıla gerçekleştirdik.

KDK olarak kadına ve çocuğa karşı şiddet vb. konularda gereken hassasiyeti gösterip çalışmalar yapmaya devam edeceğiz. Ancak bu çalışmaları yaparken şunu göz ardı etmeyeceğiz. Şiddet sadece kadına ve çocuğa özgü bir sorun olmayıp bütün toplumun sorunudur. Yaşlıya, özürlüye toplumun bütün kesimlerine yönelen şiddeti durdurmak için çalışmalıyız. Dolayısıyla şiddet sorunu bütün olarak ele alınırsa çözümü daha kolay ve etkin olacaktır. Bu sorunun çözümünde milletimizin iyiliği, güzelliği teşvik eden geleneklerinden, örf-adetlerinden ve inançlarından faydalanmamız gerektiği inancını taşımaktayız. Bu açıdan “Kadınları ancak kötüleriniz döver.”, “Bir mü’min hanımına buğzetmesin.”, “Cennet annelerin ayakları altındadır.”, “Küçüklerimize şefkat etmeyen bizden değildir” diyerek kadınlara ve çocuklara verdiği önemi gösteren Kuran-ı Kerimi ve Peygamberimizi rehber edinerek; İnsanı yaratılmışların en şerefli olarak ele alır ve en iyi şekilde eğitirsek; merhamet, şefkat, sevgi, farklılıklara karşı hoşgörü yerleştirip buna uygun tedbirleri alırsak çok daha iyi sonuçlar alacağımızı umut ediyorum. Zira şiddet konusu bir eğitim ve kültür meselesidir.

Söz konusu çalıştay raporunun, daha geniş kesimlere ulaşacağı ve ilgili tüm taraflara, kadına yönelik şiddetle mücadelede gerçekleştirecekleri tüm çalışmalarda ışık tutacağı umudu ve inancıyla başta kadın ve çocuktan sorumlu Kamu Denetçimiz Sayın Celile Özlem TUNÇAK olmak üzere, çalıştayın hazırlanmasında emeği geçen Kurumumuz çalışanlarına, Milletvekillerimize, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelerimize, sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcilerine teşekkür ediyor, çalıştay raporunda yer alan faaliyetlerin hayata geçirilmesi için tüm ilgilileri işbirliğine davet ediyorum. Saygılarımla...

KADINA VE ÇOCUĞA

YÖNELİK ŐIDDETİN
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN
MEKANİZMALARIN
ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI

KADINA VE ÇOCUĞA

YÖNELİK ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN
MEKANİZMALARIN
ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI

ACILIS
KONUŞMALARI

SUNUCU

Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekilim, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyon Başkanlarım, sayın Milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Kamu Başdenetçim, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, uluslararası kuruluşların saygıdeğer temsilcileri, değerli konuklar; **“Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması”** konulu Çalıştayımıza hepiniz hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Programımız açılış konuşmalarıyla başlayacak olup, ardından **“Kadın ve Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmalar”** konulu İlk Oturum gerçekleştirilecektir.

Öğle yemeğinin ardından gerçekleşecek İkinci Oturumda ise sizlerin katılımlarıyla “Kadın ve Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmalar” daki sorunlar ve çözüm önerileri tartışılacaktır.

Programımıza geçmeden önce, sizleri Cumhuriyetimizin Kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, silah arkadaşları ve tüm aziz şehitlerimizin manevi huzurlarında saygı duruşuna ve ardından İstiklal Marşımızı okumaya davet ediyorum.

(Saygı Duruşunda bulunuldu, İstiklal Marşımız okundu)

Şimdi açılış konuşmalarını yapmak üzere, Kamu Başdenetçimiz Sayın Şeref Malkoç’u kürsüye davet ediyorum.

Buyurun efendim.

ŞEREF MALKOÇ

Türkiye Kamu Denetçiliği
Kurumu / Kamu Başdenetçisi

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Başkanvekili, Kıymetli KEFEK Başkanımız, bu komisyonlarımızın başkan yardımcıları, Değerli Bakan Yardımcım, Kıymetli Milletvekillerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri ve meslek kuruluşlarımızın ve üniversitelerimizin değerli hocaları, sivil toplum kuruluşlarımızın değerli yöneticileri, uluslararası kuruluşların kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, toplantımıza hoş geldiniz.

Toplantımızın başarılı geçmesini ve buradan çıkacak olacak olan sonuçların toplumda hayırlı ve faydalı uygulamalara yol açmasını temenni ediyorum.

Bu salonu bize tahsis eden Türkiye Büyük Millet Meclisimizin Başkanına huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Hepinizin bildiği gibi, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu 2010 yılında yapılan anayasa değişikliğiyle, Anayasanın 74. Maddesinde yer alan kurumlardandır.

Bu kurum, Türkiye'nin son yıllardaki demokratikleşme ve hak arama yollarının artırılması ve geliştirilmesi noktasındaki çabaların bir ürünüdür.

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun açıldığı dönemde aynı değişikliklerle Kamu Denetçiliği Kurumu da anayasal bir kurum haline gelmiştir. Ardından, 2012 yılında 6328 sayılı Yasayla tüzelkişiliğine kavuşmuştur.

Kamu Denetçiliği Kurumunun ana görevi, insanımızın şikâyeti üzerine, idarinin işleyişini etkin bir mekanizmayla denetlemektir. Bunun yanı sıra, insan haklarıyla ilgili yasanın vermiş olduğu sorumluluklar ve görevler vardır. Yine Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık faaliyetlerini rapor halinde hazırlayıp, Türkiye Büyük Millet Meclisine vermektedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu raporlar müzakere edilip, Resmi Gazetede yayınlanmaktadır.

Kanunun bize yüklediği bu sorumluluğun yanı sıra, toplumun genelini alakadar eden konularda özel rapor hazırlamak, bunları kamuoyuyla paylaşmak ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak gibi sorumluluklarımız vardır.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişini şikâyet yoluyla denetlemesinin nedeni, kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılmasıdır. Türkiye’de iyi yönetim ilkelerinin yerleştirilmesi ve denetim yoluyla kamudaki şeffaflığın artırılmasıdır. İnsan hakları konusunda gelişmelerin sağlanması, en az bunun kadar önemli olan hak arama kültürümüzün yaygınlaşmasıdır.

Biz toplumun genel sorunlarıyla ilgili değişik çalıştaylar yaparak, bunlarla ilgili raporlarımızı hem kamuoyuyla, hem de Türkiye Büyük Millet Meclisiyle paylaşıyoruz. Şimdi, bugün ele alacağımız konuda, toplumun genel bir sorunu vardır. “Şiddet kültürü” maalesef Türkiye’imizde çok yaygın. Özellikle kadına ve çocuğa karşı şiddet hassatten de aile içi şiddet basında da yer aldığı gibi, toplumu hiç iç açıcı olmayan bir noktaya doğru sürüklemektedir.

Türkiye’de şiddetin önlenmesi, özellikle de kadına ve çocuğa karşı şiddetin önlenmesi için anayasal, yasal ve diğer mevzuat düzenlemeleri noktasında fena bir yerde değiliz. Başta, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığımız ve diğer bakanlıklarımızla, kurum ve kuruluşların oluşması noktasında da Türkiye diğer uluslarla mukayese edildiğinde, kanuni düzenleme yönünden kurumsallaşma yönünden iyi bir durumdayız. Ancak bütün bunlara rağmen, bütün bu çabalara rağmen; bütün bu kurum ve kuruluşlara rağmen, arzu ettiğimiz yerde değiliz. Eksiklerimiz nedir, noksanımız nedir, hatayı nerede yapıyoruz; bunları nasıl önlememiz gerekir? Mutlaka çok değişik platformlarda, başta sivil toplum örgütleri olmak üzere, üniversitelerimiz, kamuoyu bunları tartışıp, uygulamacıların, raporlarla, tekliflerle, daha yoğun bir şekilde sunması gerektiği kanaatindeyim.

Kıymetli misafirler; şöyle bir haftalık Türkiye’deki haberlere veya gazetelere yansıyan şiddet olaylarına baktığımızda, insanın içi kararıyor. Doktorlara yapılan saldırılardan tutun, çocuk teslimlerinde, velayet konusu olan olaylarda, babalara çocuklar teslim edilip, ardından babaların çocukları öldürmesine kadar veya yeni doğmuş çocuğunu çöp kutusuna atan annelere varıncaya kadar veya iki gün önceki haberlerde vardı. Sanki bir vatandaş aile içinde bir tartışmadan sonra, kız kardeşini

öldürüyor, kız kardeşinin kocasını öldürüyor, ardından da intihar ediyor. Hele Adana’da yaşanan felaket. Acaba biz bu toplumda mıyız, başka bir toplum mu bu, bu insanlar nereden geldi; bu insanlar hangi kültürde yetişti, hangi iklimde bunlar var? İşte şiddet toplumu olduk. Acaba dünyada diğer ülkelerde bu olaylar bu kadar yaygın mı, biz mi abartıyoruz, şiddet sadece bizim insanımızın konusu mu; bütün dünyanın başının derdi mi? Bunlar hep tartışılması, konuşulması gereken şeyler.

Ama şahsen benim kanaatim, bütün bu olayları izledikten sonra, öyle zannediyorum ki, bu konunun Türkiye’de ailenin geleceği açısından, kadınlarımızın geleceği açısından, çocuklarımızın ve toplumumuzun geleceği açısından millî güvenlik sorunu olarak ele alınması gerekmektedir. Eğer biz bu konuya gereken önemi birkaç sene daha vermezsek, önümüzde çok daha büyük sorunlarla karşılaşacağımız kanaatindeyim.

İşte, Kamu Denetçiliği Kurumu olarak biz de bu konuyu ele alalım dedik. Raporlaştıralım, ilgili bakanlıklarımıza, kurumlarımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisine bu raporu sunalım. Ardından da mutlaka bunun takipçisi olalım.

Evet, bakanlıklarımız, kurumlarımız çalışıyor; ama biz genel fotoğrafı çekelim dedik. Bu fotoğraflardan sonra, tespitler ve ardından da önerilerimizi yapalım. Türkiye bir sevgi toplumu olmak zorundadır. Türkiye bir merhamet toplumu olmak zorundadır. Türkiye bir şefkat toplumu olmak zorundadır. Bireylerin birbirine saygısını geliştirip, artırmak zorundayız. Burada herkese sorumluluk düşüyor. Başta elbette eğitimcilere, Milli Eğitim Bakanlığına, üniversitelere; ama bu kurumları daha fazla harekete geçirecek olan da toplumun kendisidir, sivil toplum örgütleridir.

Değerli arkadaşlar, kıymetli katılımcılar; biz Kamu Denetçiliği Kurumu olarak diğer alanlarda olduğu gibi, bu alanda da sorumluluklarımızı yerine getirmeye çalışıyoruz. Yaptığımız çalışmalara, bugüne kadar yaptığımız çalışmalara ilaveten, toplumun geneliyle, sivil toplum örgütleriyle, basın mensuplarıyla, medyamızla ilişkilerimizi sıklaştırdık. 2018 yılında hedeflediğimiz diğer bir çalışma alanı da, burada sizlerle konuştuğumuz, diğer toplantılarda konuştuğumuz, çalıştaylarımızdaki raporları ve gayretleri üniversitelere taşımaktır.

Bu anlamda, Ankara'da bulunan 12 hukuk fakültemizle dekanlarımızla bir araya geldik. İstanbul'da bulunan 26 hukuk fakültemizle bir araya geldik. Hukuk fakültesindeki hocalarımızla, yöneticilerimizle, bize intikal eden olayları kendilerine aktaracağız. Kendilerinden de, toplumun genel sıkıntısı olan alanlarda birlikte çalışmayı teklif ettik. Yine ayrıca hepimizin bildiği gibi, Türkiye'de yaklaşık 200 üniversite bulunmakta. 7 milyon 250 bin üniversite öğrencisi var.

Kamu Denetçiliği Kurumu olarak 200 üniversite rektörüne yazı yazdık. Dedik ki, "hakkaniyetin, adaletin, insan haklarının geliştirilmesi noktasında üniversite öğrencilerimizin daha duyarlı hale getirilmesi için, üniversitelerimizde ombudsman toplulukları veya kulüpleri oluşturup, biz onlarla irtibata geçip, onları eğitip, onların üniversite öğrencileri arasında, üniversite yönetimleriyle ilişkilerde buldukları şehirde bu anlamda hem Kamu Denetçiliği Kurumu, hem de adalet, hakkaniyet ve insan hakları konusunda toplumun gelişmesine katkıda bulunalım" biz elimizden geldiğince bu gayreti gösteriyoruz.

Her toplantıda bizi yalnız bırakmayan arkadaşlarımız var. Başta Meclis Başkanımız, Meclis Başkan Vekilimiz, komisyon başkanlarımız, milletvekillerimiz ve sivil toplum örgütlerimiz. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Katıldığınız için, davetimize icabet edip, geldiğiniz için hepimize de yürekten teşekkür ediyorum. Biz gayret göstereceğiz, çaba göstereceğiz ve bu noktada görevi, sorumluluğu olmasına rağmen, gerektiği gibi sorumluluğu yerine getirmeyenleri de uyaracağız. Bunun üstesinden geleceğiz. Bir toplum hangi sorun olursa olsun, bunu çözmek için hedefe koyduktan sonra ve buna da odaklandıktan sonra, devletiyle, milletiyle odaklandıktan sonra, çözemeyeceği hiçbir sorun yoktur diyorum ve bu toplantının gerçekleşmesinde emeği geçen Kamu Denetçimiz Celile Özlem TUNÇAK Hanımefendiye ve çalışma arkadaşlarına da huzurunuzda teşekkür ediyorum, sağ olun.

SUNUCU

Sayın Kamu Başdenetçimize konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Şimdi de konuşmalarını yapmak üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Sayın Mehmet Karabay'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurunuz efendim.

MEHMET KARABAY

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Bakan Yardımcısı

Meclisimizin çok Değerli Başkanvekili, Değerli Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, Değerli Milletvekillerimiz, üniversitelerimizin ve sivil toplumumuzun çok değerli temsilcileri, Saygıdeğer KEFEK Başkanımız; hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanımız; bu toplantının yapılış amacını, kapsamını esasen genel çerçevesiyle beraber ortaya koydu ve benden sonra gerek Milletvekilimiz, gerek Başkan Vekilimiz konuyla ilgili görüşlerini ortaya koyacaklar. Bildiğiniz gibi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak biz kadına şiddete yönelik mücadelede, çocukların korunması çalışmalarında, özellikle son beş yıllık dönemde ortaya konulan anayasal ve yasal düzenlemelerle bir sorumluluk içerisindeyiz.

Şunun adını önemle vurgulamak isterim ki; gerek Bakanlık çalışanlarımız, gerekse en üst düzeyde Sayın Bakanımız ve biz çalışma arkadaşları bu konuyla ilgili olarak diğer kurumlarımızla beraber ortaya koyduğumuz eylem planı ve strateji belgelerimiz çerçevesinde; gerekse bu yılın sonuna doğru bütün illerde açmış olacağımız ve hâlen

68'i bulan şiddeti önleme ve izleme merkezlerimizin çalışmalarıyla; gerekse kadının güçlendirilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadele, erken yaşta ve zorla evlilikle mücadele eylem planları çerçevesinde üç alanda yaptığımız çalışmalar. Gerekse bu sorunlarla ilgili önde çıkan iller ve bölgelere yönelik bizatihi o iller özelinde yaptığımız çalışmalarla önemli bir çaba içerisindeyiz. Elbette bu konu sadece kamu yönetiminin, kamu kurumlarının, başta Bakanlığımıza, Adalet Bakanlığımızın ve İçişleri Bakanlığımızın sorumluluğu ile çözülecek bir sorun değildir.

Çok değerli başkanlarım ve katılımcılar; toplumsal sorunlarda birden sonuç almanız bazen mümkün olmayabiliyor. Bazen bunları sayısallaştırmak ve bir yerlere dökmek de tereddütle karşılanabilecek sonuçlar ortaya koyabiliyor. Ama ben şuna inanıyorum ki, bu salonda bulunan herkes kadına şiddet ve çocuğun mağdur edilmesi konusunda kesinlikle mücadelenin çok daha etkin, çok daha yetkin bir şekilde verilmesi noktasında hiçbir tartışmayı götürmeyecek şekilde aynı fikirdedir.

Bunun dili farklı olsa da, aynı hedef doğrultusunda ve sıfır toleransla bu mücadelenin yapılması gerektiğini ve bunun bir toplumsal sorun olduğu noktasında hepimiz aynı fikiriz. Ben size dakikalarca, hatta saatlerce Bakanlığımızın bu konuda yaptığı çalışmaları, çalışma arkadaşlarımla bu konuda verdikleri mücadeleleri ve sonuçlarını aktarabilirim. Ama mesele sadece bu değil. Mesele önce bunun bir toplumsal mesele olduğunu, bu konunun sadece bakanlıklara değil; aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarını da ilgilendirdiği konusunda hem fikir olunması gerekir... Bizim kadim değerlerimiz, inançlarımız ve bütün bu insanlığa evrensel değer olarak mesajını veren duruşumuzla biz bu konuda bunu hak ettiğimizi düşünmüyorum.

Bu nedenle, dilimizi de, çözüm süreçlerinde, çözümle ilgili, bu sorunun çözümüyle ilgili çalışmalarımızda hiçbir taviz vermeden, gerekenin yapılmasını, bu konuda sadece kurumların değil, üniversitelerin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının, fert fert insanımızın bu konuda rol alması gerektiğini; bu konuda medyamızın da üzerine yapması gerektiğini düşünüyorum.

Bu sorun sadece acıyı çeken ailelerin sorunu değildir. O mahşeri bir vicdan sorunudur. O nedenle, öğleden sonraki ve bu konuşmalardan sonraki oturumlarda Bakanlığımızın da üst düzey temsilcileri ve uzmanları

yer alacaklar. Onlar da fikirlerini, bu konuda yaptığımız çalışmaların kapsamını bir şekilde sizlerle paylaşacaklardır.

Ben daha fazla sabrınızı almamak, zamanınızı almamak adına sözlerime burada son veriyorum ve değerlerimizle, inancımızla şiddete yönelik bütün bu gelişmeleri sıfır tolerans durumunda olduğumuzu ve bu çabayla çalıştığımızı, bu çalışmaların da kesinlikle elbirliği yapılması gerektiğinin altını çiziyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

SUNUCU

Sayın Bakan Yardımcımıza da konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Şimdi de konuşmalarını yapmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Rabia Sezer Katırcioğlu Hanımefendiyi kürsüye davet ediyorum.

Buyurunuz efendim.

RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU

AK Parti Kocaeli Milletvekili
Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın
Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
Başkanı

Sayın Meclis Başkanvekilim, Sayın Bakan Yardımcım, Meclisimizin Sayın İhtisas Komisyonu başkanları, değerli milletvekilleri, Sayın Başdenetçimiz, kamu kurumlarımızın, üniversitelerimizin, meslek kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarının değerli katılımcıları, çok kıymetli misafirler; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkinliğinin artırılması çalıştayında sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Sözlerime çalıştayın konularıyla ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, Afrin’de başarılı bir şekilde gerçekleştirilen “Zeytin Dalı Harekâtı”nda ve ülkemizi kuşatmaya çalışan tüm terör örgütleriyle mücadele ederken şehit olan askerlerimize ve diğer güvenlik güçlerimize bugüne kadar vatan için şehit olan her bir vatandaşımıza Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum; yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Kadına yönelik şiddet dünyanın her yerinde gelişmişlik düzeyi, coğrafya ve kültür fark etmeksizin yaşanan önemli sorunlarından biri. Tüm dünyada çok yaygın olan bir insanlık hakkı ihlalidir. Dünyanın her yerinde

ırk, dil, dil ve etnik grup ayırmadan, her türlü toplumda farklı biçimlerde yüzünü gösteren aile içi şiddet tüm kadınların yaşadıkları ortak toplumsal bir sorun olarak görülmektedir.

Konuşmalarında Bakan Yardımcımız ve Kamu Başdenetçimiz genel bir giriş yaptılar. Ben biraz daha bilgi içeren bir konuşma metni hazırladım. Türkiye'deki yapılanlarla ilgili, yapılan düzenlemelerle ilgili çalışmalarını sizlerle paylaşacağım, ama öncesinde Komisyonca yaptığımız yurtdışı temaslarda edindiğim birkaç veriyi sizlerle paylaşarak, Türkiye'mizdeki düzenlemeleri sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Birleşmiş Milletlerin kadın statüsünü korumaya yönelik kurumlarının, toplantılarına Komisyon üyelerimizle birlikte düzenli olarak katılım sağlıyoruz. O temaslarda süresinde Amerika'daki kadınların yaşadığı hak ihallerini yakından temas etme, yetkililerden verileri alma imkânı bulduk ki, gerçekten ben ilk öğrendiğimde çok şaşırdım. Çünkü Türkiye'den Amerika'ya baktığımızda, insan haklarının en üst düzeyde yaşandığı, demokratik bir ülke olarak tanımladığımız Amerika ve Amerika'daki kadınlar aslında çok da içler acısı bir durumda olduğunu fark ettik.

Yetkililerin bize verdiği rakamlar şaşırtıcıydı, benim için öyleydi, muhakkak belki sizler de biliyorsunuz; ama bu kürsüden birkaç kez daha ya da her platformda ifade etmekte fayda olduğunu düşünüyorum. Amerika'daki her kadın sekiz dakikada bir şiddete uğruyor. 350 bin kadın her yıl sadece kadın olduğu için kadın cinayetleri, yani sadece kadın olduğu için kadın cinayetlerine kurban gidiyor. Kadınların, çalışan kadınların Amerika'da eşit işe eşit ücret kanunu bile yok. Emzirme ve çocuklarının rutin rahatsızlıklarında izin almayla ilgili büyük sorunlar yaşıyorlar.

Geçtiğimiz aylarda İskandinav ülkelerinde temaslarımız oldu. Toplumsal cinsiyet desteğinde en yukarıda çıkan, örnek gösterilen ülkelerde kadınların sorunları hâlâ ön alınmıyor. Tüm dünyada her toplumda yüzde 42'yi geçen oranlarda kadına şiddet olduğunu görüyoruz. Sosyal medya üzerinden ayrıca uygulanan şiddetleri de buradan ifade etmek istiyorum.

Evet, ülkemizde de ne yazık ki kadına şiddet hem bir insan hakları ihlali; hem de toplumsal sorun olarak devam etmekte. 2013-2014 yıllarında Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması sonuçlarına baktığımızda, şöyle bir sonucu görüyoruz. Ülke genelinde yaşamın herhangi bir döneminde eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddete uğrayan kadının nüfusa oranı yüzde 35 gözüküyor verilerde.

Avrupa'ya baktığımızda, her 15 yaşındaki üç kadından biri, 15 yaşından sonra bir şiddete uğradığını görüyoruz. Avrupa Birliği'ndeki oranlara baktığımız zaman, kadına yönelik şiddetin her yaştan, her eğitim grubundan, her bölge ve refah düzeyinden kadın için tehdit oluşturduğu, bununla birlikte erken yaşlarda evlenen kadınların boşanmış, ayrı yaşayan kadınların daha fazla şiddet riski altında olduğu anlaşılmaktadır.

İspanya temaslarındaki bir veriyi de sizinle buraya gelmişken paylaşmak istiyorum. İspanya'da bizim 6284 nolu Kanunumuza benzer bir kanunları var. Orada sadece evli olan kadınların uğradığı şiddeti, aile içi şiddet olarak görüyorlar. Birlikte yaşadığı, işte ya da kadını başka tanımlayacağımız birliktelikler sonucunda olan şiddeti bir adli vaka olarak ele alıyorlar. Bunu da buradan ifade etmek istiyorum.

Alınan tüm önlemlere rağmen, kamu kurumlarının tüm çabalarına rağmen, özellikle cinsel saldırı suçları, kadın cinayetleri, çocuklara karşı istismar vakaları, toplumumuzu derinden yaralamaya devam etmekte. Kendi kadın ve çocuk vatandaşlarımızın yanında ne yazık ki geçici koruma statüsüyle ülkemizde bulunan Suriyeli kadınlara ve çocuklara yönelik işlenen suçlar da bizim için ayrıca bir üzüntü kaynağı olmaktadır.

Ülkemiz bildiğiniz üzere, kadına yönelik şiddetin ülkedeki durumunu ve ayrıca uluslararası taahhütleri göz önünde bulundurarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması amacıyla her alanda yasal ve idari tedbirler alarak, ciddi çalışmalar yürütmüştür. Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi noktasında mevzuattaki eksiklikler büyük ölçüde tamamlanmış, kanun ve yönetmelik düzeyindeki çalışmalar yürürlüğe konulmuş, uygulamada da ciddi faaliyetler gerçekleştirilmiştir ki; Avrupa Birliği'nde İstanbul Sözleşmesini daha meclisinde görüşüp onaylamayan birçok Avrupa ülkesi de karşımızda bulunmaktadır.

Öncelikle 6284 Sayılı Aile Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe konulmasıyla; Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklikler ve 2016'ya 17 Sayılı Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Kanunuyla, Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler Konulu Başbakanlık Genelgesine burada dikkat çekmek, bazı önemli düzenlemeleri belirtmek isteriz.

6284 Sayılı Kanunla şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan tüm kadınlar, çocuklar, diğer aile bireyleri ve tek taraflı ısrarı takip mağdurları

rı kanun kapsamına dahil edilmiştir. Kanunda fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddeti de kapsayacak şekilde şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet kavramları tanımlanmıştır. Mevzuat çalışmalarından başka, faaliyetlerini etkin ve koordineli bir şekilde gerçekleştirmesini teminen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız bünyesindeki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından kadına karşı şiddetin önlenmesi, kadının statüsünün güçlenmesi ve erken yaşta evliliklerin engellenmesi konularında strateji belgeleri ve ulusal eylem planları oluşturulmakta ve uygulanmaktadır.

Bu doğrultuda, 2012-2015 yıllarını kapsayan kadına yönelik şiddetle mücadele ulusal eylem planının süresinin dolması nedeniyle, 2016-2020 yıllarını kapsayan yeni ulusal eylem planı hazırlanmıştır. Eylem planı kapsamında faaliyetlere devam edilmektedir. Şiddet önleme izleme merkezleri, kısa adıyla ŞÖNİM'ler hakkında yönetmelik 2016 senesinin Mart ayında yürürlüğe girmiştir. ŞÖNİM'ler şiddetin önlenmesiyle, koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasını sağlamakla görevlidir.

ŞÖNİM'ler şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma riski bulunan kişilerin başvurabileceği danışmanlık, rehberlik yönlendirme hizmetleri veren ve izleme çalışmalarını 7 gün 24 saatle yürüten merkezlerdir. Halihazırda 68 ilimizde ŞÖNİM'ler kurulmuş, şimdi Bakan Yardımcımızdan bilgiyi aldım. Bütün illere yaygınlaştırılarak ŞÖNİM'ler açılmaya ve kurulmaya devam etmektedir.

Görüldüğü üzere, başta kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet ve istismarın ortadan kaldırılması olmak üzere, kadınlarımızın statülerinin güçlenmesi, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması noktasında ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Biz de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak tüm bu çalışmalara katkı sağlamaktan ve bu çalışmaların takipçisi ve destekçisi olmaktan mutluluk duyuyoruz.

Sayın misafirler; ülkemizde kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili yasama, yürütme ve yargı organlarının her biriyle konuyla ilgili ihtisas birimlerine sahip olduğu görülmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde konuyla doğrudan ilgili çalışmalar yapan birim, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonudur. Diğer ihtisas komisyonları ve Yüce Meclisimizin kurduğu araştırma komisyonları da kadınların ve çocukların haklarıyla ilgili çalışmalar yürütmektedir.

Değerli katılımcılar; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulduğu 2009 yılından bu yana kadınlarla ilgili sorunlara el atmaya bir yükümlülük bilmiş ve kadınlarla ilgili çeşitli sorunları ele almış, raporlamış, çözüm önerileriyle ortaya koymuştur. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından 2010 yılında kadına yönelik şiddetin önlenmesindeki mevzuatta ve uygulamadaki noksanlıkların tespitine ilişkin komisyon raporu yayınlanmıştır. Raporumuz hazırlanırken, akademisyenler, hukukçular, şiddet mağdurları dinlenmiş, kamu kurumlarımızla ortak çalışmalar yürütülmüştür.

Komisyonumuzun 2010'da gerçekleştirdiği bu çalışmaların ardından, hem uluslararası hukuk bağlamında, hem de ulusal mevzuatımızda kadına karşı şiddete ve mücadele anlamında bir dizi olumlu gelişme de sağlanmıştır. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna yönelik olarak Komisyon raporumuzda yer verilen tespitler 2012 yılında Meclisimizde kabul edilen 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun kabulü ile mevzuata dercedilmiş ve Komisyon Raporumuzda belirtilen eksiklikler yeni kanun ile büyük ölçüde giderilmiştir.

6284 Sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğini de 2013 senesinde yürürlüğe girmesiyle, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde çok önemli ve kapsamlı bir adım daha atılmıştır. Yine Komisyon Raporumuzda şiddetle mücadelenin çok yönlü bir çaba gerektirdiğinden yola çıkarak, kurumlarımız arasında koordinasyonun ve işbirliğinin önemine dikkat çekilmiştir.

Özellikle Sağlık, Adalet ve İçişleri Bakanlıkları arasındaki koordinasyonun şiddeti önleme ve engellemedeki temel rolüne vurgu yapılmış ve bu konulardaki doktor, hemşire, polis, mülki amirler, savcı ve hâkim gibi ilgili personelin kadına karşı şiddet konusunda farkındalığının ve bilgilerinin artırılması gerektiğine işaret edilmiştir. Yine Komisyonumuz 2011 yılında kadına karşı şiddetin önlenmesi konusunda Avrupa Konseyi bünyesindeki çabaları da ciddi katkılar sağlamıştır. Bu çabalar neticesinde "İstanbul Sözleşmesi" olarak bilinen Kadına Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi 2011 yılı Mayıs ayında İstanbul'da imzaya açılmıştır. Türkiye sözleşmeyi ilk imzalayan ülkelerden biri olmuştur ve bu sözleşme 8 Mart 2012 tarihinde de onay süreci tamamlamış ve böylelikle ilk imzalayan ülke olarak kayıtlara girmiştir. Sözleşmenin öngördüğü kadına yönelik ve aile içi şiddete karşı mücadelede uzmanlar grubu, GREVIO olarak bilinen denetim mekanizması da hayata geçirilmiştir.

Değerli katılımcılar; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Meclisimizde hem yasama faaliyetinde bulunabilen, hem de bireysel başvuruları kabul ederek, mağdurların şikâyetlerini inceleyebilme hakkına ve yetkisine sahip iki komisyondan birisidir. Komisyonumuza yılda ortalama 50 ile 100 arasında bireysel başvuru, dilekçeyle başvuru yapılmaktadır. Kadına ve çocuğa yönelik şiddetle ilgili Komisyonumuzda başvuruların sayısı az olmakla beraber, Komisyonumuzda ciddiyetle ele alınmakta ve diğer kamu kurumlarıyla gerçekleştirilen iş ve işlemlerin karşılığında bu yetkinliğiyle bunu takip edip, sonuçları ele almaktadır.

Buna ilave olarak kadına yönelik şiddetle ilgili olaylarda Komisyonumuzun basın açıklamalarıyla, kurumların ve halkımızın dikkatini bu olaylara yapılan çalışmalara çekmekte ve çözüm yolu aramaktadır. Son olarak Komisyonumuzun yürüttüğü çeşitli etkinliklere kamuoyu bilgilendirici çalışmalar da yürütülmektedir.

Kıymetli misafirlerimiz; Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yapılan diğer çalışmalara değinmek gerekirse, 26. Dönemde Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile, Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi maksadıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur. Komisyon çalışmalarını tamamlamış ve raporunu açıklamıştır. Raporunda boşanma nedenleri bağlamında kadına karşı şiddet konusuna da dikkat çekilmiştir.

24. Yasama döneminde kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak, alınması gereken önlemleri belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu çalışmaları yürütmüş, raporunu kamuoyuyla paylaşmıştır. Biraz daha geriye gidersek, 22. Yasama döneminde töre ve namus cinayetleriyle, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu da çalışmalarını o dönemde tamamlamış, araştırma komisyonunun raporu Genel Kurulda görüşülmüştür. Bilindiği üzere komisyon raporunu takiben Temmuz 2006'da çocuk ve kadına yönelik şiddet hareketleriyle, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için alınacak tedbirler konulu 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi yayınlanmıştır.

Komisyonumuz ve Yüce Meclisimizin kurduğu araştırma komisyonları haricinde, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu da mağdurların bireysel başvurularını kabul etmektedir. Bu iki komisyona

yapılan başvurularda kimi zaman Komisyonumuzun görev alanına giren konulara rastlanmaktadır. Bu durumla ilgili başvuruların doğru mercie havalesi sağlanmakta ve konuyla ilgili işlemler hızlıca yapılmaktadır.

Meclisimize bağlı başka bir denetim mekanizması da Kamu Denetçiliği Kurumudur. Az önce Kamu Başdenetçimiz de konuşmalarında ve öğleden sonraki toplantımızda da bu çalışmalarını kadına ve çocuğa yönelik şiddetle ilgili konuları ele alacağız ve katkı sunacağına inanıyorum.

Çalıştay sonrasında Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından hazırlanacak raporun, kadına ve çocuğa yönelik aile içi şiddetle mücadeleyle ilişkin ciddi ve önemli katkılar sağlanacağına inanıyorum ve bunun temennisi içindeyim. Meclisimiz ve yargı organları mevzuat çalışmalarıyla, denetleme noktasına ağırlık veren başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız olmak üzere, yürütme organlarına bağlı birimler, aile içi şiddetle mücadelede sahada, yerinde, kadınlarla, çocuklarla yan yana, aile içi şiddetin önlenmesi ve mağdurlara sağlanacak yardımlar ve koruma hizmetleri bakımından çok yoğun çalışmalar yürütmekte ve önlemler almaktadır.

Çok uzattığımı farkındayım, ama bu konu çok önemli ve Meclis çatısı altında komisyonlar ve bakanlıklarımız noktasında önemli çalışmalar yapılmakta. Bunları burada ifade etmenin önemine bir kez daha dikkatinizi çekerek, konuşmama devam etmek istiyorum.

Meclisimizin, Komisyonumuzun, bakanlıklarımızın bugüne kadarki çalışmalarından size kısaca bahsettim. Ama bugüne kadar hayata geçirdiğimiz yasal reformlar, kadına karşı şiddeti önleme anlamında değerli adımlardır. Ancak şu anda üzerinde durmamız gereken husus, bu yasal reformların hayata nasıl geçtiği, sorunların çözümünde ne kadar etkin olduğu, kısaca nasıl uygulandığıdır.

Bu anlamda biri daha kısa vadeli ve diğeri uzun vadeli iki husustan bahsetmek istiyorum: İlki yasal düzenlemelerin öncelikle 6284 Sayılı Kanunun etkin bir şekilde uygulanması, uygulama sürecinde elde edilen çıktıların takip edilerek, sorunların tespit edilmesidir. Burada kamu kurumlarına, sivil toplum örgütlerine ve Parlamentosuza da görev düşmektedir.

İkinci husus ise, toplumda mevcut cinsiyetçi kalıp ve klişenin önüne geçilmesidir. Hiç kuşkusuz kadına karşı şiddet, bu kalıp ve klişelerden beslenmekte ve bunlardan dayanak almaktadır. Bu çerçevede kadına

karşı şiddetin toplumumuzun ve dinimizin yüksek değerleriyle bağdaşmadığını, hem de bir insan hakkı ihlali olduğunu, insanların zihinlerine küçük yaştan itibaren yerleştirmeliyiz. Kanunlarımızın kadına karşı şiddeti suç sayması, şiddet uygulayanları cezalandırması ne yazık ki bu konularda yeterli değildir.

Zihinlerdeki şiddeti teşvik eden, hoşgörünün, klişe ve kalıpların da değiştirilmesi, yıkılması gerekmektedir. Bu ana ilkeler etrafında kadınlara ve çocuklara karşı şiddetle mücadelede mekanizmanın eksikliğine baktığımızda, ŞÖNİM'lerin sayısının hızlıca artırıldığını Bakanlığımız tarafından takip etmekteyiz ve burada ŞÖNİM'lerin illerden illere farklı olarak uygulamaların da olabileceğinin önemini altını çizmek istiyoruz.

6284 Nolu Kanun kapsamında ise önleyici koruyucu tedbirler kadar mülkü amirler, kolluk amirleri, hakimler ve savcılar sürekli dönüşümlü olarak eğitime tabi tutulması gerektiğini buradan ifade etmekteyim. Önleyici tedbirlere ağırlık verilmeli. Şiddetin hiç ortaya çıkmaması için ilk okullardan başlamak üzere, küçük yaştan itibaren çocuklara kadın erkek fırsat eşitliği ve kadına karşı her türlü şiddetin yanlış olduğu hususu öğretilmelidir.

Kanunla çeşitli kamu kurumlarına da görev verilmiştir. Her kurum üstüne düşen yükümlülükleri gerekli altyapıyı, insan kaynağını, iç prosedürlerini oluşturmalıdır. Kadına karşı şiddetle ilgili soruşturmalarda ikincil mağduriyetlerin ortaya çıkmaması, masum insanların gereksiz yere ailelerinden uzaklaştırılmaması için hazırlık çalışmalarının sağlıklı ve titiz bir şekilde yürütülmesi çok önemlidir. Eğer yetki ve sorumluluk anlamında karmaşa olursa, bürokratik işlemler hızlandırılmazsa, şiddet mağdurlarının mağduriyetleri daha da artabilecek, ikincil mağduriyetler de oluşabilecektir. Hatta bu durumların şiddet mağdurlarının kamu kurumlarına başvurmaktan caydırabileceğini unutmamalıyız.

Kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi noktasında tüm kurumlarımızla yürütülen faaliyetlerin daha etkin biçimde yönetilmesini teminen, personel sayısının, niteliğinin artırılması da ayrıca bir önem arz etmektedir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi konusunda sadece merkezi yönetim kapsamında kamu kurumlarının değil, üniversiteler ve yerel yönetimler de şiddeti önleyecek çalışmalara devam etmelidir. İlgili sivil toplum kuruluşlarının da konuya katkılarının artırılarak, devamının sağlanması gerekmektedir.

Bakan Yardımcımız, Başdenetçimiz de buradan ifade ettiler. Toplumsal bir mesele olan birçok ayağı içinde de beraberinde getiren kadınlara ilgili ve çocukla ilgili bütün meseleleri toplumun tüm birimleri ile ele almak gerekiyor. Ama buradan ben medya kuruluşlarına bir kez daha seslenmek istiyorum. Kendilerinin evlilik programlarına gösterdiği hassasiyetle, bu konudaki sergiledikleri duruşları da aynı kadına yönelik ve çocuğa yönelik şiddetin haberleştirme, programları konu yapma, gazetelere sürmanşet noktasındaki yaptıkları çalışmaları biraz daha şiddetin normalleştirilmesi ve biraz daha olağan hale getirilmesi noktasındaki hassasiyetlerini buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum. Ayrıca şiddetin başka bir boyutu var. Bunu hiç konuşmadığımızı düşünüyorum. Buna da dikkatinizi çekerek, sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Biliyorsunuz ki, “şiddetle-kadın” kavramlarını her boyutuyla ele alıyoruz, ama Suriye’de, Irak’ta ve Filistin’de ve bölgemizdeki çalışma alanlarında en trajik mağduriyetleri de kadınlar ve çocuklar yaşıyor. İnsanlık tarihinin gördüğü en acımasız şiddet örneklerini, yöntemlerini, terör örgütleri tarafından bölgedeki insanların yaşadığına hepimiz şahit oluyoruz. Türkiye tarihiyle, vicdani sorumluluğunun gereği sesi en gür çıkan mazlumları müdafaa etme noktasında en duyarlı olduğu ki, dünya buna şahitliğiyle birlikte devam etmektedir.

Türkiye yaraları sarmaya devam edecek ve bu yeni mağduriyetleri önlemek adına “Zeytin Dalı Harekâtı” da önemini belirleyecek bir operasyon olacaktır. İfade edilmesi gereken diğer bir önemli nokta da, şiddeti kutlayanların terör örgütlerinin işledikleri suçları uluslararası zeminde meşrulaştırmak adına destek toplamak adına, kadın teröristler üzerinden yaptığı çalışmalarda ortada. Batı basınının ünlü dergilerine kapak oldular, belgesel dahi yapıldılar. Bu romantikleştirme ve sevimli gösterme çabaları gerçek yüzlerini gizlemeye yetmeyeceğini buradan ifade etmek istiyorum ki, aynı şekilde PKK yıllardır bölge kadınları üzerinde uyguladığı şiddet, itiraf ve tanıklıkları da ortadadır.

Yine kadın üzerinden yapılan bu şiddet sarmalına kadın hakları noktasında yüksek duyarlılık göstererek, tüm siyasi partiler seslerini yükseltmeli, bir millî refleks halinde bu konuya sahip çıkmaları gerekiyor.

Sözlerime son verirken, medya, tüm siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, üniversiteler, toplumun her alanı kamu ve kuruluşlarıyla birlikte kadına ve çocuğa yönelik konularda, aile içi şiddetle ilgili meselelerde;

yani toplumsal meselelerde birlik ve beraberlik içinde olmak. Milli bir refleks duyarlılığı içinde ele alıp, bunu bu şekilde sonuca ulaştırmamız ancak mümkün gözüktüyor. Bu duyarlılığı bütün kesimlerden bekliyorum.

Sözlerime son verirken, çalışmaya emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Çalıştay sonunda hazırlanacak olan raporun kadınlarımızın ve çocuklarımızın şiddete yönelik sorunlarının çözümünde bir mihenk taşı olacağını ifade ediyor, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

SUNUCU

Sayın Komisyon Başkanımıza konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekili Sayın Ahmet Aydın'ı konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Buyurun efendim.

AHMET AYDIN

AK Parti Adıyaman Milletvekili
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Çok Değerli Kamu Başdenetçimiz, Kamu Denetçiliği Kurumunun değerli üyeleri, Değerli Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız, değerli milletvekili arkadaşlarım. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığımızın Değerli Bakan Yardımcısı, çok değerli sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, değerli bürokratlar, değerli katılımcılar; günümüzde şiddetin yoğun olarak yaşandığı bir dönemde, böylesine önemli bir konuda yine Kamu Başdenetçiliğimiz olaya el attı.

2013 yılından beri gerçekten çok kısa bir süre olmasına rağmen, çok önemli çalışmalara imza attılar. Hele ki Şeref Malkoç Hocamızla, Başkanımızla birlikte son zamanlarda çok farklı konularda kamuoyuyla, sivil toplum arasında, kamuoyuyla halk arasında çok önemli köprü vazifesi gördüler. Önemli konuları gündeme getirdiler. Ben kendilerine bir kere daha çok teşekkür ediyorum.

6328 Sayılı Kanunla kuruldu Kamu Denetçiliği Kurumu. Asli görevi tabii ki idarenin her türlü işlem, eylem, tutum ve davranışlarına karşı, bu tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı, adalete ve hakkaniyete uygun bir şekilde yerine getirilmesi için çeşitli araştırmalar, incelemeler yapan, şikâyetleri değerlendiren ve bu konuda idareye ciddi tavsiyeler-

de, önerilerde bulunan bir kuruluş ve her geçen gün bu mekanizmanın daha da arttığını görmek bizleri mutlu ediyor. Çünkü çok daha ucuz, çok daha usul ekonomisi açısından da önemli olan bir kuruluş ve dava açma imkânı olmayan ya da zor olan şartlar yerine, bu tür daha kolay, daha etkili yöntemlerle sonuç almaya doğru gittikçe artan bir eğilimin olduğunu görmek gerçekten memnun ediyor.

Burada tabii aslı görevi buyken, yine halkla idare arasında, sivil toplum kuruluşları, üniversiteden çok değerli akademisyenler var. Medyadan çok değerli arkadaşlarımız buradalar. Bu anlamda da çok farklı konularda, önemli konularda yine, önemli bir köprü vazifesi gördüler. Ben kendilerine bir kez daha teşekkür ediyorum. Bu çalışmaya özel bir rapor olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacaklar. Buradan da tabii ki bütün kamuoyuyla paylaşılacak. Şimdiden çalıştayın hayırlı olmasını, sonuçların verimli olmasını ve şiddete karşı çok ciddi sonuçlar elde edilmesi inancıyla tekrardan teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, şiddet günümüzde sadece kadına ve çocuğa değil. Şiddet maalesef toplumun pek çok yerinde ve sadece Türkiye’de değil, dünyanın pek çok yerinde karşılaştığımız bir olgu. Bu anlamda bazen örgütsel olarak bir şiddet eğiliminin olduğunu, planlı tasarlayarak yapılan şiddet eğilimlerinin olduğunu. Yine zaman zaman da bireysel birtakım şiddet vakalarının da toplumun gündemini belirlediğini görüyoruz.

81 vilayette, 81 milyon insanın yaşadığı bir Türkiye, büyük bir Türkiye’nin tabii ki hiç olmaması gereken ve gerçekten şiddette sıfır tolerans verdiğimiz ve bu anlamda da kadına ve özellikle de çocuğa yine aynı şekilde yönelik şiddeti hiç tasvip etmediğimiz bir dönemde bireysel birtakım şiddet vakalarının toplumun tümünden gündemini oluşturduğunu da görmek mümkün.

Burada az önce değerli konuşmacılarımız ifade ettiler. Tabii pek çok mekanizmalar kuruldu. Mevzuatta şiddetin önlenmesine dair çok ciddi değişiklikler, yenilikler yapıldı. Toplumsal bilinçlendirme, farkındalık çalışması, işte bu çalıştayda olduğu gibi yapılmaya devam ediyor. Ama buna rağmen şiddet maalesef zaman zaman gördüğümüz, görebildiğimiz, bazen görmesek de şiddetin var olduğunu düşündüğümüz birtakım hususların olduğunu da hepimiz çok iyi biliyoruz. Burada bilinçlendirmenin çok çok önemli olduğu bir gerçek, bir vaka ve bu şiddetle mücadelenin sadece belli kurumlar eliyle yürütülemeyeceğini de biliyoruz.

Aile Bakanlığımız muhakkak ki çok önemli çalışmalar yapıyor. İçişleri Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız, yine Mecliste çok önemli çalışmalar yapılıyor. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız ifade etti. Çok sayıda hem kadına yönelik şiddet, hem çocuğa yönelik şiddet ve çocuk istismarı. Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet, pek çok alanda şiddete yönelik araştırmalar yapan, araştırma komisyonlarımız var; bunların raporları var. Mevzuatta değişiklikler var. Anayasa 2010 yılında 10. Maddesiyle kadına pozitif ayrımcılığı getirdi. Çocuğa yönelik mevzuatta muazzam işler var. Ama yine de aksayan konularımız olduğunu görüyoruz.

Şimdi, burada sadece belli kurumlara bunu suçlayarak ya da belli kurumlar eliyle bu işi bitireceğimizi düşünmememiz gerekiyor. Bilinç, toplumsal bilinç çok çok önemli. Burada medyanın birliği, az önce ifade ettiler, gerçekten çok çok önemli ve biz şiddeti normalleştirmemeliyiz. Şiddeti her açıdan en şiddet şekliyle reddetmek durumundayız. Bunu yaparken de bir defa dayanağımız olan tarihi, derin bağlarımızın olduğunu, medeniyetimizin olduğunu unutmamak lazım. İnançlarımızın şiddetin her türlüşünü reddettiğini, İslam'ın bir barış dini olduğunu her açıdan unutmamak gerekiyor.

Diğer kurum kuruluşların da bu noktada büyük görevlerinin olduğunu bilmemiz gerekiyor. Ailenin korunmasının çok çok önemli olduğu, ailenin korunması için de yapmamız gerekenlerin neler olduğunu tabii bu çalıştayda çok değerli akademisyenler, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ifade edecekler. Bizleri de bilgilendirmiş olacaklar.

Dolayısıyla, hepimiz için medeniyetimiz, inancımız, kültürümüz, bu şiddete karşı duruşumuzun en önemli göstergesidir. Şiddetin çözümü konusunda da bir defa eğer azmedersek ki, azmediyoruz. Bunu çözebileceğimize inanıyoruz. Zaman zaman yaşanan birtakım hadiselerin toplumun tümünden gündemini oluşturduğunu görüyoruz ve bunu dile getirirken, konuşurken de, konuşacağımız dilin de yazı dilinin de, medya dilinin de çok çok önemli olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu konuda hepimizin, bütün toplum kesimlerinin duyarlılığı, hassasiyeti gerekiyor. Bu sadece Türkiye'ye mahsus bir olay da değil. Bakın dünyanın pek çok yerinde nice mağduriyetler yaşanıyor. Bu mağduriyetlere karşı aslında zulme karşı çıkan mağduriyetlere adeta göğüs geren, mağdurları kucaklayan neredeyse şu anda yegane ülke konumunda Türkiye Cumhuriyeti. Bunu da çok iyi bilmemiz lazım. Dolayısıyla, şiddete karşı olan, eğilimin, tutumun hepimiz tarafından net bir şekilde ortaya konması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Birkaç kısa şeyi de ifade edip, sözümü bitirmek istiyorum. Bir gün Batılı bir senatör gelmişti. Oturup konuşmuştuk, bana şu ifadeyi kullanmıştı “biz Batıda aile değerlerimizi yitirdik, çocuklarımızı sokağa saldık, çocukla ailenin bağı, kadınıla erkeğin bağı kopardık ve artık bizim medeniyet Batı medeniyeti çökme eğilimine geliyor. Ama görüyorum ki sizler aile değerlerinizi muhafaza ediyorsunuz. Ailenin korunmasına önem veriyorsunuz. Eğer bunu devam ettirirseniz, gelecek yüz yıl sizin eseriniz olacaktır” diye çok net ifadelerini gördüm. Bunun kıymetini bilelim, aile olmanın kıymetini bilelim. Kadının çocuğun ki, geleceğimizin teminatıdır, eğer çocuk zor şartlar altında yetişirse, şiddet eğilimi görürse ya da kadına yapılan şiddetten çocuk yine aynı şekilde farklı bir sıkıntıya düşecek olursa, yarını emanet edeceğimiz çocuklarımız sağlıklı bir ortamda kendini yetiştirmezlerse, yarın bu da sıkıntılı olur.

Cennet anaların ayakları altındadır. Kadınlar, çocuklar en masum, en korunması gereken unsurlardır. Dolayısıyla, hepimiz bunun kıymetini bilelim. Hepimiz bu ülkede yaşamamızın da, bu medeniyete sahip olmanın da aslında değerini bilelim diyorum.

Ben tekrar çalışmaya katkı sunacak herkese şimdiden çok çok teşekkür ediyorum. Kamu Denetçiliği Kurumuna da bu organizasyon için tekrar teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

SUNUCU

Sayın Başkanvekilimize de teşekkür ediyoruz, konuşmalarından ötürü.

Saygıdeğer katılımcılar, şimdi kısa bir kahve molamız olacak. Çok değerli basın mensuplarına açılışımıza gösterdikleri ilgiden ötürü teşekkür ediyoruz. Bir de izninizle kısa bir hatırlatma yapmak istiyorum. Öğleden sonraki oturumun serbest kürsü olarak gerçekleştirilecektir. Eğer katılım göstermek isterseniz, söz almak isterseniz, kayıt masamızdan kayıt yaptırabilirsiniz, teşekkür ederim, arz ederim.

Çalışmaya katılan tüm katılımcılara katkıları ve destekleri için teşekkür ederiz.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

BİRİNCİ OTURUM

“KADIN VE ÇOCUĞA
YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN
MEKANİZMALAR”

19 ŞUBAT 2018, ANKARA

KADINA VE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİD MEKANİZMALARIN ETKİNLİ

19 Şubat 2018,

DETİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN LİĞİNİN ARTIRILMASI

Ankara

SUNUCU

Değerli katılımcılar; şimdi izninizle “Kadın ve Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmalar” konulu Birinci Oturumumuza geçiyoruz.

İlk oturumumuzun Moderatörü ve konuşmacılarımızı sırayla kürsüye davet etmek istiyorum. Öncelikle Moderatörümüz Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr. Sayın Ayşe Nurdagül Akın. Buyurun efendim.

Prof. Dr. Ayşe Nurdagül Akın - Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Kadın hastalıkları, doğum ve halk sağlığı uzmanı olup, 42 yıl Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak çalışmıştır. Emekliliğine müteakip halen Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü ve Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Doktor Akın, Türkiye’de Erzurum Çat Sağlık Ocağı hekimliğinden başlayarak, Türkiye’nin sağlık sisteminin her basamağında sağlık ocağı hekimliği, hastane başhekimliği, Grup Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığında Genel Müdür olarak görev yapmıştır.

İngiltere’de toplam dört yıl ileri sağlık eğitim deneyimi olan Dr. Akın, uzun süre Dünya Sağlık Örgütü’nün çeşitli danışma kurulları ve yönetim komitelerinde görev almıştır. Halen Üreme Sağlığı Araştırmaları ve Toplumsal Cinsiyet Danışma Kurulu Üyesidir. Doktor Akın’ın temel ilgili alanı, “Kadın Sağlığı, Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı” konularıdır. Bu konularda çeşitli araştırma ve yayınları mevcuttur.

Şimdi, konuşmacılarımızı sırasıyla davet etmek istiyorum.

Sayın Hakkı Öztürk - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı

1997 yılında tıp fakültesini bitirdi. Mecburi hizmetine Tokat İli Reşadiye İlçesi’nde tamamladıktan sonra, 2004 yılında Sağlık Bakanlığı Bakan Müşaviri olarak görevlendirildi. Bu görevdeyken, kamuoyu tarafından tek çatı olarak bilinen SSK ve bazı kamu hastanelerinin Sağlık Bakanlığı sürecini yönetti. 2005 yılında Personel Genel Müdür Yardımcılığı görevine getirildi. Sağlık insan gücü çalışmaları yürüttü. 2009 yılında Sağlık Bakanı Müşaviri olarak sağlık politika-

ları geliştirme, stratejik yönetim ve planlamaları çalışmaları yürüttü. Sağlık Bakanlığının 2010-2014 ve 2013-2017 strateji planlama ekibinde yer aldı. 2012 yılında Sağlık Bakanlığının yenilenen Teşkilat Kanunuyla birlikte, Sağlık Bilgi Sistemleri Kurucu Genel Müdürü olarak atandı.

Bakanlığın sistem ve network altyapısının yenilenmesi, e-sağlık, telesip gibi uygulamaların geliştirilmesi, merkez ve taşra teşkilatında elektronik belge yönetim sistemi kurulum çalışmaları yaptı. 2015 yılında Strateji Geliştirme Başkanlığında görevlendirildi. Bu görevdeyken, askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri sürecini yönetti. 16 Aralık 2016 tarihinden itibaren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevini yürütmektedir. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Strateji Geliştirme Başkanlığı Hizmetleri, bağlı birimler.

Sayın Muhittin Özdemir - Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Mağdur Hakları Daire Başkanı

1975 Tokat Niksar doğumludur. 1997 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Selçuk Üniversitesinde yüksek lisansını tamamlamıştır.

13 yıl hâkim olarak kürsüde görev yapmış, 2013 yılında Adalet Bakanlığında Tetkik Hâkimi olarak çalışmaya başlamış ve Mağdur Hakları Daire Başkanlığının kuruluş çalışmalarına katılmış olup, 26 Kasım 2013 tarihi itibarıyla Mağdur Hakları Daire Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Sayın Tarıkhân Çetiner - İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Şube Müdürü

Emniyet Müdürü Tarıkhân Çetiner 1997 yılında polis akademisinden mezun olmuştur. Bolu ve Şanlıurfa illerinde değişik rütbelerde ve değişik birimlerde görev yapmıştır. Halen Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığında Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Ayrıca Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaktadır. Halkla ilişkiler, kriz yönetimi, asayiş polisi, eğitimcilerin eğitimi, mülakat teknikleri, insan ticareti, cinsel suçlarla mücadele ve suçlu profili çıkarma, eğitici yetiştirme, cinayet suçları, asayiş polisi yöneticisi, çocuk polisi yöneticisi, eğitimlerini almıştır.

İstanbul Sözleşmesi kapsamında Strasbourg'ta yapılan "Uzmanlar Grubu GREVYA" toplantısına İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğünü temsilen katılım sağlamıştır. Orta derecede İngilizce bilmektedir.

Sayın Meltem Ağduk - Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Toplumsal Cinsiyet Programları Koordinatörü

1968 yılında İzmir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini yine aynı şekilde Amerika’da Kız Kolejinde tamamladıktan sonra, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümünden mezun oldu. Yine aynı üniversitede Sosyal Bilimler Enstitüsünde iletişim alanında yüksek lisans yaptı. Halen aynı enstitüde “Haberin Cinsiyeti, Türkiye’de Kadın Gazeteciler” başlıklı doktora çalışmasını sürdürüyor. 1988 yılından buyana “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Kadın” konularında eğitimci, savunucu, proje ve program koordinatörü olarak çeşitli çalışmalarda bulundu. Proje yönetimi, proje geliştirme, BM projeleri ve AB projelerinin yazılımında uzman olan Ağduk, siyasi analiz yapma, savunuculuk çalışmaları, siyasi ve finansal destekli çalışmalarında ileri düzeyde deneyimlere sahiptir. Çeşitli devlet kuruluşlarında ve uluslararası kuruluşlarda iş tecrübesine sahip olan Meltem Ağduk 92-2001 yılları arasında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. 2013 yılından bu yana ise Birleşmiş Milletler Hukuk Fonunda, Toplumsal Cinsiyet Programları Koordinatörü olarak çalışmalarına devam etmektedir. 11 yaşında bir kız çocuğu annesidir.

Sayın Yaşar Taşkın Koç - TRT Haber ve Spor Dairesi Başkanı

Sayın Koç 1965 Ankara doğumlu olup, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu, Radyo ve Televizyon Bölümü mezunudur. 1984 yılında Ulus Gazetesiyle başladığı gazetecilik yaşamına, haftalık Yörünge Dergisi Ankara Temsilciliği, Yurt Haber Ajansı Ankara Temsilciliği, Kanal 7 Ankara Haber Merkezinde İstihbarat Şefliği. TV5 televizyonu ve ardından 24 Haber Televizyonu Ankara Temsilcisi olarak devam etti. Gazetecilik, foto muhabirliği, editörlük, köşe yazarlığı, internet gazeteciliği, haber ajansı yöneticiliği, dergi yöneticiliği ve yazarlığı, televizyon programcılığı, canlı yayın yorumculuğu ve yöneticiliği yanında, 2002 yılında İstiklal Madalyası belgeseli ile, başladığı belgeselcilikte çok sayıda çalışmaya da imza attı. Yakın tarihimizdeki acı olayları işleyen “Keşke Olmasaydı” belgesel dizisinde Abdullah Gül’ün Cumhurbaşkanlığı seçilmesiyle birlikte, hayat hikâyesi ve Cumhurbaşkanlığı serüvenini, “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, Karanfil Konur Yüksel Sokak’ta” hikâyesini üç bölümü belgeseli Erdem Beyazıt biyografisine, Türkiye Büyük Millet Meclisi bahçesine, El Cezire televizyonu için Türkiye’nin 2003-2008 yılları arasındaki siyasi dönemini anlatan çeşitli çalışmalarda yer aldı.

Halen 2016 yılında üstlendiği TRT Haber ve Spor Dairesi Başkanlığını sürdüren Koç evli ve iki çocuk babasıdır.

Prof.Dr.
AYŞE NURDAGÜL
AKIN

Başkent Üniversitesi Kadın
Çocuk Sağlığı ve Aile
Planlaması Araştırma ve
Uygulama Merkezi Müdürü
OTURUM BAŞKANI

Saygıdeğer katılımcılar, panelimiz adına hepinize hoş geldiniz diyorum. Bu toplantının çok anlamlı bir mekânda düzenlenmesi, konunun ve bugün konuşacaklarımızı bir anlamda önemini vurguluyor diye düşünüyorum. Önce bu düzenlemeyi yapan Kamu Denetçiliği Kurumuna Başkan Sayın Şeref Malkoç ve ekibine çok çok teşekkür ediyorum.

Panelimizin başlangıcında kapsamlı bir giriş yapmayı dün akşam düşünmüştüm. Ancak, dedim ki açılış konuşmaları gayet kapsamlı bir çerçeve çizecek ki, çizdi de, bütün konuşmacıların konuşmaları o şekildedeydi. Dolayısıyla, daha dün akşamdan vazgeçmişim; ama şimdi iyice vazgeçtim. Zamanı da düşünerek tabii, toplantı teması çok iyi belirlenmiş, ortada gerçek bir insan hakkı ihlali olan kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet var. Belki çocuğa yönelik şiddeti daha az konuşuyoruz. İki büyük sorun var, her ikisi de dünya ve Türkiye'nin acı gerçekleri ve ne yazık ki, ben hiç rakam vermeyeceğim. Çünkü bildiğimiz rakamlar bile buzdağının tepesi. Dibini bilmiyoruz, bilen ülkeler de sanki çok gibi görünüyor. Belki de onlar bildikleri için. Belki bizimki daha da fazla olabilir, onu bilmiyoruz. Dolayısıyla o konuda da öneriler tabii ki olacak.

Dünyada konuyla ilgili olarak yaklaşık 150 yıldır bir uğraş var. 150 yılı niye söylüyorum? 1857 malum kadınlar insan haklarından birisi olan eşit işe, eşit ücret haklarını almak için bir grev yapıyorlar. Polisin gereksiz müdahalesiyle, 129 kadın öldü ve bunun üzerine New York'ta 40 bin kişi yürüdü. 8 Mart 1857 dünya ondan sonra daha fazla yoğunlaştı bu çabalar üzerinde. Ancak Türkiye'de ise kadını eşit bir birey olarak gören Cumhuriyet döneminde, Atatürk'ün önderliğinde kadınların kazandığı yasal haklarını ihlal eden 1980'lerden itibaren benim de gözlemlediğim, artarak devam eden mücadele faaliyetlerini izliyoruz, görüyoruz. Ancak hâlâ bütün yakıcılığıyla gündemde. Sanıyorum, çözümlenene kadar da gündemde kalmak zorunda.

Panel konuşmalarında konuşmacılar ağırlıklı olarak kurumsal mekanizmalarını çünkü bugün konuşacağımız konu mekanizmanın ve etkinliğinin tartışılması. Mekanizmaların etkinliğini nasıl artırabiliriz. Dolayısıyla, konuşmacılarımız kurumsal mekanizmalarını uygulamalarını tespit ve önerilerini bizlere sunacaklar. Öğleden sonra, Sayın Hande Hanım ifade ettiler. Belirtmiyorum, yalnız zamanı düşünerek şöyle bir öneri getirebilir miyim, panelistlere biraz az zaman verecektim, tartışmaya size vakit kalsın diye, o da uygun olmayacak. Çünkü zaten onlara da az zaman kaldı. Öğleden sonra tümüyle bizim. Dolayısıyla, lütfen gitmeyin, panelistlerimizin dile getirdikleri, sizin daha ek olarak söyleyeceklerinize öğleden sonra mutlaka sizlerden alalım. Soru olabilir, katkı olursa daha da seviniriz.

Ülkemizde konuyla ilgili 80'lerden sonra artan faaliyetler dedik. Peki, gerçekten de 80'lerden itibaren Türkiye'de artan bir kadın hareketi var. Sadece artmadı, güçlendide. STK'ların sayısında artış var. Kamu kurumlarımızın sayılarını ve güçlerini biliyoruz ve yine Türkiye'ye bakıyoruz. 1985 CEDAW'ı kabul etmişiz. 85'te imzaladık, 86'da Meclisten geçti. 94 ISP, 95 Pekin Konferanslarına katkı sunduk, imzaladık. 1991'de Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesini kabul ettik. Sadece onu uygulasak, herhalde çocuğa yönelik şiddet kalmaz. 2009'de KEFEK, biz çok önemsedik kuruluşunu KEFEK'i onun için dikkatle de izliyoruz.

2011 Avrupa Konseyi Sözleşmesini imzaladık. 4320'den falan bahsetmiyorum. Bütün bunlar üst üste eklenen güzel gelişmeler. 2012'de kurulan 2013'ten itibaren artık başvuruları kabul eden Kamu Denetçiliği Kurumu çok önemli. Hem mekanizma konuşuyorsak, bu kurumu, ben kurumu biliyordum tabii. Ama içine girdikçe, az bilindiğini gördüm ve dedim ki, "ben az biliyorsam, sektörler çok bilebilir, vatandaş bilmiyor"

ve yine KEFEK Başkanımız da dediler ki, “ne yazık ki başvurular çok değil, ama mekanizmalar, başvurular çok olacak, ama farkında olunsaysa, iyice bilinse” demek ki bu da bugün dile getirilmesi gereken önemli noktalardan birisi olacak.

Gerek kadına yönelik şiddet, gerek çocuğa yönelik şiddet araştırmalarına baktığımız vakit, hafif bir azalma trendinde. Bu azalma ben pozitif bilim insanıyım. Hani bizim istatistiksel olarak anlamlı değil. Öyle olmasını umuyoruz. O açıdan bir azalma eğiliminde diyoruz. Dolayısıyla, o zaman yaptığımız mücadelenin farklı yönlerini irdelememiz lazım. Hep aynı şeyleri ben de 50 yıldır aynı şeyi söylüyorum işe yaramıyor. Demek ki başka bir gözlükle de bakmamız lazım.

Dolayısıyla, bu toplantıda özellikle üstünde durulması gereken mücadelede şiddetin ortaya çıkmaması için, bakın başlık önlemede. Benim koruyucu hekimlik uzmanlığım da var. Koruma, önleme, Dünya Sağlık Örgütü'nün sloganıdır. Tedaviden önce gelir. Biz bunu şiddete uygulayalım, uyarlayalım. Eğer toplumsal cinsiyet eşitliğini biz bu ülkede sağlayabilirsek, geriye dönük sağlanmıyor. Daha baştan kız çocuğunu 95'te alınan kararlardan birisi Pekin'de buydu. Ben de oradaydım. Kız çocuğundan başlayarak, onu eşitlikçi bir birey olarak yetiştirdiğimiz vakit, işte o zaman önlenmenin en önemli adımını atmış oluruz. Sonra şiddet yaşandı, kaçınılmaz, yaşanacak. Müdahale için yapılacaklar. Bunu biz konuşmacılarımızdan dinleyeceğiz. Şiddete müdahale edildi, sonrasına yani izlemede yapılacak.

Değerli katılımcılar ve panelistlerimiz katılır mısınız bilmiyorum. Bizim her sektörün yaptığında eksik ayağımız deyip, meraklı bölümümüz izleme. İzleme evet vaka düzeyinde değil. Nereye gidiyor, ne oluyor, hangi nedenler hâlâ duruyor, hangi göstergeleri kullanıyoruz? Bu konuda duyacaklarımız olacaktır eminim. Tabii ki, müdahale sonrasında kadının desteklenmesi. Mekanizma konuşmamıza göre, sanırım bir hususu vurgulamak istiyordum ki, izleme kısmı. Onu kısa geçiyorum, daha çok da İkinci Oturumda bu dile getirilecektir.

Panel konuşmalarının bir anlamda İkinci Oturumu için sabahki açış konuşmaları ve şimdi dinleyeceğimiz çok değerli konuşmacılarımız mevcut; çok değerli sektörlerden, uluslararası temsil var. Dolayısıyla, bu dinleyeceklerimiz öyle sanıyorum ki, bizim öğleden sonraki oturumuza ışık tutacaktır ki, serbest kürsü, ismini yazdıran her konuşmacının katkılarını bekliyoruz.

Son olarak birkaç hususu belirtip, hemen Panele geçeyim. Toplantımızdaki konuşmalarda, bana söylenen görüntü ve ses kaydı alınmakta. Bunu şunun için vurguluyorum. Özellikle öğleden sonra herhalde size söz düşecek gibi görünüyor. İsim, soyadı mutlaka kuruluşunuzu söyleyip, mutlaka mikrofona konuşup, benim sesim yüksek demeyin, kayda geçiyor.

Şimdi siz içinizden diyorsunuz ki, iyi ki kapsamlı bir konuşma yapmaya çağım demişiniz, hemen bitiriyorum ve hemen konuşmacılarımızı davet etmeye başlıyorum. İlk konuşmacımız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Hakkı Öztürk.

Buyurun efendim, oradan mı konuşmak istersiniz, nasıl isterseniz.

Dr. HAKKI ÖZTÜRK

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Müsteşar Yardımcısı

Teşekkür ederim Hocam.

Sayın başkanlarım, çok değerli kamu kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinden burada bulunan değerli katılımcılar; Gazi Meclisimizin çatısı altında böyle anlamlı bir toplantıda konunun paydaşlarıyla birlikte, sizlerle olmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hocam ifade etti. Tıp doktoru ve tıp doktoru hiyerarşisi içerisinde bir yaklaşım sergiledi. Ben de buna uygun olarak bir anlatım sağlamaya çalışacağım.

Değerli katılımcılar; kadının güçlü olduğu bir ülkede, aile ve toplum da güçlü olacaktır. Bu nedenle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak, güçlü kadın, güçlü aile ve güçlü toplum ilkesini esas alarak, çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bunun için kadının toplumsal statüsünün güçlendirilmesi; kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması, kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi. Kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve istismarın ortadan kaldırılması Bakanlığımızın politikalarının temelini oluşturmaktadır.

Malumunuz, 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın kurulmasıyla birlikte, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilerimiz genel ifadesiyle de, özel politika gerektiren alanlar Bakanlığımızda tek çatı altında toplandı. Bu bağlamda, yasal düzenlemelerin yanı sıra çeşitli projeler ve araştırmalar gerçekleştiriyoruz. Kurumsal birimlerimiz aracılığıyla kadınlarımıza ve çocuklarımıza yönelik koruyucu önlemler, önleyici hizmetler sunuyoruz. Farkındalık çalışmalarıyla birlikte, uluslararası sözleşmelerle, ülkemiz sorumluluğu altında bulunan sözleşme kapsamında diğer kuruluşlar ve ülkemizdeki diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği halinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Türkiye olarak son yıllarda kadının güçlendirilmesi için hemen her alanda anayasal ve yasal düzenlemelerle önemli kazanımlar elde edilmiştir. Ülkemiz İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi sözleşmesini ilk olarak imzalayan ülkedir. Bu bağlamda, sözleşmeye uygun olarak da 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe konularak, mevzuat altyapımız güçlendirilmiştir.

6284 Sayılı Kanun ile herhangi bir ayırım içermeyecek şekilde, tüm kadınlar, çocuklar, diğer aile bireyleri ve sıralı takip mağdurları kanun kapsamına alınmış; fiziksel, sözlü, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddeti de kapsayacak şekilde şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet kavramları tanımlanmıştır. Korunan eşi ile şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan kişi hakkında alınabilecek koruyucu ve önleyici tedbirler ayrıntılarıyla düzenlenmiştir. Aile mahkemesi hâkimi dışında, mülki amir ve kolluk amirine de kanunda belirtilen hükümler çerçevesinde tedbir kararı alma yetkisi tanınarak, müracaatlarda daha çabuk ve hızlı müdahale imkânı getirilmiştir.

Kanunun etkinliğini ve caydırıcılığını artırmak amacıyla, şiddet uygulayanın önleyici tedbir kararına aykırı davranması halinde, üç günden, on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulması, aykırılığı her tekrarında 15 günden, 30 güne kadar zorunlu hapsinin söz konusu olacağı da hükme bağlanmıştır.

Şiddetin önlenmesi, koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması ve bu merkezlerde verilecek hizmetler tanımlanmıştır.

Değerli katılımcılar; 2016-2020 yıllarını kapsayan kadına yönelik şiddetle mücadele, Üçüncü Ulusal Eylem Planı çerçevesinde Bakanlığımız faaliyetlerini sürdürmektedir. Kadının güçlendirilmesine yönelik olarak, bütüncül bir yaklaşım sergilemek amacıyla ve böylece şiddetle mücadelede, şiddetin kendisiyle mücadele etmekle birlikte, şiddeti oluşturan bütün faktörlerle de mücadele etmek adına, kadının güçlendirilmesi strateji belgesi ve eylem planı 2018-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmış, yakın zamanda kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Böylece temel eksenlerde kadının güçlenmesi, strateji eylem planıyla birlikte, temel eksenlerde yol haritasını belirlemiş olacağız. Bakanlık olarak gerek ulusal, gerekse uluslararası kaynaklarla işbirlikleriyle birçok proje hayata geçirilmiştir. Hocam ifade etti... Bu kapsamda da pozitif bilimin kurallarına uygun olarak araştırmalarla, şiddet tanımının yapılmasıyla birlikte, şiddetin ne oranda görüldüğüne dair Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması ilk 2010-2008 yılında, ikincisi de 2014 yılında tekrarlanmıştır. Belli periyotlar halinde de bu tekrarın yapılmasını planlıyoruz. Burada Hocamızın da ifade ettiği gibi bir yenilemeden söz edebiliriz. Fakat ne derece de anlamlı olduğunu da yine bu toplantılarda değerlendirme fırsatı bulmuş olacağız.

Diğer taraftan 6284 Sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik etki analizi araştırması da bizim için önemli bir bulgu. İstanbul Sözleşmesine taraf olduk, kanunu çıkardık ve uygulama safhasında izleme sürecini kapsayan ve kanunun etkilerini de ölçmemize ve değerlendirmemize fayda getiren kadına yönelik şiddetle etki analizi projesi de Bakanlığımız tarafından hazırlanmış ve yayınlanmıştır.

Yeni hazırladığımız bir proje özellikle YÖK temsilcimiz burada. YÖK bu konuya özellikle değinmemizi istemişti. Şu anda halihazırda 2017 yılının ikinci yarısında hazırlamış olduğumuz “Medyada Kadın Temsili” projesi de gerçekten kayda değer bir araştırma projesi olarak tanımlanmıştır. Yine önümüzdeki günlerde, Mart ayının sonuna kadar kadına yönelik şiddetle mücadelemizde önemli bir belge olarak kullanacağımız bir projedir. Özellikle tabii, televizyon dizilerinde ki, bu konuya girmeyeceğim. TRT temsilcimiz de burada, mutlaka değinecektir.

Yasadışıçılık konusundaki yayınlara yönelik ve kadının temsiline yönelik olarak birçok hususta tedbirler içeren güçlü bir araştırma projesi oldu. Bunu da kısmet olursa, önümüzdeki ay içerisinde Sayın

Bakanımızla birlikte duyurmayı planlıyoruz. Bakanlık olarak şiddetin önlenmesi, koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının etkin olarak uygulanması için şiddet önleme ve izleme merkezlerimiz 24 saat kesintisiz hizmet verecek. 68 ilde şiddet önleme ve izleme merkezi açılmış durumda. Bu yılın ilk yarısından itibaren de tüm ülke genelinde tamamlanmış olacak.

Yine kadınlarımıza yönelik önemli bir hizmet birimi olan kadın konuk evleri bakanlığımız ve belediyeler işbirliğiyle faaliyetini sürdürüyor. Halihazırda 102 Bakanlığımıza bağlı kadın konuk evi ve geri kalanı da belediyelere ait olmak üzere 3 500 kapasiteyle hizmet veren kadın konuk evlerimiz şu anda faaliyetlerini sürdürmekte. Tabii şiddet vakalarının müracaat mekanizmalarını da en başta oluşturmak gerekliliği ortada. Bu kapsamda Bakanlığımız bünyesinde Alo 183 sosyal destek hattı kuruldu. Şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama riski taşıyan destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı olarak çalışmaktadır. Bu kişilere hakları konusunda başvuracakları yerler hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca ihmal, istismar ve şiddet vakaları veya töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için tedbir mahiyetindeki ihbarlar da alınmakta olup, durumun aciliyeti göz önünde bulundurularak, vakanın bulunduğu ilin acil müdahale ekipleri sorumluluğunda veya kolluk kuvvetlerine bildirilerek, müdahale edilmesi sağlanmaktadır.

Arapça, Kürtçe dilleriyle hizmet veren hat, kısa mesajlı iletişim özelliği ve işitme engelli bireyler için 3G iletişim imkânı da sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde hizmet birimleri kadar önemli bir husus da bazı durumlarda mağdurların özel tedbirlerle korunmasıdır. Bu kapsamda da teknik yöntemlerle takip projesinin Adalet Bakanlığımızla birlikte 30 Haziran 2017 itibariyle altı pilot ilde uygulamaya devam ediyoruz.

Yine Bakanlığımız veri sistemi Haziran 2017 yılında Adalet Bakanlığının UYAP sistemine entegre. Bu bize gerçekten güçlü bir takip mekanizması sağlıyor. Gelen her vakanın ŞÖNİM'lere düşmesi ki, internet üzerinden onaylı olarak arkadaşlarımız gelen tedbir kararlarını da görüyorlar. Şiddet mağdurlarına hem hakları konusunda, hem de alabilecekleri destekler konusunda bu kapsamda yardımcı oluyorlar. Aynı mekanizmayla önümüzdeki günlerde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzde yapmıştık bu çalışmayı, gerçekten önemli bir çalışma. Paydaşlarımıza bu kapsamda çok teşekkür ediyoruz. Yine çocuk hizmetleri alanında,

çocukla ilgili tedbir kararlarını da önümüzdeki günlerde düşmüş olacağız.

İlave olarak kolluk kuvvetlerine müracaatlarla ilgili olarak da Emniyet Genel Müdürlüğü ile Eylül ayında veri sistemlerimiz 2017 yılının Eylül ayında veri sistemlerinin web servisleriyle konuşmasına yönelik olarak da protokoller imzalandı. Yine bilgi sistemleri aracılığıyla oraya düşen vakalar SÖNİM'ler aracılığıyla çok hızla müdahale edilmekte ve takip altına alınmaktadır.

Yine hem açılış konuşmalarında, hem de Hocamın ifade ettiği gibi şiddetle mücadele, gerek kadın olsun, gerek çocuğa olsun nereden ve kime karşı olursa olsun, çok paydaşlı bir sorumlulukla yönetilmeyi gerektiriyor. Kader ilahi de Sağlık Bakanlığında çalıştığım dönemde, bana sağlık çalışanlarına şiddet konusunda çalışma yürütmem görevi verilmişti. 2011-2013 yılları arasında. Tabii yaklaşımlar burada hem koruyucu hemde önleyici tedbirler çerçevesinde. Hem de tedavi ve rehabilitasyon kısmında çok benzer özellikler içeriyor. Bu kapsamda çok paydaşlı sorumluluğun, çok paydaşlı katkının önemini ben de diğer konuşmacılar gibi özellikle vurgulamak istiyorum.

Önemli bir konu. Koruyucu önleyici hizmetler açısından eğitim faaliyetleri. Bu kapsamda çalışmalarını yine diğer bakanlıklarla birlikte sürdürüyoruz. 71 bin polis, 65 bin sağlık personeli, yaklaşık 50 bin din görevlisine eğitim veriliyor. Yine Milli Savunma Bakanlığıyla yaptığımız protokol kapsamında, Türk Silahlı Kuvvetleri personeline yaklaşık 470 bin Türk Silahlı Kuvvetleri personeline eğitim verildi. Bu eğitimler her yıl tekrarlanarak devam edecek. Önümüzdeki hedef vizyonumuz da 2018 yılı içerisinde yaklaşık 600 bin kişiyi eğitmeyi planlıyoruz. Diğer yıllarda da artarak ve diğer sektörlerden de bu eğitimleri devam etmeyi sürdürmüş olacağız.

Yine gerek ulusal, gerekse yerel düzeyde oluşturulan mekanizmalarla kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları kapsamında ifade edildi. 2016 sayılı Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde bir dizi önlemlerin alınması öngörülüyor. Sayın KEFEK Başkanımız da ifade etmişti. Yine bu genelgenin koordinasyonunu da Bakanlığımız yürütüyor. 11. Toplantısını Aralık ayı içerisinde yine tüm paydaşlarımızın katılımıyla gerçekleştirdik.

İllerde de yerel düzeyde de çalışmalar gerekiyor. Yani sadece merkezi bir yapıyla organize edilmek yerine, illerde kadına yönelik şiddetle mü-

cadele il koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonları oluşturulmuştur. 6284 Sayılı Kanun kapsamında ilgili kurumlarda verilen hizmetlerin koordinasyonunu sağlamak. İlde şiddet alanında toplanan verileri değerlendirmek, şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalarda bulunmak; uygulamadan kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmek gibi görevlerde bulunan komisyonlar yönetmelikte yer alan üyelerin katılımıyla, altı ayda bir toplanmaktadır.

şunu özellikle vurgulamak istiyorum: Özellikle son dönemlerde Bakanlığımızın kadına ve çocuğa yönelik olarak gösterdiği şiddete yönelik gösterdiği hassasiyet doğrultusunda bu toplantılara bizzat valilerimizin başkanlık etmesi istenmiştir. 2017 yılının ikinci yarısında ve 2018 yılının başından itibaren il değerlendirme toplantısına hem valilerimiz, hem de iki genel müdürümüz, Kadının Statüsü Genel Müdürümüz aranızda ve ocuk Hizmetleri Genel Müdürümüz de bizzat başkanlık etmek suretiyle yerel düzeyde de çalışmaların nasıl yürüdüğüne dair olarak kontrol mekanizmaları ve veri bildirim mekanizmalarının işletilmesine katkı veriyorlar.

Sayın Başkanım, Hocam izleme sürecinden bahsetti. Gerçekten çok kritik bir konu. Kadının insan hakları konusundaki uluslararası hükümlülük ve sorumluluklarımız kapsamında da birtakım çalışmalarımız var. Bunlardan en önemlisi az önce ifade ettiğim İstanbul Sözleşmesi. Bu kapsamda denetim ekibi ve kadına yönelik ve aile içi şiddete karşı mücadelede uzmanlar grubu, GREVIO izleme sürecini takip ediyor. Bu kapsamda biz Strasbourg'a gittik, savunmamızı verdik. Sonrasında GREVIO heyetiyle Türkiye'ye geldik, önemli bir hususu da burada paylaşmak isterim. Genelde Türkiye'de kadına yönelik, çocuğa yönelik şiddetle ilgili olarak çalışan ekiplerin arınmış bir ruhla çalıştığının, İstanbul Sözleşmesine uyumunda çok büyük ölçekte gerçekleştirildiğine yönelik tespitlerde bulunmuş olup, önümüzdeki günlerde de nihai raporu yayınlamalarını bekliyoruz.

Son olarak da Bakanlığımız çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşlarımızın, sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve gönüllülerimizin destek ve katkılarının bizim için çok önemli olduğunu ifade etmek isterim. Önümüzdeki dönemde kadının güçlenmesi, özellikle erken yaşlarda zorla evliliklerle mücadele, kadına yönelik şiddetle mücadeledeki üç temel ekseninde ülke düzeyinde eylem planlarının hayata geçirilmesi ve uygulanmasındaki kararlılığı sizlerle beraber hep beraber paylaşmış olacağız.

Eğitim, sağlık, istihdam, karar alma mekanizmaları, medya ve özellikle KEFEK Başkanımızın ifade ettiği gibi göç konusunda, savaş mağduru kadınlar ve çocuklar konusunun odağı olan bir eylem planını şu anda hazırlamış durumdayız ve kısmet olursa da bunları paylaşmış olacağız. Yine kadın konuk evleri ve ilk kabul birimlerinin rahat, etkin ve nitelikli hizmet sunumuna yönelik ihtisaslaşma çalışmalarıyla, şiddet mağduru kadın ve çocukların güçlenmeleri kapsamında bir hizmet modeli geliştirme çalışmalarımız sürmektedir.

Konuşmamı burada sonlandırıyorum. Sabrınız için çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Öztürk'e çok teşekkür ediyoruz.

şimdi de Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanı Sayın Muhittin Özdemir'i konuşmaları için rica ediyorum.

MUHİTTİN ÖZDEMİR

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel
Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire
Başkanı

Sayın Hocam teşekkür ediyorum.

Kıymetli başkanlarım, kıymetli milletvekilleri, değerli kamu kurumların temsilcileri ve değerli sivil toplum kuruluş temsilcileri; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum. Ben de Adalet Bakanlığının çocuşa ve kadına yönelik şiddetle ilgili kurumsal perspektifi ve hedeflerine yönelik bir sunum yapmayı planladım.

Şimdi, malumunuz şiddetle mücadele gerçekten sabahki konuşmacıların ve Sayın Müsteşarımızın da belirttiğı gibi, çok yönlü, tüm kurumların, sivil toplum kuruluşlarının ve hatta sokakta yaşayan vatandaşların da bu mücadeleye aktif katılımını gerektiren bir mücadele.

Şimdi, biz de Adalet Bakanlığında özellikle kadına yönelik şiddet, çocuşa yönelik şiddet, mağdur hakları, tanık hakları gibi konularda çalışma yapmak üzere kurulmuş bir birimiz. Biz tabii kurulduğumuzda, gerçekten ilk toplantımızı da bu salonda yapmıştık. 11 Aralık 2013 yılı Dünya İnsan Hakları Günü nedeniyle Mecliste İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Mağdur Hakları alt başlığında yaptığı çalışmalar kapsamında burada düzenlenen bir panelle biz kuruluş çalışmalarına başlamıştık.

Bizim amacımız adli süreçte mağdurları desteklemek. Özellikle de kırıl-gan gruba mensup mağdurları desteklemek ve koruyucu zincirin yargı önünde bir halka oluşturmak. Tabii bu süreçle ilgili özellikle şiddetle ilgili konuları ele alırken, boşanma sürecinden de bahsetmek gerekir. Zira şiddet bazen boşanmayı tetiklerken, bazen de boşanma nedeniyle şiddete dönüşmektedir. Tabii boşanma nedenleri burada Yargıtay 2. Hukuk Daire Başkanımız da var. Toplumda özel boşanma nedenlerinin yanında, genel boşanma nedenleride Medeni Kanunda sayılmış. Toplum nezdinde gerçekten boşanma konusuna ilişkin gazetelerin üçüncü sayfalarında çok haber çıkıyor. Yani özellikle şu da boşanma sebebi oldu bu da boşanma sebebi oldu diye.

Her şey geçimsizliğe sebebiyet verebileceği için, her şey boşanma sebebi olabiliyor. Bir bakıyorsunuz, pilavın bulgur mu, pirinç mi olacağı da şiddetli geçimsizliğe yol açıyor, boşanma davası oluyor. Ben öyle bir davaya bakmıştım. Her şey boşanmaya neden olabiliyor. Tabii boşanma ülkemizde gerçekten hani hukuki anlamda süreç bittiğinde neticelenen bir durum değil. Biz boşanmayı beceremiyoruz. Netice itibariyle, boşanma devamında bir sürü soruna yol açıyor. Nafakadan, kişisel ilişki kurulması, velayet gibi birçok hususta değişik sorunlar var.

Şimdi bizim Adalet Bakanlığının özellikle mahkemeler nezdinde bu konulara nasıl yaklaştığına ilişkin bilgi vermeyi isterim. Ülkemizde malumunuz aile mahkemeleri var. Halihazırda 64 ilde 257 tane aile mahkemesi hizmet sağlamakta. Yine çocuklara yönelik de çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemeleri kurulu halde. Bunların hepsinde Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne bağlı yaklaşık 674 tane psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı hizmet vermekte.

Biz bu mahkeme bünyelerinde verilen hizmetlerin yanında, yine savcılık teşkilatlarında özellikle çocuk büroları hizmet vermekte. Çocukların bunun yanında da aile içi şiddet büroları var. Birçok savcılıkta aktif bir şekilde hizmet sağlamakta. Özellikle bazı büyük adliyelerimizde de cinsel şiddete yönelik de ayrı savcılıklar; ayrı katipler görev yapmaktadır.

Tabii aile mahkemeleri biraz daha konumuz olan 6284 Sayılı Yasanın da temel uygulayıcı birimlerinden olduğu için, biraz değinmek istiyorum. Aile mahkemelerinin bünyesinde hâkim, kalem personeli, uzmanlar var. Psikologlar, pedagoğlar ve sosyal hizmet uzmanları. Kanun aile mahkemesi hâkimine özel önem vermiş, tanımlamış. "İşte adli yargıda görevli, evli ve çocuk sahibi, 30 yaşını doldurmuş ve tercihen aile hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış birisi aile hâkimi olur" diyor. Yine uzmanları

da, sıradan uzman olarak kabul etmemiş. Evli ve çocuk sahibi, 30 yaşında, aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı atanacağını söylemiş.

Gerçekten aile mahkemeleri uygulamanın 6284 Sayılı Yasanın ve boşanma sürecinden etkin bir şekilde rol aldığı için önemli bir kurum. Aile mahkemelerinde, aile mahkemesi hâkimi 6284 Sayılı Yasa kapsamında koruyucu tedbirlerin yanında, önleyici tedbirler de vermekte. Özellikle koruyucu tedbirlere baktığımızda, işyerinin değiştirilmesi, aile yerleşim yeri belirlenmesi, aile konut şerhi konulması, kimlikle ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi gibi tedbirlerin çok sık kullanıldığını görüyoruz.

Yine önleyici tedbir bağlamında da şiddet mağduruna yönelik özel olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama ve küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama. Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden uzaklaştırma. İşte yine korunan kişilere bu kişilerin buldukları konutta, okula ve işyerine yaklaşmama gibi tedbirler çok sayıda verilmektedir. Yine bu tedbirler bazen birden fazla, yani iki üç tedbir bir arada verildiği görülmektedir.

Tabii bu süreci kurgularken, önemli olan aslında evlilikleri, çocukları, kadınları, erkekleri boşanma aşamasına getirmemek. Yani biz zaman zaman değişik toplantılarda bu konuları dile getiriyoruz. Bunun için evlilik içi sorunların dava açılmadan çözülmesi, dava sürecinde ve sonrasında yaşanan sorunların da çözülmesi gerekiyor. Özellikle birkaç hususu belirtmek istiyorum. Özellikle evlilik içi sorunların dava açılmadan çözülmesine yönelik gerçekten toplumun genelinin bir eğitime ihtiyacı var. Yani özellikle çocukların, kadının ekonomik hayata dahil olmasından sonra, ataerkil yapıdan değişen bir kadın sosyal hayatın içerisinde aktif bir şekilde yer aldığı için, çocukların özellikle günümüz kodlarına uygun yetiştirilmemesi önemli bir sorun teşkil ediyor.

Özellikle ataerkil ve örf adete dayalı eğitimden vazgeçilmesi gerekiyor. Bu şöyle: Yani özellikle biz hâlâ, benim eşim de, benim bir kızım bir oğlum var. Kızım da günümüz koşullarına uygun işte fen lisesinde eğitime gidiyor. Annesi el öykünerek yetiştiriyor, bir taraftan da oğlumla hâlâ "paşa" mantığıyla yetiştiriyor.

Şimdi, netice itibarıyla bu yapının değişmesi gerekiyor. Özellikle evlilikte çalışan, çalışma hayatında yer alan kadınların aynı iş yükü altında çalıştıktan sonra, bir de sorumluluklarının paylaşılması noktasında da gerçekten erkeklerin farklı bir bakış açısı geliştirmeye, toplumun tama-

mının ihtiyacı var. Şimdi ben bir erkek olarak bunları söyleyince, biraz farklı gelebilir; ama gerçekten ben bunu sorun olarak görüyorum yani kendim.

Evlilik kurumunun yine kişiye bir sorumlulukların bilinmesi bakımından da toplumda farkındalık eksikliği var. Yani özellikle erkeklerin veya kadınların beklentileri ve toplumsal yapı değiştiği için, modern hayatta getirdiği sisteme uygun sorumlulukların paylaşılması anlamında ve sorun çözmeye yönelik de bir eğitime, bir desteğe ihtiyaç var. Evet ya bunlar evlenmeden önce belki sorunlarının çözümüne ilişkin örneklenmiş şeyler olabilir. Yine evlendikten sonra da aile ve evlilik danışmanlığı, terapi, kişisel ve sosyal gelişim sağlayıcı mesleki çalışmalar ve buna benzer hizmetlere yönelik yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı veya belediyeler tarafından hizmet geliştirilmesine ihtiyaç var.

Ben özellikle boşanma süreci öncesinde ve sonrasında da süreci kolaylaştırıcı ve kangren haline gelmesini engelleyecek metotlara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ben aile arabuluculuğunun gerçi Başkanımız yok, ama ben aile arabuluculuğunu önemsiyorum. Yani bunun toplumun tamamı tarafından kabul edilebilecek bir husus olduğunu düşünüyorum. Sınırların belirlenmesinde gerçekten birlikte karşılıklı konuşarak bir politika geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Aile mahkemelerinde de uygulamalarla zaman zaman sorunlar olabiliyor. Burada önemli olan mahkemelerin sayısının artırılma ihtiyacı var. Yine uzman personel sayısının da artırılmasına ihtiyaç var. Özellikle fiziki şartlar bağlamında da bizim halihazırda kendimiz de bir proje geliştirdik. Görüşme odalarına ihtiyaç var. Gerçekten uzman görevlendirilmesine ilişkin de aile mahkemelerinin çalışma düzenine ilişkin de bir yapısal değişikliğe ihtiyacımız var. Uzmanların deliller toplanmasından sonra görevlendirilmesi gerekiyor. Yani dava sürecinin başında görevlendirilerek, etkili bir destek hizmeti sağlanmasına ihtiyaç var. Yine uzman desteği eksikliğinden ziyade, gerçekten bir ihtiyaç olduğu için hâkimler tarafından uygulanıyor olması gerekiyor.

Yine bu bağlamda özellikle çok sık gündeme gelen nafaka uygulamasından, yaşanan sorunları da kısaca bahsettikten sonra, bizim hedeflerimizden de bahsetmek istiyorum. Nafaka uygulamasında özellikle kayıt dışı gelir nedeniyle, gerçek gelirin tespit edilememesi sebebiyle de kadınlar lehine de bir dengesizlik varken, diğer taraftan da nafaka tahsilinin icra yerine kaynaktan kesilmesi, icraya başvurmadan, direkt maaştan kesilmesi. Aksi halde, mümkün olmaması halinde icra takibi

yapılması. Yine ömür boyu nafaka uygulamasının yeniden değerlendirilmesi. Yani bu da çok önemli bir sorun.

Bunun yanında özellikle bizim asgari ücretin altında geliri olduğu var-sayımıyla vermiş olduğumuz nafaka kararları var bu da çok ciddi bir problem. Çünkü kişinin hiçbir geliri yok, çalışmıyor. Ama biz diyoruz ki, sen hayatını idame ettirdiğine göre, asgari standartlarda bir gelirin vardır, o zaman nafaka ödemelisin. Bu gerçekten çok olağanüstü bir durum ve buna bağlı icra ceza sisteminde de ben de uzun yıllar icra hâkimliği de yaptım. Nafaka borcunu ödememe suçunun da eski haline dönmesi gerekiyor. Yani şuan ki hali sıkıntılı. Çünkü bir nafakayı ödemediğiniz zaman, üç ay hapis cezası alıyorsunuz, hapse girdiğiniz zaman zaten ödeyemiyorsunuz. Bu sefer kısır bir döngüye dönüyor.

Ben de bir İsmail Dömeke diye bir sanık vardı. 36 ay nafakadan ceza almıştı. Bu adam ne zaman çalışacak da nafaka ödeyecek? Yani imkansız, kısır bir döngü var. Bunun da bir sorun olduğunu söylemek istiyorum. Yine bu velayete ilişkin ve çocuk teslimine ilişkin de birçok sorun var. Bunlar da şiddeti körükleyen meselelerden. Bizim çocuk teslimi konusunda çalışmalarımız devam ediyor. Geçen hafta Kamu Denetçiliği Kurumunda yine bu konu üst düzey olarak ele alındı. Gerçekten çözüme doğru konu ilerliyor.

Şimdi, Bakanlığın bu alandaki çalışmalarını, geleceğe yönelik perspektifinden de kısaca bahsetmek istiyorum. Madem Bakanlar Kurulu tarafından imzalanarak, yürürlüğe konular Yargı Reformu Strateji Belgesi var. Bu 2015 ve 2019 yıllarını kapsıyor. Bu belgede ilk kez aile içi şiddetle mücadelede koruma ve soruşturmanın etkinliğinin artırılması hedefine ve buna bağlı olarak çocukların ve mağdurların korunmasına, dezavantajlı grupların korunmasına yönelik hedeflere yer verildi. Gerçekten bu değişim, bu farkındalık bizim başkanlığın kurulmasının sahaya ve gelecek hedeflerine yansımaları niteliğinde. Biz bu aile içi şiddetle mücadelede koruma ve soruşturmanın etkinliğinin artırılması hedefi kapsamında başkanlık olarak adli süreçte mağdur kadınlar araştırma raporu için bir analiz çalışması yaptık. Üç ilde saha çalışmaları yaptık ve netice itibarıyla bir rapor çıkarttık ve bu raporları biz Adalet Bakanlığı olarak aile içi şiddet ve kadınlar konusunda sahaya yansıyan, yapmamız gereken hedeflere yönelik çalışmalarımızı bu rapordan esinlenerek, yürütüyoruz.

Gerçekten bu raporun yanında, biz kurulduktan sonra, “mağdura yaklaşım kılavuzu” diye bir kılavuz hazırladık. Bu kılavuzun hazırlanmasında birçok akademisyenler ve birçok kamu kurumunda çalışan kişiler rol

aldı. Bu kılavuzda gerçekten cinsel şiddet ve diğer özel nitelikli suçlarda ve bu suçlardan mağdur olan kişilere kamu görevlilerinin yaklaşımına ilişkin temel ilkeler verildi ve bu kılavuzu biz 16 bin adet bastık ve tüm adliyelere dağıttık. Hâkim, savcılara, hatta Sağlık Bakanlığının Edirne Çocuk İzleme Merkezine gitmişim, orada da kılavuzumuzu görmüş-tüm. Gerçekten faydalı bir çalışma oldu.

Şu an biz kurulduktan sonra, Adalet Akademisi de üç yıldır tüm hâkim, savcı adaylarına mağdura yaklaşımla ilgili ders veriyoruz. Dört saat, öğleden sonra tüm grupları, hâkim, savcılar bizim eğitimimizden geçiyorlar. Yani netice itibarıyla biz hâkim, savcıların mesleğe başlamadan önce, mağdur kadın, çocuk konusunda empati yapmalarını istiyoruz. Ama onda bir sınır var, diyoruz ki empati, sadece sempati değil.

Bizim çalışmalarımızın temelinde bir Mağdur Hakları Kanun Tasarısı hazırlama sürecimiz devam ediyor. Hükümetimizin 2018 yılı programında bu tasarının hazırlanması bir hedef olarak yer verildi. Yine bizim halihazırda birazdan bahsedeceğimiz adli görüşme odalarının da sayılarının artırılması, bu kapsamda yer verildi.

Bizim kanun tasarısının amacı birçok ülkede olduğu gibi, yani adli süreçte mağdurların yanında duran bir yapıyı kurgulamak. Özellikle biraz önce bahsettiğim aile ve çocuk mahkemelerinde sağlanan uzman desteğini biz yargının her aşamasında, savcılık aşamasında, biraz önce bahsettim işte aile içi şiddet büroları, çocuk büroları, cinsel şiddet büroları. Bunların hepsine biz psikolog, pedagog ve sosyal hizmet uzmanı desteği sunacağız. Yani hem hukuk mahkemelerinde, hem ceza mahkemelerinde etkin bir destek hizmeti sunulacak ve vaka yönetiminde uygulandığı bir hizmet modeli geliştirelim.

Bunun yanında, tasarıyla birlikte Adalet Bakanlığı bünyesinde spesifik anlamda çocuk hakları, kadın hakları ve mağdur hakları, tanık hakları bağlamında bir merkezi bir birim oluşmuş olacak. Bizim bu alanda gerçekten kanunlarla görevlendirilmiş, sadece Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, suça sürüklenen çocuklarla ilgili infaz aşamasında kanunlarla tanımı görevleri var. Hal böyle olunca, etkin bir hizmet sunulması ve koruma zincirine adalet politikalarının da etkin katılım sağlanabilmesi için bizim de bu alanda merkez teşkilatında bir birim kuracağız. Adliyelerde de adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü kuracağız.

Netice itibarıyla, biz bu kanun çalışmasını yaptık ve devamının gelmesini bekliyoruz. Bu kanun çalışması devam ederken, biz adli süreçte yeni bir

adım, adli görüşme odaları uygulamasını başlattık. Halihazırda Şubat ayında imzalanan bir iç yönetmelikle, Sayın Bakanımız, Eski Bakanımız Bekir Bozdağ tarafından imzalanan bir iç yönetmelikle faaliyetlerine başlayan, adli görüşme odaları 26 büyük adliyede, 31 merkez olarak şuan faaliyette ve şuan geçen haftalarda gittim, 30 tanesinde, ben Batman'a gitmiştim. 30 adliyede daha hazır halde ve hizmet sunmaya başladı.

Bu odaların amacı şu: Yani mağdur, tanık, suça sürüklenen çocuklar, cinsel istismar mağdurları, aile içi şiddet mağdurları, kırılğan gruba mensup mağdurlar için biz özel ifade odaları olarak kullanacağız bunları. Yani servis cihazlarının olduğu, uzmanların destek verdiği bir ifade odası. Sadece bu kadınlar için değil, geçen hafta perşembe günü Diyarbakır Adliyesi'ndeydim tam denk geldi, bir tane görüşmeye şahit oldum. Gerçekten yürek burkan bir olay. Yani bu olayı sayın konuşmacılar da söyledi. Hani yaşayanın acısını yaşayanlar çekiyor; ama izlemesi de o kadar acı. Düşünün, 30 yaşında bir genç delikanlı Sağlık Bakanlığının bir hastanesinde çalışıyor. Bir taciz olayı olmuş, yine netice itibariyle bu taciz vakası bir ifade söyleyeceğim, gerçekten gözlerim doldu. Yani özel bir ortamda, biz gerçi mahkeme ortamında bunu dinlediğimiz zaman, bu kadar iyi konuşmasını sağlayamayacak. Gerçekten uzmanın da etkin katılımıyla ağır ceza mahkemesine gitmeden, adli görüşme odasında tüm maddi hakikati de gerçekten anlattı. Kendisi zeka anlamında özürlü olduğu halde, gerçekten duruşma salonundaymış gibi, tüm konuları duruşma salonunun o metanetli ortamından sıyrılarak anlattı ve adaletin yerine gelmesini sağlamış olacak.

Netice itibariyle, biz bu adli görüşme odalarının yanında özellikle önemseddiğimiz husus da şu: Vaka yönetimini iyi geliştirmek. Yani bizim uzmanların şuan halihazırda çalışan uzmanların görev tanımlarının yönetmelikle yapacağız ve vaka yönetimini uygulayan çocuklar için, kadınlar için özel durumlarda, özel hizmet sunulmasını sağlayacak bir mekanizma kurgulayacağız. Tabii bunu yaparken, biz şuan halihazırda bu yargı reformu sürecindeki hedeflere yönelik 2018 yılında biraz önce bahsettiğim aile içi şiddete yönelik hedefin faaliyetlerini de gerçekleştirmiş olacağız.

Şuan yürüttüğümüz ceza adaletinde mağdur reformu "Cemre" projesi kapsamında da gerçekten adli süreçte mağdurların etkin korunması, özellikle de kırılğan gruba girdiğini düşündüğümüz mağdurların etkin korunmasına yönelik, etkin müdahale programlarının geliştirildiği, hâkim ve savcıların adalete olan inançları doğrultusunda vazifelerini ya-

parken, onları destekleyen bir mekanizma uygulaması yönünde çalışmalarımızı devam ettiriyoruz.

Ben bu programın düzenlenmesinden dolayı gerçekten Kamu Denetçiliği Kurumuna teşekkür ediyorum. Bizim tüm kurumların ülke olarak, sivil toplum kuruluşları da dahil, bu alanda yürüttüğümüz emekler, çabalar azımsanmayacak ölçüde, gerçekten çok fazla şey yapıyoruz. Ama beklediğimiz sonucu almak için birlikte bir koordinasyon içerisinde çalışmalıyız. Bunun en önemli ayaklarından birisi de yargı ayağı. Biz hâkim, savcıların adalet mekanizmalarının bu konuda desteklenmesi için hem akademiden başlayarak; hem de kürsüde çalışan hâkim, savcıların farkındalığını sağlamak ve yargı kararlarını alırken, desteklemek için yola çıktık ve çalışmalarımız devam ediyor.

Ben program için tekrar teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Özdemir'e biz de çok teşekkür ediyoruz.

O kadar ümit verici şeyler duyuyoruz, dinliyoruz. Dinlerken de sorunun büyüklüğü aklımıza gelince, eyvah 80 milyon ülke, 81 il artı problemler. Dolayısıyla, olsun ilkesinden geliriz, ümidimizi hiç kaybetmedik.

Şimdi efendim, İçişleri Bakanlığımız Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şube Müdür Sayın Tarıkhan Çetiner'e söz veriyorum.

Buyurun efendim.

TARIKHAN ÇETİNER

Emniyet Genel Müdürlüğü
Asayiş Şube Müdürü

Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Sayın Başkanlarım, Sayın Milletvekillerim, Sayın Kıymetli Katılımcılar; ben Emniyet Genel müdürlüğü Asayiş Dairesi olarak Bakanlığım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gazi Meclisimizin çatısı altında böyle bir çalışma neticesinde iyi sonuçlar elde etmeyi umuyorum. İnşallah sonuçları güzel olur diye düşünüyorum.

Ben polis olarak neler yapıyoruz, bu mücadele içerisinde payımız nedir, katkımız nasıldır, kısaca bundan bahsetmek istiyorum. Aile içi ve kadına şiddet gelir ve eğitim düzeyi ne olursa olsun, farklı ülkelerde, farklı kültürlerde yaşayan kadınların ortak sorunu olduğunu hepimiz biliyoruz. Aile içinde yaşanan mahrem bir konu olarak görünse de, bugün aile içi ve kadına karşı şiddet önemli bir toplumsal sorun olmakta, şiddetin önlenmesi için farklı kurum ve kuruluşlarla birlikte gerekli önlemler alınmaktadır.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Dair Kanun ve Uygulama Yönetmeliği. Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama

tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ıslahı takip mağdurların, kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları da uluslararası standartlarda düzenlemektedir.

Tabii ki, kanunla mülkü amirin ve hâkimin yetkisinde olan bazı koruyucu ve önleyici tedbirler gecikmesi sakınca bulunan hal kapsamında kolluk amirine de verilmiştir. Bu kapsamda, polis merkezine bir aile içi şiddete karşı vakası intikal ettiğinde, ne tür işlemler yapılıyor, kısaca bundan bahsetmek istiyorum size. Olayın intikal etmesiyle birlikte, öncelikle tabii genel hükümlere yönelik iş ve işlemlerin yapılması için konuyla ilgili cumhuriyet savcısı bilgilendiriliyor ve ondan alınan talimat doğrultusunda genel hükümlere yönelik yapılacak bu işlemlere başlanılıyor. Tabii bu arada eğer şiddet mağduru doktor raporu alması gereken bir durum söz konusuysa, yine savcının talimatıyla onu bir liste halinde şiddet mağduruna doktor raporu alınıyor.

En seri vasıtayla Şiddet Önleme İzleme Merkezine bilgi veriliyor. Şiddet Önleme İzleme Merkezine bilgi verildikten sonra, yaşadığı vakayla ilgili gerek bulunduğu durumla ilgili, gerek hukuki destek alması manasında; sosyal destek alması manasında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ne müracaat edebileceğini ya da oradan uzman personelin gelebileceği hakkında bilgilendiriliyor. Sonrasında bizim Emniyet Genel Müdürlüğü olarak kapalı bir internet sistemi üzerinden gerektiğinde ifade almak, tedbir kararları çıkartma, risk analizi yapma manasındaki iş ve işlemlere başlıyoruz. Bu kapsamda, öncelikle şiddet mağdurunun ifadesi alınıyor ve risk değerlendirmesi yapmak ve bu konudaki veriyi toplamak aynı ölçekte veriyi diğer paydaş kurumlarla da paylaşmak amacıyla, aile içi ve kadına karşı şiddet olarak da form dolduruyoruz.

Bu formun çıktısı bize hangi koruyucu ya da hangi önleyici tedbiri alma noktasında yol gösterici bir risk analizi yapılıyor. Ne tür koruyucu ve önleyici tedbirler alıyoruz, onu da bilgilendirmek istiyorum size. 6284 Sayılı Kanun kapsamında mülki amir tarafından şiddet mağduruna yönelik olarak verilen koruyucu tedbirlerden kendisine ve gerekiyorsa beraberinde çocuklara bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması tedbiriyle, hayati tehlikesinin bulunması halinde, ilgili talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması tedbiri. Bunlar koruyucu tedbirler dediğimiz tedbirler ve geçiş mesafeli hallerde biz veriyoruz. Bu tedbirlerin kararın alındığı tarihte üç gün içerisinde mülkü amirin onayına sunuyoruz ve 48 saat içerisinde onaylanmasını bekliyo-

ruz. 48 saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkıyor. Eğer ... sağlaması tedbiri vermezsek, kadını öncelikle ŞÖNİM'e bilgi verip ve ŞÖNİM üzerinden kadın konuk evine yerleştirilmesiyle ilgili prosedürleri gene yürütüyoruz.

Geçici koruma altına alınması tedbiri uygulayacak da, bu konuda beş ayrı usulden oluşan koruma tedbirlerimizden onları uyguluyoruz. Akabinde şiddeti görenler de aslında tabi ki bunların tanıklarının ifadesini alıyoruz ki, şiddet mağdurunun iddiasını güçlendirelim. Zaten belge ödenimi almaksızın, bu tür tedbirler 6284 Sayılı Kanun kapsamında alınabiliyor. İfade alındıktan sonra, savcının talimatıyla bu failin elde edilmesi, şüphelinin çağırılması ve bu konu hakkında ifadesinin alınması ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan şahsa karşı da önleyici tedbirlerin alınmasıyla ilgili süreci başlatıyoruz.

Bu tedbirler de yine kanun kapsamında hâkim tarafından şiddet uygulanan önleyici tedbirler manasında gerekli görünmesi halinde korunan kişinin şiddete uğramamış olsa bile, yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurması için haber saklı kalmak üzere, çocuklarına yaklaşmaması tedbiri. Şiddet mağduruna yapılan şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması tedbiri. Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi tedbiri. Son olarak da korunan kişilere bu kişilerin buldukları konutlara yaklaşmaması tedbirleri.

Yine aynı şekilde gecikmesinde sakınca bulunan hallede bu tedbirleri alıyoruz. Yine koruyucu tedbirlerde olduğu gibi, kararın alındığı tarihi takibine ilişkin ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunuyoruz. Burada bir özgürlük kısıtlaması söz konusu olduğundan dolayı, 24 saat içerisinde onaylanmayan tedbirler de kendiliğinden kalkıyor ve sonrasında yine alınan tedbirlerle ilgili ŞÖNİM'e bilgi veriyoruz ve tedbirlerin onay süresini bekliyoruz ve bu süreç içinde de yine tedbirlere uyulmadığı, süreç içerisinde kolluk tarafından kontrolü sağlanmakta ve kontrolde herhangi bir ihlal görülmesi halinde de yine aynı şekilde tutanak tutularak, cumhuriyet başsavcılığına, oradan da aile mahkemesine verilmek üzere, gerekli tutanakları tanzim ediyoruz.

Teşkilatlanmamızdan bahsedecek olursak, biz 2011 yılında Emniyet Genel Müdürlüğünde aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele birimi kurduk ve 2015 yılında da 81 ilde asayiş şube müdürlüğü bünyesinde yine

aynı şekilde aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele birimlerimizi oluşturduk ve bu birimlerde çalışan eğitimli personelle bu işleri yürütmeye çalışıyoruz. Yine tabii ki vatandaşların ilk temas noktası olan, ilk müracaat kapısı olan polis merkezlerinde de iş ve işlemler yürütülürken, bu işlemleri özellikle eğitimli personellerin yürütülmesi manasında ciddi çaba sarf ediyoruz. Gerek merkezde düzenli yaptığımız eğitimlerde, gerekse yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla, birlikte yürüttüğümüz aile içi şiddetle mücadele projesi kapsamında yetiştirdiğimiz eğitimcilerle, yine yakın tarihte Birleşmiş Milletlerle birlikte yapacağımız yeni bir eğitim projesiyle yetiştirdiğimiz eğitici personel marifetiyle 81 ilde yüz yüze eğitimlerimize devam ediyoruz, devam edeceğiz.

Bununla birlikte bu iş ve işlemleri nasıl yapılması gerektiği şekliyle, özellikle polis merkezinde çalışan personelin, öncelikle kadın personelin olması ve eğitimli personel tarafından bu iş ve işlemlerin yürütülmesi için emir yazılarla bunu düzenlemeye çalışıyoruz. Mahkemeler tarafından da kimlikle ilgili diğer bilgi ve belgelere ilişkin tedbirleri gizlilik içerisinde ve titizlikle yine bizim koordinemizle, diğer paydaş kurumlarla birlikte yerine getiriliyor.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinde şuan için kurulan bütün Şiddet Önleme İzleme Merkezlerinde polis istihbarat bürosu personeline yönlendiriyoruz. Orada hem oradaki vakaların kolluğa bildirilmesi, hem de kolluğa gelen vakaların Şiddet Önleme İzleme Merkezine bildirilerek, en azından vaka bazlı çalışma ortamı oluşturmak amacıyla bilgi akışını sağlamak için, Şiddet Önleme İzleme Merkezinde personele yönlendirdik.

Yine elektronik kelepçe uygulaması çok önemseydiğimiz uygulamalardan birisi. Şuan için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı arasında imzalanan protokollerle öncelikle Ankara ve İzmir'de başlayan ve sonrasında İstanbul, İzmir, Antalya, Gaziantep, Bursa illerinde de yaygınlaştırılan ve izleme kapasitesi artırılan elektronik kelepçe uygulamasıyla, şiddet mağdurlarının daha etkin korumaya çalışıyoruz. Hem de şiddet uygulama ihtimali bulunan şahıslar mağdurlara yaklaşımdan önce, gerekli kolluk müdahalesinin sağlanabilmesi amacıyla bu tedbiri uyguluyoruz.

Biraz önce Sayın Müsteşarım da bahsetmişti. Veri paylaşımı, aile içi ve kadına karşı formunda elde ettiğimiz bilgileri şuan ilk aşamada Aile Bakanlığı ve sonrasında yine Adalet Bakanlığıyla da paylaşılmak üzere bir

veritabanı geliştirme, çalışmalarımız neticelendi. Aile Bakanlığıyla protokolümüzü yaptık ve en kısa zamanda veri paylaşımına başlayacağız.

Geçen sene biz kolluk olarak ne yapabiliriz? Bizim Polis Akademisi Başkanlığıyla bunu tartışmak, İçişleri Bakanlığı çatısı altında kolluk tecrübesini yansıtmak amacıyla, geçen sene Mart ayında aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele konferansı yaptık. İnşallah bu sene 8 Mart Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle, bu hafta içerisinde de konferansımızın Sonuç Raporu bu konuyla ilgili hazırlanan kitapçığı paylaşmak istiyoruz.

2017 yılında özellikle elektronik kelepçenin yeni uygulandığı illerde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinesinde yerelde toplantılar yaptık. Bu toplantılar çok faydalı oldu. En azından elektronik kelepçe ve bu manada merkezde geliştirdiğimiz şeyleri taşrayla da paylaşarak, uygulamaya ivme kazandırmaya çalıştık. GREVIO toplantısı bizim için önemliydi. Biz de İçişleri Bakanlığı olarak Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma temsilcileriyle birlikte, hem Starsbogurg'ta, hem ülkemiz ziyaretlerinde, ülkemizi en iyi şekilde temsil ederek, özellikle kadına karşı şiddet, aile içi şiddet manasında neler yaptığımızı, bilgi paylaşımımızı sağlayarak, bilgilendirme yaptık.

Yine yakın bir tarihte 2010 yıllarında analiz etmek ve 2018 için hedeflerimizi belirlemek amacıyla illerimizin katılımıyla, bu konuda özellikle aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele birimlerinde çalışan amir ve memur personelle birlikte değerlendirme toplantıları yaparak, bu manada neler yapabiliriz noktasında çalışmalar yürüttük. Aile içi ve kadına karşı şiddetle daha etkin mücadele etmek için ne yapabiliriz? Biraz önce Muhittin Başkanım da söyledi. İlgili kurumlarla ortaklaşa, vaka yönetimi çalışmasına önem vermemiz gerektiği düşüncesindeyiz. Bunun ilk başlangıçta bir ŞÖNİM, ŞÖNİM sonrası Adalet Bakanlığının ilgili birimleri, gerekirse Sağlık Bakanlığının ilgili birimleriyle birlikte, vaka erken teklifleri alıp, rutin böyle kalıplaşmış kararlar vermek yerine; daha etkili, hem koruyucu tedbirin, hem de önleyici tedbirin aynı anda görülebileceği rutin kararlardan ziyade; etkili kararlar vererek, bunları uygulamak durumundayız diye düşünüyorum.

Bu noktada tabii ŞÖNİM'lere büyük iş düşüyor. Kolluk desteği ve Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığının desteğiyle birlikte ŞÖNİM'leri güçlendiririm, ülke genelinde yaygınlaşan ŞÖNİM'lerin içerisinde biz de kendi elemanlarımızla destek vermeye hazırız. Elektronik kelepçe uygulamasını önemsedığımızı söylemiştim. Şu an için altı ilde uygulanıyor ve

uyguladığımız vakalara baktığımızda, sıkıntılı bir vakayla karşı karşıya kalmadık. Bu noktada bu kapasitenin ülke geneline yaygınlaştırılması özellikle şiddet mağduru kadınların, özellikle yakın koruma altında ve korunması gereken kadınların elektronik kelepçe uygulamasıyla korunabileceği düşüncesindeyiz.

Karar almaya yetkili makamlar tarafından şablon ve de standart kararlar yerine, biraz önce söylemiştim, vaka yönetim manasında aslında ilgili koruyucu ve ilgili önleyici kararlar alması yönünde çaba sarf etmemiz gerekir. Kolluğun verdiği kararlar sürekli verilen karar haline dönüşmemeli düşüncesindeyim. Yani 24 saat, 48 saat bunu dikkat edilmeli. Bu noktada hem hâkimin, hem de mülkü amirin asıl yetki sahibi olduğunu düşünüyorum. Bu noktada kolluk gecikmesinde sakınca bulunan hal kavramı istisnai durumlarda kullanılmalı. Eğer işte vaka yönetimini iyi yapabilirsek, hangi vakanın, hangi tedbirle konulacağı manasında bize katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Özellikle koruyucu tedbirleri önemsiyoruz. Koruyucu tedbirlerle ilgili kadınları desteklemeye çalışıyoruz, ama asıl şiddete sebep olan şiddet uygulayan erkeklere yönelik çok ciddi tedbirler alamadığımız düşüncesindeyim. Yani tedbir manasında, aslında kanun çok açık. Bu konuda çok güzel önleyici tedbirler var. Ama önleyici tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili burada sorumlu kuruluş kim, kim daha fazla çaba sarf edecek manasında netlik yok diye düşünüyorum. Özellikle kanununun 15/3 C-1 maddesindeki öfke kontrolü, streste başa çıkma, şiddet önleme, farkındalık, sabit tutma, değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına yönelik bir tedbir öngörmüş. Bu tedbirle ilgili özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Ankara İl Müdürlüğü'nün ŞÖNİM'ü belli bir hedef gruptaki erkeklere yönelik birtakım çalışmalar yaptığını ve bu çalışmalarda başarılı olduğunu duyuyoruz. Bu manada bu kanun bu maddesine işlerlik kazandırılarak, ülke genelinde bu tür öfke kontrol ve rehabilitasyon manasındaki, özellikle şiddeti uygulayan odaklı çalışmalar yapmamız gerektiği düşüncesindeyim.

Yine konuşmalarda bahsedildi, medyadan bahsedildi. Tekrar mesuliyet getirir ilkesi manasında aslında, basında bu tür haberleri sık sık, yerel basında çok detayıyla gündeme getirmesi belki bazılarının örnek teşkil edebiliyor. Bu manada aslında medya temsilcileri ve akademisyenlerimiz de bu konunun tartışılıp, bu manadaki düzenlemeleri yapıp, basın da özellikle şiddetle mücadelede katkı sağlamasının gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak da 6284 Sayılı Kanun çok detaylı bir kanun, uyguladığı bir kanun. Bu manada uygulayıcıların sürekli ve sürdürülebilir eğitimlerle kanun hakkında bilgilendirmesi gerekiyor ve olay yönetimini iyi yapabilmek için; vaka yönetimini iyi yapabilmek için aynen eğitiminin farklı bölümlerini paylaşarak, kurumlar arası koordinasyonunu sağlayarak, eğitim programına devam etmesi gerektiği düşüncesindeyim.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Çetiner'e biz de çok teşekkür ediyoruz.

Değerli katılımcılar; biliyorsunuz bu toplantının sonunda, yani İkinci Oturumdan da sonra bütününün bir raporu çıkacak. Sayın Başkanımız ifade ettiler. Açılış konuşmalarında da konuşma yapanlar, o raporu çok merakla beklediklerini söylediler. Gerçekten de üç güçlü sesi dinledik; üç güçlü sektörün farklı bakış açılarıyla ve tam da amaca yönelik, yani ne yapıyorlar, hangi mekanizma, mekanizmada işlemeyen taraflar ne ve önerileri neler? Olabildiğince dile geldi. Umarım öğleden sonra sizler soruları soracaksınız. Söylenenler tamam, ama diye çok soracaklarınız var.

Şimdi, dördüncü üç ulusal seste, dördüncü bir uluslararası ses duyalım. Sayın Ağduk'tan konuşmalarını rica ediyoruz. Bildiğiniz gibi kendileri Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunda uzun yıllardır, zaten özgeçmişini dinledik.

Buyurun Sayın Ağduk.

MELTEM AĞDUK

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Koordinatörü

Teşekkür ediyorum.

Merhabalar, hoş geldiniz, hoş geldik, çok teşekkür ediyorum böyle bir toplantı yaptığınız için ve bizi de davet ettiğiniz için.

Dün gece, aslında bir gece önce yazmam genelde konuşacağım şeyi, daha önceden hazırlanırım; ama bir gece önce tekrar üstünden geçirim ne diyeceğimin. Dün gece yine böyle üstünden geçerken, bir anda ben ne söylemeliyim aslında dinleyenlere? Çünkü o kadar uzun süredir bu işin içindeyim ki ve o kadar çok söyleyecek şey var ki ve o kadar aynı şeyleri söylüyorum ki 15 yıldır, yarınki toplantıda ne söylemeliyim diye bir kez daha aklımdan geçirdim.

Çok teşekkür ediyorum. Birlikte yaptığımız birçok çalışmadan bahsetti değerli dostlar. Özellikle Sayın Hakkı Bey, Müsteşar Yardımcımız bazı hizmet sağlayıcı grupların sayılarını verdi. İşte polislerde şu kadar, din görevlilerinde bu kadar, TSK'da şöyle. O eğitimlerin hepsinde ben vardım. Tek tek eğitilen herkesle tanıştım ve birlikte oldum. Birçoğu yok artık aramızda. Biz çünkü eğitip eğitip, ondan sonra da yok ediyoruz ne yazık ki.

Kadına yönelik şiddetle mücadele dediğimiz zaman, neler yaptığımızı anlatıyoruz hep. Bu bahsettiğimiz eğitimlerde de bize ilk gelen soru “peki nedeni ne kadına yönelik şiddetin?” sorusu oluyor. Birçok konuşmacı aslında çeşitli nedenlere parmak bastı. Şu nedeni, bu nedeni vesaire, ama ben şunu söyleyeceğim: Aslında kadına yönelik toplumsal şiddete dayalı şiddetin en temel nedeni toplumsal yapıdaki eşitsiz güç ilişkileri.

Şunu demeye çalışıyorum: Genelde soru sordukları zaman, ekonomik sıkıntılar, eğitimsizlik, alkol, zararlı madde tüketimi, ahlâki çöküntü gibi faktörlerle açıklanıyor, çalışılıyor kadına yönelik şiddet. Ama aslında en derinde yatan dengesiz ve eşitsiz güç iktidar ilişkileri ve bu ilişkileri destekleyen toplumsal kabuller ve kalıplaşmış cinsiyet rolleridir ve biz bunlarla savaşmazsak eğer, kadına yönelik şiddetle mücadele edemeyiz.

Birçok sistem geliştiririz, birçok mekanizma geliştiririz. Ama önlemek için bir şey yapamayız. Bizim mücadele etmemiz gereken şey, bir kez daha altını çiziyorum, toplumsal kabuller ve kalıplaşmış cinsiyet rolleridir; eşitsiz güçle, iktidar ilişkileridir. Lütfen bunu aklınızın en önemli noktasından kenara atmamalım. Şimdi, gündelik yaşantımız belli, ihtiyaçlara cevap verecek biçimde düzenleniyor ve bu düzenlemelerde ne yazık ki genellikle güçlü olan ihtiyaçların karşılamak üzere şekilleniyor. Dezavantajlı saydığımız ve şiddetten daha çok etkilenen, işte kadınlar, çocuklar, engelliler, göçmenler, mültecilere baktığınız zaman, ne yazık ki onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde şekillenmiyor gündelik ilişkilerimiz. Gündelik ihtiyaçlara cevap vereceği şekilde düzenlenmiyor.

Dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını görmezden gelmeye başlıyoruz. Bu görmezden gelme de aslında ciddi bir insan hakları ihlalidir. Bununla kalmayıp, toplumları hem sosyal, hem de ekonomik anlamda çöküntüye sürükler aslında, bu insan hakları ihlali. Bizler de uluslararası camia olarak ki, uluslararası camia dediğimiz şey aslında kim? Bizleriz, devletler. Aslında böyle uzakta, kocaman farklı bir şey değildir, devletlerdir. Bizler bunu konuşmaya başladığımız zaman, aslında bir adım atmaya başlamış anlamına gelir.

Şimdi, bu çerçeveden baktığınızda, Türkiye’de kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle ilgili mücadelede hem uluslararası mevzuatın takip edildiğini görüyoruz, hem de uygun ulusal mevzuatın geliştirildiğini de görüyoruz. Bu konuda bir problemimiz yok. Biz her türlü uluslararası mevzuatı takip ederiz, imzalarız, Parlamentomuzdan geçiririz.

Buna uygun ulusal mevzuat da geliştiririz. Ama çok klasik, hepimizin kullandığı bir cümle vardır. Her türlü hukuki sisteme sahibiz, ama bunun işletilmesi konusunda problem yaşıyoruz. Bunun üstesinden gelmemiz gerekiyor işte, kadına yönelik şiddetle mücadele için.

Kanunlardan bahsedildi, 4320 ona değiştirilen 6284 çok önemli olan 2011 yılında İstanbul'da imzalandığı için, adı "İstanbul Sözleşmesi" olan Avrupa Konseyi sözleşmesi. Ben burada bahsedilmeyen bir araçtan daha bahsedeceğim, bu yeni bir araç. Aslında yeni değil, ama eski bir aracın yeniden düzenlenmesi. CEDAW'ı biliyoruz hepimiz. Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesi. CEDAW'ın içinde, CEDAW ilk yapılırken, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ya da kadına yönelik şiddetle ilgili bir gündem yoktu; bir madde yoktu. Bunun için 1992 yılında 19 Numaralı bir Tavsiye Kararı ortaya çıkartıldı, CEDAW Komitesi tarafından. İşte bu 19 Numaralı Tavsiye Kararının 25. Yılında, yani geçen yıl Temmuz ayında yeni bir tavsiye kararı ortaya konuldu. 19. Tavsiye Kararının güncellendiği bir karardır bu, 35 Numaralı Tavsiye Kararı.

Bizlerin şiddetle nasıl mücadele edeceğimize ilişkin ciddi bir yol haritası çiziyor, İstanbul Sözleşmesiyle birlikte. Aslında bu yeni tavsiye kararı İstanbul Sözleşmesinin oluşturduğu ortamda daha geniş çaplı bir hani mücadele, yol haritası çiziyor hepimize. Biliyorsunuz, İstanbul Sözleşmesi her ne kadar bütün dünyada kullanılsa da, belli bir coğrafyaya yöneliktir. Ama 35 Numaralı Tavsiye Kararı bütün dünyaya ilişkin bir tavsiye kararıdır.

Bu çok önemli. Devlet kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları tarafından kullanılacak bir tavsiye kararıdır ve en çarpıcı yönlerinden birisi de artık kadınlara yönelik şiddeti önlemenin devletler açısından bir uluslararası hukuk normu olarak kabul edildiğini belirtmesidir ve biliyorsunuz, dört yılda bir devletler CEDAW Komitesine bir rapor verir. İşte o raporda kadına yönelik şiddetle ilgili yazılacak olan bölümler 35. Tavsiye Kararı uygun olarak yazılacak bundan sonra. Dolayısıyla, elimizde ulusal hukukumuzun yanında, uluslararası mevzuatların içinde yeni bir araca da sahip olduk. Bunu da kullanmamız gerekiyor, 35 Numaralı Tavsiye Kararını.

Hem buna, hem de İstanbul Sözleşmesine baktığımız zaman, aslında dört temel ilkeyle mücadele mekanizmasını açıklıyor uluslararası mevzuat. Önleme, koruma, kovuşturma, politikalar oluşturma ve bunların uygulanması. Bunun yanına da koordinasyon, izleme, veri toplama, uluslararası işbirliklerini de dahil etmemiz gerekiyor.

Bu temel ilkelere baktığımız zaman, Türkiye nerede ve açıkçası sorunlarımız nerede? Belki onlardan küçücük bahsedip, kısacık bahsedip, ben konuşmamı çok çok da uzatmayayım, çünkü sabah 9:30'dan beri buradayız ve farkındayım, herkesin kan şekeri yavaş yavaş düşmeye başladı. Onun için mümkün olduğunca hızlıca toparlamaya çalışacağım.

Şimdi, önlemeye baktığımız zaman eğitim şart diyeceğim. Biliyorum, çok klasik ve artık duyulmaktan hoşlanılmayan bir cümle, ama burada hem formel eğitimden hem de informal eğitimden bahsediyorum. Özellikle okul öncesi eğitimden başlayarak, çocukların ve daha sonra da gençlerin toplumsal cinsiyet temelli eğitim almaları, şiddetin önlenmesi için en temel müdahale alanlarından birisi. Burada sadece kız çocuklarından bahsetmiyorum. Oğlan çocukları da çok önemli bir noktada duruyor. Çünkü biz aslında bir şeylerle savaşmak zorundayız. O da şu andaki kalıp yargılarla oluşturulmuş olan erkeklikle savaşmaktan bahsediyorum.

Eğer biz bu erkeklik normuyla savaşmazsak, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ne yazık ki savaşımız çok da hani kadük kalacak. Dolayısıyla, ailede toplumsal diğer yapılarda verilen informal eğitim ve okuldaki formel eğitim birbirine destek olarak önlemede çok önemli bir noktada duruyor. Diğer bir şey, önemli nokta önlemede çok büyük hani toplumsal kampanyalarla, toplumu bu konuya ilişkin farkındalığını artırılmasının sağlanması.

Ben burada ve eğitimlerde de hep söylüyorum. Biraz naif olabilirim belki, ama ayıplama denilen bir şey var bilirsiniz. Bir şeyin ayıp olduğunu düşünürsek eğer yapmayız biz o şeyi. Namus cinayetleri meselesine hemen bir parmak basmak istiyorum. Namus cinayetlerini işleyenlerin hep söyledikleri şöyle bir şey var. "Eğer biz o cinayeti işlemezsek, namusumuzu temizlemezsek, işte kendi toplumsal alanımızdan uzaklaşmak zorunda kalırız. Bize kız vermezler, kız alamayız, evlenemeyiz, toplumsal yaşamda kendimize yer edinemeyiz." Yani aslında ne diyorlar? "Biz öldürmezsek ayıplanırız" ben bunu tam tersine çevirmeye çalışıyorum. Diyorum ki, eğer kadına yönelik, çocuğa yönelik şiddetin ayıp olduğunun altını çizebilirsek, bunu topluma kabul ettirebilirsek, o zaman bunun hani önlemeye doğru bir adım atarız. Çok naif bir yaklaşım olarak belki düşünebilirsiniz. Ama toplumsal yaşama baktığınızda, bu tür yaklaşımlarla ilerliyoruz.

Korumaya baktığınızda, çok fazla bahsetmeyeceğim. Çünkü konuşmacılar zaten neler yaptıklarını anlattılar. Ama kolluk, sağlık, adalet, sosyal hizmetlerin koordinasyon içinde çalışması çok önemli. Özel eğitimlerin alınması, danışma merkezi, sığınma evi sonrası destek mekanizmalarının oluşturulması, rehabilitasyon hizmetlerinin genişletilmesi, tedavi hizmetlerinin daha da genişletilmesi çok önemli. Kuvuşturmaya baktığınızda, şiddeti uygulayanın cezalandırılması önemli. Çünkü cezasızlık eğer gündemdeyse ki, gündemde ne yazık ki, kadınlar başvurmuyorlar destek almak için.

Eylem planları çok çok önemli; en önemlisi de politik kararlılık. Biz politik kararlılık olduğunu söylüyoruz. Toplumun her kesiminde politik kararlılık olduğunu söylüyoruz, ama ne yazık ki bunca senedir, 30 yıldır falan kadın meselesiyle ilgili çalışıyorum, 30 yıl olmuş. Bunun 15 yılı sadece kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda geçmiş. Bu 15 yıl içinde çok net bir şekilde söyleyebilirim. Politik kararlılık bir hayli yok. Hem böyle, dönemler, dümenler falan değil, bir gün var, ertesi gün yok. Dolayısıyla o politik kararlılığı çok net bir şekilde göstermemiz gerekiyor ve bu sadece politik kararlılık dediğim, lütfen sadece politikacıları anlamayın. Her düzeyde politik kararlılıktan bahsediyorum.

Politika geliştirme, araştırmayla başlıyor. Ne konuda politika geliştireceğimizi ilk önce bir arınmamız gerekiyor. Nerede problem, ne yapıyoruz, kaç kişi, nedir, ne tür sistemler? Dolayısıyla, araştırmaların sürmesi gerekiyor. Şimdiye kadar çok önemli iki tane araştırma yapıldı. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün de desteğiyle. Bu araştırmaların devam etmesi gerekiyor ki, biz karanlık bir ortamda yolumuzu bulmaya çalışmalıyım. Tabii ki yasal düzenlemeler, bakın şundaki yasal düzenlemelerin iyi olduğunu söylüyoruz. Ama onun içine ve derinlemesine baktığımızda, bazı problemler olduğunu göreceğiz. Örneğin, şimdi hukukçular var burada. Ben doğru bir şey söylüyor muyum, hükmün geriye bırakılması mıydı, açıklanması, mesela o ciddi bir problem. Geriye evet, sağ olun, teşekkür ederim. Mesela onun düzenlenmesi gerekiyor.

Eylem planları çok çok önemli. Eylem planlarına uygun davranırsak eğer, eğer düzgün eylem planları yapabilirsek; eğer göstergeleri belli, neye ulaşmak istediğimiz, sorumlulukları belli, bütçesi belli eylem planları yapabiliyorsak eğer, bayağı bir ilerleyeceğiz anlamına geliyor. Şimdi, biraz evvel söyledim. Eski konuşmalara baktığım zaman, aşağı yukarı 15 yıldır üç aşağı, beş yukarı benzer şeyler söylemişim diye. Şöyle problemlerle ilgili baktığımız zaman, ne yazık ki formel eğitimde

toplumsal destekle ilgili bir çaba yok. Bu konuyla ilgili çalışmalar var, projeler var. Ama işin içine girdiğiniz zaman, gerçekliği var mı, bu konuda soru işaretlerimiz var.

Ne yazık ki toplumsal infial yaratan olaylarda duyarlılık çok kısa dönemli. Toplumsal sahiplenme çok az. Birşey oluyor oluyor, bir kadın vahşi bir şekilde öldürülüyor. Şöyle söyleyeyim: 15-20 gün, hadi bir ay ondan sonra iş yok oluyor. Dolayısıyla mümkün olabildiğince sahiplenmenin artırılması gerekiyor. Devlet kurumları arasında bu konuda ne yazık ki çökseslilik söz konusu halinde. Her ne kadar son beş yıla şöyle bir baktığım zaman, biraz önce Tarıkhana Müdürüm de, Sayın Genel Müdürüm birbirleri arasında bahsettiler, Adalet Bakanlığı ve polis, jandarmanın ortak çalışmalarından. Gerçekten bunlar çok önemli ilerlemeler; ama bu ilerlemelere gelebilmek için gerçekten de hani seneler boyunca çalıştı gruplar.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden bahsediyoruz ve bir de erkek şiddetimizden. Açıkçası biraz önce söylediğim gibi, halihazırdaki erkeklik değişmeden, şiddet bitmez. Dolayısıyla da biz hani erkeklik meselesinin, aynı kadınlık meselesini nasıl, hani toplumsal yaşamda kurulduğu gibi, tekrar tekrar düşünmemiz gerektiğini. Bu ne demek ve o düşünme birçok kurum tarafından yapılmak durumunda. Bu konuya ilişkin çok yaygın olmasa da, bazı çabaların olduğunu biliyoruz. Mesela bir AÇEV örneği var. AÇEV yıllardır erişkin erkeklik ve babalık eğitimi yapıyor, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde ve bu babalık eğitimlerinden çıkan erkeklerin ne kadar değiştiğini gözlerimizle görüyoruz. Sadece erkeklerin değil, erkekliğin içinde buldukları ailelerin ne kadar değiştiğini görüyoruz. Eşlerinin o erkekler hakkında ne kadar olumlu konuştuklarını, çocuklarla ilişkilerinin ne kadar farklılaştığını görüyoruz. Dolayısıyla yapılabilir bir şey bu; yapılamaz bir şey değil.

Hizmet birimlerinde evet farkındayım, on sene önce olmayan kadar çok hizmet birimimiz var artık. Birçok ŞÖNİM'imiz var, sığınma evlerimiz var. Ama yeterli mi, halen daha yatak kapasitesine baktığımızda, sığınma evlerinde, çok yeterli olmadığını görüyoruz. Bazı ŞÖNİM'ler mükemmel çalışıyor. Gaziantep, Ankara, hemen aklıma geliveren, çok yakın çalıştığımız. Ama bazı ŞÖNİM'lerde halen daha çok ciddi şekilde çalışma yapılması gerekiyor. Çalışanların farkındalığı, bilgisi konusunda ciddi eksiklikler var. Biliyorum, 80 milyonluk bir ülkeyiz. Herhangi bir 10 milyonluk Avrupa ülkesi değiliz.

Dolayısıyla, herhangi bir müdahale yaptığımız zaman, bu müdahalenin büyüklüğünü çok çok net bir şekilde görüyorum. Ama biz bunu yapabiliriz, yapabilecek kapasiteyi sahibiz açıkçası. 2006 yılından beri polisle çok yakın çalışan biriyim. Ne kadar çok ilerleme kaydedildiğinin farkındayım. Ama şu da bir gerçek. Biraz önce bahsettim. Eğitimi yapıyoruz, eğitiyoruz, ama onları doğru yerlerde kullanamıyoruz. Doğru yerlere, yani eğitiyoruz, aile biriminde kullanması gerekirken, pasaporta gönderiliyor. Dolayısıyla, yaptığımız eğitim tabii ki işe yarıyor. Sonuçta o kişinin dönüşümünü sağlıyoruz. Ama hani pasaportla değil de, gerçekten hani yerinde çalışırsa, çok daha iyi bir şey olabilir diye düşünüyorum açıkçası.

Aile sisteminde hâlâ problemler var. Biraz önce bahsettim. Mevzuat yaygın ve doğru kullanılmayabiliyor, farklı kişiler farklı şekillerde okuyabiliyorlar ne yazık ki mevzuatı. Önemli olan hizmet sağlayıcılarda sürekliliğin olması. Yeniden yaygın eğitimlerin yapılması gerekiyor. Biraz önce Tarıkhan Müdürüm söyledi. Koordinasyon konusu 2000’li yılların başına dönüp, şöyle bir baktığım zaman, koordinasyon yoktu gerçekten, kimsenin ne yaptığını bilmiyorduk. Ama olumsuz değil, çok değişti, ama ne yazık ki kurumsal değil, bireysel çabalarla hâlen daha gidiyor koordinasyon. Dolayısıyla, bizim bu alanda kendimizi biraz daha değiştirmemiz gerekiyor.

Medya, yani benim çalışma alanım medya olduğu için, benden sonra konuşacak kişi de medya ile ilgili konuşacağı için, çok bir şey söylemek istemiyorum.

Son olarak bu alanda önemli bir değişim ajanından bahsetmek istiyorum: Şimdiye kadar kimsenin bahsetmediği ve burada da aslında olmayan bir gruptan bahsediyorum, özel sektörden bahsediyorum. Çünkü özel sektör bir süredir kadına yönelik ve cinsiyet temelli şiddetle, özel ve ev içi şiddetle ilgili çok ciddi çalışmalar yürütüyor. Şirketler bu konuda şirket politikalarının hizmetlerini geliştirmeye başladılar ve bu bahsettiğim şirketler çok büyük şirketler. Holdingler kendi politikaları içinde, şirket politikaları içinde, özellikle aile içi şiddete nasıl destek olabileceklerine ilişkin politikalar geliştiriyorlar.

Bunun nedeni de şu: Bundan üç sene önce Sabancı Üniversitesi Kurumsal İletişim Forumu’yla bir ortak araştırma yaptık. “Beyaz yakalı kadınlar”la ilişkiliydi. Beyaz yakalı kadınların aile içi şiddete uğramasıyla ilişkiliydi ve yüzdeyi gerçekten hani kulaklarınızı dört açıp dinleyin, yüzde 75 beyaz yakalı kadınların, yani üniversite mezunu, ayakları üstünde

duran, parasını kazanan kadınların yüzde 75'i hayatlarının herhangi bir döneminde şiddet türlerinden birisine maruz kalıyor. Yüzde 50 civarında fiziksel şiddet, yüzde 60 civarında ekonomik şiddet, yüzde 50 civarında psikolojik şiddet. Bu çok ciddi bir oran, bundan dolayı da özel sektör bu konuda daha fazla destek olabilmek için, kendi kendine çalışmaya başladı. Önce kendi içini bir dönüştürmek ve değiştirmek üzere.

Özel sektör bir işe girdiği zaman, biliyorsunuz çok hızla hareket ediyor ve toplumsal alana bu konunun yaygınlaşması da aynı oranda hızlı oluyor. Dolayısıyla, tavsiyem özel sektörle mutlaka bağlantıya geçin. Özellikle bazı holdinglerin çok ciddi çalışmaları var. Medya konusunda da daha geçen hafta TÜSİAD ve Koç Holding'in yaptığı bir çalışmadaydım. Yeni bitirdiler, Kadir Has Üniversitesiyle bir araştırma yapıldı. "Türkiye'de Dizilerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadın" konusuyla ilgili bu araştırmanın hemen arkasından dize sektöründe çalışan prodüktör, aktör, aktris, yönetmen, reklam verenlerden oluşan bir gruba bir çalıştay yaptılar. Çok verimli bir çalıştaydı. RTÜK'e de bir sürü ödev çıktı, açıkçası o çalıştaydan. Eminim ki yakın bir süre içinde araştırmanın sonucu ve bu çalıştayların sonuçları da sizlere aktarılacaktır.

Kara bir tablo çizmeye çalışmıyorum. Çünkü ben kişisel olarak da mümkün olabildiğince bardağın dolu tarafını görmeye çalışan birisiyim ve bu alanda çalışan birisi olarak birçok gelişmeye de şahit oldum. Ben biraz daha politik kararlılıkla, istekle, bütçe ayırarak, hizmetleri daha yaygınlaştırarak, hizmet sağlayıcılara daha fazla destek vererek ve devlet içinde bu konuda koordineli çalışarak, çok daha fazla, çok daha iyi işler yapabileceğimize inanıyorum.

Beni dinlediğiniz için çok çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Ağduk'a çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten çok güzel bakış açıları kendilerinden de dinledik. Ama işimizi daha da zorlaştırdı. Dedi ki, "erkeklik meselesiyle uğraşalım" evet ben de katılıyorum. Ama belki zor olabilir.

İyi bir haber vereyim size. Ben bütün dinlediklerimizle ilgili ve açılış konuşmaları dahil, İkinci Oturumun başında bir özet yapacağım, şimdi değil, iyi haber o; ikinci iyi haberim, şimdi yine ulusal, çok güçlü bir sesi duyuyoruz. Medya, bütün medya adına sanıyorum değil mi siz Sayın Koç. TRT Haber Dairesi Başkanı Sayın Yaşar Taşkın Koç'u dinleyeceğiz. Medya tabii ki, yani bilerek, bilmeyerek çok laf ettiğimiz bir sektör. Ancak şiddetle ilgili ben genel düşüncelere katılmıyorum şöyle ki: Medya da yer alsın, belki de az bile yer alıyor. Ama sadece mağdur değil, bir faili de okuyalım, resmini görelim, ne olduğunu bilelim diye hep içimden geçirmişimdir. Eminim, kendileri de o konuda fikirleri söyleyecekler, hem de öğleden sonra tartışılacak.

Sayın Koç buyurun.

YAŞAR TAŞKIN KOÇ

TRT Haber ve Spor
Yayınları Dairesi Başkanı

Teşekkür ederim.

Yaşar Taşkın Koç, TRT Haber ve Spor Yayınları Daire Başkanıyım. Herhalde burada benden daha şanssız kimse yok, niye bir erkeğe, kadına ve çocuğa şiddetten bahsediyoruz, bunu sadece erkekler yapıyor.

İkincisi, şu takımın kalecisi, yenilen bütün golleri medya yazar o da bana yazıyor. Üçüncüsü, yemek saati neredeyse geçiyor, yeterince geciktik. O yüzden yeterince talihsiz olduğumu, ama bu talihsizliği hak ettiğimi söyleyerek başlayayım. Öncelikle erkek olarak.

Kadına ve çocuğa şiddet konuşuyoruz. Medya burada ne yapıyor, ne yapabilir bunları konuşacağız. Medyayı tarih boyunca hiçbirinizden daha az eleştirmemişimdir. Hatta bu mesleğe bilinçli olarak terk etmişliğim bile var geçmişti. O yüzden, medya için söylenecek çok şey var. Ama bütün yükü medyaya yıkmayalım isterseniz. Türkiye Büyük Millet Meclisinde 1923'te Tunalı Hilmi'nin "kadınları da sayalım ya, nüfusta onları da vatandaş onlar da" dediği zaman, epey bir hücumu uğramıştı. Aynı yıl Milli Eğitim Bakanı kadın öğretmenleri şuraya çağırdığı için, hakkında

soruşturmalar açıldı ve Milli Eğitim Bakanlığını bırakmak zorunda kaldı. Ama ayın Türkiye Büyük Millet Meclisi 1930'da seçme, 1933'te muhtar azası olma, 1934 Aralık'ında milletvekili seçme ve seçilme hakkını da Batıdaki birçok ülkeden önce Türk kadınına verdi.

O yüzden 1923'te Tunalı Hilmi'nin başına gelenlerle ya da 1934'te seçilenlerle bardağın ne tarafından bakacaksak, bardağın dolu tarafından bakalım. Türkler Orta Asya'dan geldiler, buradaki kavimlerle birleştiler, Müslüman oldular. Çok kaynaşmış kozmopolit karışık bir kitle bence. "Türk şemsiyesi" adı altında bir şeyin içinde yer edindiğimiz, ama Orta Asya'ya atıf yapacaksak, Orta Asya'da insanların hakan ve sultanın yan yana olduğu, kadınların ok kullandığı, kadınların gerçekten erkeklerle eşit olduğunu, bu kültürden geldiğimizi, ama nedense zaman içinde bunu unuttuğumuzu ve dünyanın gidişatına uyum sağladığımızı da görüyorum.

İşte arkeologlar araştırmalar yapıyorlar. Üç milyon yıl önceki bulunan kemiklerde kadınların kafatasları ve kemikleri erkeklere göre 2-2,5 bazen 3 kat daha fazla kırık çıkıyor. Yani bu şiddet maalesef çok eski, çok köklü ve hep var. Hep var denilirken, hep olduğuna ben inanmıyorum. Hep belli bir dönemdir üç bin yıldır var örneğin, ama daha önce yoktu büyük ihtimalle. Bu eşitlik bir yerde bozuldu. Ama tarım toplayıcılara geçildiği zaman bozuldu. Erkeklerin kamplaşıp, savaş yapmayı tercih ettiği zaman bozuldu. Erkeğin fiziksel gücünü kullanabildiği ve bunun önemli hale geldiği, yani erkeği dünyaya gelmeye başladığı günden itibaren bu eşitlik bozuldu.

Biz şimdi çok zor bir iş yapmaya çalışıyoruz. Üç bin yıl, dört bin yıl, belki beş bin yıl çünkü tarih araştırmalar gittikçe geriye doğru gidiyor. Belki on bin yıllık bir arızayı düzeltmeye çalışıyoruz. O arıza da kadınların, çocukların, erkeklerin, yaşlıların, engellilerin herkesin eşit olduğu bilincini herkese verebilmek. Bu çok da zor bir iş ve bu konuda zannedilenin aksine, Şeref ağabeyle, girmeden önce konuşuyorduk, o da şundan dertli. Öyle bir panel yapıyor, ama işte iki gün önce Adana'da iğrenç bir olay olmuş, dün bir kadın öldürülmüş, her gün haberler çıkıyor. Dünyada durum ne? Dünyada da durum berbat. Üstelik de dünyadaki en demokrat ülkeler Danimarka, Finlandiya, İsveç, İskandinav ülkeleri kadına şiddetin, özellikle aile içi şiddetin en çok kullanıldığı ülkeler 2016 raporları, istatistikleri de var ya da İngiltere her üç kadından birisinin evinde çok ağır şiddet gördüğü bir ülke.

Dolayısıyla, bütün dünyada, ha dünyada var diye, kendimizi, kendimiz bir oh çekecek durumda olmamalıyız. Biz kendi içimizde, eşitliğimize doğru olanı ne kadar çok yapabilirsek, o kadar iyi. Başta söylemiştim, medyayı çok eleştiriyorum, gerçekten hepinizden daha fazla eleştirmişimdir mesleğimi; ama ben medyanın kadın ve çocuğa şiddet, kadın erkek eşitliği konusunda birçok alandaki performansının çok daha üzerinde yüksek bir performans sergilediğini düşünüyorum.

Eğer bugün Türkiye’de kadına ve çocuğa şiddet konusunda bir duyarlılık varsa, bunda aslan payı medyanındır. Hele ki şu toplantıyı haber yapmazsak, öyle bir toplantı yapılmamış sayılacak. Düşünsenize, sadece bu salondaki 100 kişi biliyor olacak. Dolayısıyla, medyanın çok ciddi bir rolü var. Haberlerle, yaptığı yorumlarla, yayınlarıyla bu duyarlılığı artırıyor. Ama bu duyarlılık tek başına medyanın taşıyabileceği bir iş değil. 1970’lerde feminizm dalgasının yükselmesiyle, dünyada zaten hem Batıda, hem de bizde kadın erkek eşitliği ya da kadın sorunlarına yönelik duyarlılık arttı. 1980’lerde bu yasalaştı. Birçok devletin zaten yaptığı yasalarla ilgili dinlediniz, çoğu 1980’lere ağırlıkla dayanır.

1990’larda bu iş iyice oturdu. 2000’lerden itibaren en küçük bir olumsuzluğu bile tahammül etmeyen bir zihin yapısına ulaştık. Bunda hepimizin katkısı var, devletin katkısı var; kurumların katkısı var ve tabii ki bunu haber haline getiren medyanın katkısı var. Biraz önce Sayın Birleşmiş Milletler Temsilcisi, işte bazı zorluklardan bahsediyor, bahsediyordu haklı ya da işte Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yaptıkları çalışmalardan bahsediyor. Bu çalışmalarını en hızlı şekilde yayacak olan medyadır, ama en önemlisi şu: Bir suçun işlenmesini engellemek için alacağınız idari tedbirler ya da polisiye tedbirler ya da daha sonra hukuki yaptırımlardan önce, bunun bir bilinç düzeyine çıkması gerekiyor ve dediğim gibi önümüzde çok zor bir sorun var. 3-4-5 bin yıldır kendisinin dünyanın hakimi zanneden bir erkek kitlesinin sorunlarıyla boğuşuyoruz.

Kadın erkek eşitliği deyince, aklınıza sadece dayak, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet gelmesin. Yani bir kere dünyada kadına daha az iyi sağlık koşullarına sahipler. Dünyada daha kötü beslenenler kadınlar ve çocuklar. Dünyadaki bütün olumsuzluklarda bir eşitsizlik varsa, bu eşitsizlik sadece dayak, daha ucuza çalıştırılma, sömürülme değil; aynı zamanda gerçekten daha kötü beslenme. Aynı zamanda daha kötü koşullarda yaşama, daha ucuz olanı giyinme. Yani eşitsizlik gerçekten full bir eşitsizlikten bahsediyoruz. Ama dediğim gibi, medya bence bu konu-

da bu duyarlılığı mümkün olduğu kadar sağlayan, bu duyarlılığı seslendiren, dediğim gibi, yani bu içtihatlarında yahut da bir terör meselesinde ya da bir X meselesinde bu kadar medyayı da her zaman ya da sporla ya da dizilerde, modada, reklamda her zaman istenilen kıvamda olmuyor. Ama ben kadın erkek eşitliği, kadın ve çocuklara yönelik şiddet konusunda medyanın çok yüksek bir performans sergilediğini düşünüyorum ve dediğim gibi bu konulara tartışabiliyorsak, bunda medyanın rolü var.

Medyada kadın çalışan arkadaşımızın sayısı hiç az değil. Yönetici sayısı maalesef az. Hem kendi kurumumda, hem de diğer tüm kurumlarda biliyorum. Umarım onlar da artar. Ama genelde medyada bir duyarlılık var. Fakat ikili bir yapı var. Hem dünya, hem Türkiye iki şeyi aynı anda yaşıyor. Aynı anda Ortaçağ'da yaşıyoruz, aynı anda 21. Yüzyıla da gitmeye çalışıyoruz. Bu hem dünyanın, hem Türkiye'nin ciddi bir sorunu. Bunu aştığımız zaman, zaten görebilirsiniz. Ama medyanın buradaki kritik rolü şu: Türkiye'de hâlâ yüzde 98 oranında televizyon izleniyor. Türkiye'de konvansiyonel medyaya yazılı olan düşüyor. Televizyon güçlü, ama sosyal medya ve internet çok hızla yükseliyor. Son yapılan araştırmada, geçen ay araştırmasında sadece haberle ilgili sitelere günlük 30 milyon giriş var. Yani 30 milyon çok yüksek bir rakam, günlük çıktı bu. Ayda 900 milyon yapıyor, bunun için twitter, facebook dahil değil, onlar zaten tek başlarına.

Bunu şundan anlatıyorum: Bir yanıyla da zaten sosyal medyada çok güçlü bir şekilde kullanılan, haber niteliği taşıyan ve hızla yayılan bir şey. Ama onun da bir iki yapısı var. Orada da Ortaçağ'da yaşadığımız şu anda maalesef etkili oluyorlar. 21. Yüzyılda yaşayalım diye oluşanlar da seslerini çıkarmaya çalışıyorlar. O yüzden, bütün suçu medyanın üzerine de atmayalım. Medya bu yükü taşıyabilecek bir yer değildir. Eğer idari, hukuki, ekonomik, toplumsal, zihinsel, kültürel ve siyasi olarak meselelerin üzerine gidilmezse, medya tek başına bunu taşıyamaz. Medya sadece bunu yansıtır ya da anlatır.

O yüzden, tekrar baştaki söylediğime gelirsek, 1986 yılında Basın Konseyi kurulduğu zaman, kadın, kadın yönelik, cinsiyete yönelik, çocuklara yönelik, mahremiyete ve özel hayata yönelik bütün kurallar ilke olarak yazılmıştır. Gazeteci cemiyetlerinin tamamında bu ilkeler vardır ve biz de mümkün olduğu kadar uyuyoruz. Arada kaçta olmuyor mu, oluyor. Daha bu sabah Berrak Tüzünataç yırtmaçlı elbisesine davetkar yazısı yazan, çok da ciddi, önemli bir haber sitesi, Berrak Tüzünataç'tan özür dilemek zorunda kaldı. İyi de etti, özür diledi. Yani medyada hatalar yapılıyor, so-

runlar yaşıyor, ama çok hızlı biz bunları düzeltiyoruz ya da bunlar o artık o kadar hızlı tepki çekiyor ki, biz de o erkek egemen bakıştan hızla çıktık ve mümkün olduğu kadar kadın erkek eşitliğini ve çocukların, yoksulların, yoksulların korunması gerektiği konusunda daha duyarlı bir sektöre dönüştüğünü düşünüyorum.

Tabii ki medyanın başka sorunları var. Medyanın sonuçta gücün bir yansımasıdır. O güç nereye gidiyorsa, oraya gider. Yani feminizm 1970'lerde sadece bazı akıllı kadınların icadı değildi; aynı zamanda toplumda, sanayide kadınların daha fazla çalışması, daha fazla görünür olmasıyla ilgiliydi. Yani bütün suçu medyaya yüklemeyelim, ama medyanın da elinden geleni yapmaya çalıştığını biliyorum.

Son olarak iki türlü yapıyor bunu. Biz haberlerde elimizden gelen özeni gösteriyoruz, ama bizden sonra oturup da, aile boyu izlediğimiz bütün dizilerin tamamında şiddeti veriyor, kadınlar ikinci sınıf yahut da bir sorun varsa, bu kadınlar arasındaki o şeytani, üçkağıtçı, ta cadı oldukları, yani yüz binlercesini yaktık Ortaçağ'da ama hâlâ kurtulamadık. O cadılar yüzünden bütün bunlar başımıza geliyor. Bu yüzden dizilerde başka bir medya var, haberlerde başka bir medya var.

Ben haberce olarak gerekli duyarlılığı gösterdiğimizi düşünüyorum. Ama maalesef dizi, reklam, moda sinema dünyasında işler çok da istenildiği gibi gitmiyor. Ama mutluyum, gerçekten de mutluyum, normal kötümser bir insan olur, ama dünya daha ileriye gidiyor. Her yıl dünyada katledilen insan sayısı düşüyor. Her yıl dünyada öldürülen kadın sayısı düşüyor. Her yıl pedofili vakaları daha fazla teşhir ediliyor, hem dünyada, hem ülkemizde. Çocuklar daha fazla korunur hale geliyor. İnsanoğlu sonunda ancak buraya kadar gelebildi ve bundan sonra daha ileri gitmeyi becerecek. Zaten aramızdaki fiziki farklılığı bir zıtlık olarak algılayan algı da bitiyor. Biz bitirmesek kaç yazar, bütün işleri, fizik gerektiren işlerin hepsini on yıl, yirmi yıl, otuz yıl sonra zaten robotlar yapıyor olacak. Erkeklerin bir üstünlüğünün kalmadığı bir dünya doğru gidiyoruz, çok şükür.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Koç'a çok teşekkür ediyorum.

Esas teşekkürümüz tabii sizin bu sabrınıza, ama tek tek panel konuşmaları o kadar değerliydi ki, bir kere kayıt olduğu için, yani iyi bir not alındı sayılır. Raporda tabii ki hepsinden yararlanılacak. Ama öğleden sonra size ben kısa bir özet yapacağım. Ama öğleden sonra sizin sorularınız, katkılarınız o raporu çok daha zenginleştirerek. Biz iki hekim yan yanayız, açlık kan şekerimizi düşünmek zorundayız. Ama Sayın Özlem Hanıma ben sordum, kaçta kadar esnetebiliriz? 01:00 demişlerdi, ben de onun için arada sıkıştırdım. Dolayısıyla beş dakika geçtik. Efendim ne kadar ara veriyoruz. Hande Hanım oradaymış, tamam benim şimdilik görevim bitiyor.

Hepinize, panelistlerimize tek tek teşekkür ediyorum, hepinize çok teşekkür ediyorum.

SUNUCU

Kıymetli Hocam, beş dakika daha sabır rica edeceğim. Çok kısa bir plaket törenimiz olacak. Moderatörümüz Sayın Prof. Dr. Ayşe Nurdagül Akın'a plaketlerini sunmak üzere acaba KEFEK Başkanımızı kürsüye davet edebilir miyim?

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Hakkı Öztürk'e plaketlerini sunmak üzere, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkan Vekili ve KEFEK Üyesi Sayın Vekilimiz Şenal Sarıhan'ı kürsüye davet ediyorum.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanı Sayın Muhittin Özdemir'e plaketlerini sunmak üzere Milletvekilimiz Sayın Mahmut Tanal'dan rica edebilir miyiz?

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürü Tarıkhan Çetiner'e plaketlerini sunmak üzere Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'u kürsüye davet ediyorum.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Toplumsal Cinsiyet Programları Koordinatörü Sayın Meltem Ağıtk'ın plaketlerini sunmak üzere Ordu Eski Milletvekili Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Sayın İhsan Şener'den rica ediyoruz.

Son olarak katkılarından ötürü TRT Haber Dairesi Başkanı Sayın Yaşar Taşkın Koç'a plaketlerini sunmak üzere Kamu Denetçisi Sayın Celile Özlem Tunçak'ı davet ediyorum.

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürü Tarıkhân Çetiner'e, Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'un plaket takdimi

Prof. Dr. Ayşe Nurdagül Akın'a KEFEK Başkanı RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU tarafından plaket takdimi

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı Sayın Hakkı Öztürk'e, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanvekili ve KEFEK Üyesi Şenal Sarıhan'ın Plaket takdimi

TRT Haber ve Spor Dairesi Başkanı Sayın Yaşar Taşkın Koç'a Kamu Denetçisi Sayın Celile Özlem Tunçak tarafından plaket takdimi

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Toplumsal Cinsiyet Programları Koordinatörü Sayın Meltem Ağıtk' a, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Sayın İhsan Şener tarafından plaket takdimi

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanı Sayın Muhiittin Özdemir'e, İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal tarafından plaket takdimi

İKİNCİ OTURUM

SERBEST KÜRSÜ
PROGRAMI

19 ŞUBAT 2018, ANKARA

SUNUCU

Değerli katılımcılar; programımızın İkinci Bölümüne hoş geldiniz. Programımız "Serbest Kürsü" olarak adlandırdığımız İkinci Oturumla devam edecektir. Oturumumuzu yönetmek üzere Kamu Başdenetçimiz Sayın Şeref Malkoç'u, Kamu Denetçimiz Sayın Celile Özlem Tunçak Hanımefendi ve öğleden önceki İlk Oturumumuzun Moderatörü Prof. Dr. Sayın Ayşe Nurdagül Akın'ı kürsüye davet ediyorum, buyurunuz.

ŞEREF MALKOÇ OTURUM BAŞKANI

Değerli misafirler; tekrar hoş geldiniz.

Öğleden önce çok faydalı, güzel konuşmalar oldu. Sayın Başkanımız da sağ olsun, hem güzel idare etti, iyi toparladı, ayrıca öğleden sonraki oturumda tekrar konuşanları özetlemek için söz alması gerekiyor.

Buyurun Sayın Başkanım, kürsü sizin.

KADINA VE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENME MEKANİZMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI

19 Şubat 2018, Ankara

Prof.Dr.
**AYŞE NURDAGÜL
AKIN**

Başkent Üniversitesi Kadın
Çocuk Sağlığı ve Aile
Planlaması Araştırma ve
Uygulama Merkezi Müdürü

Bu kadar güzel dinleyici kitlesi, bu kadar güzel panelistlerle oturumu yönetmek benim için bir keyifti, kolaydı. Ben hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

Bir de toplantı ilerledikçe toplantının ne kadar yerinde bir karar olduğunu düşündüm ve konuşurken arkadaşlarımız, panelistlerimiz, hatta açılış konuşmalarını da katıyorum. Çok notlar aldım, çok şeylerin altı çizilmesi lazım diye düşündüm. Bütün söylenenler ve söylenecek olanlar, sizlerin dile getirecekleri. Sayın Ağduk sanıyorum örnek verdi. Bardağın yarı dolu bir bardağın, boş ve dolu tarafını görmemiz. Bunu yapmamız lazım. Yani koca bir ülke, 1900 yani, bizim bildiğimiz tarihimiz, örneği de biliyoruz. Ama hani bir kadın olarak 1923'ten bu yana beni çok ilgilendiriyor.

Tabii ki, bardağın çok doldurduğumuz tarafı var. Ama hâlâ küçük de olsa ya da çok az da olsa boş tarafı da var. Onun için hep ben bu kulakla dinliyorum; bu amaçla söylüyorum. Neler dile getirildi; çok şey dile getirildi ve yine ben konuşmacıları dinlerken, acaba kadın haklarını biliyor mu? Hani şu yasa bilinmiyor, şu şu mekanizma bilinmiyor, ama bizim o sokaktaki işte falan teyze dediğimiz kadın, o şiddete uğrayan, yaşı ne

olursa olsun, kız çocuğu kadın biliyor mu hakkını? Mekanizmaların farkında mı? Kolay ulaşabiliyor mu? Yani hakkını biliyor, mekanizmalar var, acaba ulaşabiliyor mu?

Öneririm, KDK'nın, yani Kamu Denetçiliği Kurumunun nedenini okuyun. Orada kendileri de belirtiyorlar. Çok derli toplu bir de başvuranların sayısı az diyorlar. Artması için böyle bir mekanizmanın mesela biliniyor olması lazım. Çok güzel bir mekanizma. Her bir olayın da peşine düşüyorlar. Yargıya intikal edince, danışmanlık kısmını üstleniyorlar. Bu beni çok etkiledi. Yani yargıya intikal etmiş, biz uğraşmayalım demeyen bir mekanizma. Ama acaba kadın bunun farkında mı?

“Erkekler ele alınsın” denildi. Çok doğru, biz aynı yanlış biraz sağlık alanında, aile planlamasında da yaptık yıllarca. Benim çok yıllarım öyle geçti. Fatura kadına çıktığı için, aşırı doğurganlıkta, hep kadını bilgilendirelim, bilinçlendirelim, hizmeti verelim. Ama karar verici, hani o zihniyet var ya, izin veren yöntem kullanan erkek. Burada da şiddeti uyguluyor. Tamam şu ya da bu faktör, biz onları da bilgilendirelim, bilinçlendirelim. Güç ilişkisindeki dengesizlik neyse, onu değiştirelim diyeceğim, ama çok güzel altı çizildi. Zihniyet değişikliği çok kolay bir olay değil.

Ataerkil değerler bırakılsın dedi biri sanırım emniyetten bir arkadaşımız. Çok doğru, nasıl bırakacağız? Yıllardır, asırlardır olan bir değer yargısı. Biz şimdi, şöyle de düşündük. Şimdi, Başdenetçimizle, Sayın Özlem Hanım yönetecekler. Belki konuşmacılara da soracaklarımız vardır. Yani onu da saklı tuttuk. Sektörlerse, her sektör üstüne düşeni yapmaya çalışıyor. Peki, sektörler arası işbirliği, iletişim var mı, yeterli mi? Tabii ki var, ama yeterli mi? Sorgulayalım. İnsan gücü, işte 70 bin polis eğitimi, 65 bin sağlık elemanı eğitim, sağlık personeli denildi. Acaba onlar orada duruyor mu; yoksa bu değişime uğradılar mı?

İkincisi; nitelikleri nasıl? Yani şiddet gibi bir olaya çok profesyonelce yaklaşmak gerektiğini biliyoruz. Birinci basamak başvuru, 68'e çıkmış ŞÖNİM'lerin sayısı çok güzel. Demek hâlâ olmayan ilimiz var. Ama ŞÖNİM birisini dile getirdi. Acaba aynı benzer bir şey mi yapıyorlar, yoksa birisi çok güzel, ben Ankara'yı biliyorum, mükemmel. Ama falan ildeki o kadar mükemmel olmayabilir. Bunlar da biraz dile geldi. İzleme değerlendirme basamağı zayıf. Bu ancak göstergelerle olur. Cinsiyet eşitsizliğini gösteren göstergelerle, yine dinlediklerimizden aldığım notlara bakıyorum. Projeler, değerli çalışmalar var. Bunlar genelleniyor mu veya

sürdürülebiliyor mu? Proje diye yaparız biz, bitti orada kalır. Ben de o öyle projeleri yapanlardanım, bu hususu vurgulamalıyız, şimdi söz size geçeceği için.

“Önlemede en önemli sorun toplumsal yapıdaki güç ilişkileri” denildi ve kadına bakış açısı. Kadına bakış açısı bizim sayımız böyle kamusal alanda arttıkça, değişti zannediyoruz, çok değişmedi. Beni tanıyanlar bir hikâyemle bilir. Ben bunu da izninizle anlatmak istiyorum: İstanbul tıp bittirdim, zorunlu hizmetim var, Erzurum’a gittim Erzurum Çad. Benim dönemimde elektrik yok, su yok, yol yok, öyle bir dönem. Tamam can-hıraş çalışıyorum, o yaşlarda öyle olunur zaten. Altı ay bana ebe hanım dediler. Kimse hayır doktor kadın doktor ve o ilçe, ilçe deniliyor, ama 540 nüfus. Hiç kışı doktor geçirmemiş, erkek doktor demiyorum, doktorlu geçirmemiş. Küt diye bir doktor geliyor, olsa olsa yani bu ebe hanımdır.

Altı ay böyle dedikten sonra, beni çok sevip saydılar. Hanımdan doktor bey oldum. Gelen giden doktor bey diyor. Adamın birine ben erkeğe mi benziyorum?” dedim. Estağfurullah, ayıp olmasın diye. Üniversiteyi bitirdim, doçent oldum, yaş genç, profesörlüğümü söylemiyorum. Yaş genç, işte soruyorlar, tanımadık bir ortamda. Çalışıyor musunuz, evet, sekreter misiniz, sekreter çok güzel bir meslek, ama yani bana hiç kimse doktor musunuz demedi. Zihniyet böyle bir şey.

Şimdi nasıl, şimdi bahsetmiyorum. Bir zamanlar Dünya Sağlık Örgütü-nün bir sloganı vardı. AÇS'nin içinde ... yani ana çocuk sağlığının içinde “madır, m” nerede? Şimdi biz soruyoruz, bu kadın çocuk kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet. Biz panelde çocuğa yönelik şiddet fazla konuşmadık. Dolayısıyla, sanıyorum ki sizin konuşmalarınızda bu eksiğimiz telafi edilecektir.

Şöyle tamamlamak istiyorum: -Yani konuşmalar zaten kayıta- Mevzuatta eksiğimiz olmadığını, biz geçen gün yapılan diğer toplantıda da duymuştuk, dinlemiştik, yine onu anladık. Mevzuat eksiğimiz yok. Olan yasalar yani biraz da yasayı iyi kullanırsanız, yönetmelik şu bu var. Önlemeye yönelik İstanbul Sözleşmesi çok güzel şeyler içeriyor. Demek ki önlemeyi, o ayağını ben sahada da eksiğini görürüm, burada da öyle. Dolayısıyla, onun vurgulanması lazım; belki mekanizmada da. Uygulamalara yansımaları, böyle elini vicdanıma koydum. Bilmem siz ne koyarsınız, yani mevzuat var. Orada duruyor, peki uygulamalara niye yansımıyor? Belki bunun yanıtını vermeye çalışacağız.

İzleme değerlendirme yine elimi, vicdanıma koydum, artı eksi sıfır mı hayır. Elektronik veritabanı hazırlanıyor vesaire denildi. Ama bugün biz bir göstergelerle izleme değerlendirme yapabiliyor muyuz? Son iki cümlem var. Birincisi; kurumlarımız var, hem de çok güçlü. Kurumsallaşma yok. Politik karar dedi, yine sayın Ağduk. Politik karar var, politik irade, politik karar adı üstünde karar, politik irade var diyemeyeceğim. Çünkü politik irade verilen kararın sürdürülebilirliğidir. Bu benim biraz da bireysel bitiriş cümlem oldu.

Ben esas yöneticilerimize devrediyorum, çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Hocamıza çok teşekkür ediyoruz.

Yönetimi gibi, sözleri de çok veciz ve güzel oldu, sağ olun Hocam.

Evet, Sayın Milletvekilimiz, Mahmut Tanal Bey buyurun.

MAHMUT TANAL

CHP İstanbul Milletvekili
TBMM İnsan Haklarını
İnceleme Komisyonu Üyesi

Değerli Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Bugün ayın 19'u, 19 Şubat anlamlı bir gün, ne açıdan anlamlı bir gün? Çünkü burada iki gün öncesi, 17 Şubat 1926 yılında Medeni Kanunun kabul edilmesinin 92. Yılı ve Medeni Kanunun kabul edilmesinin 92. Yıldönümünde bu şekilde kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesine yönelik bir panelin düzenlenmesi çok anlamlı. Onun için Kamu Denetçiliği Kurumunu ben kutluyorum.

Tabii, burada Medeni Kanuna gelişimin amacı esasen o dönemde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, tüm imtiyazların ortadan kaldırılması; velayetin düzenlenmesi, miras hukukunun düzenlenmesi ve zorla evlendirmenin yasak olduğu, aynı zamanda Ceza Kanununda suç olarak kabul edilmesi. Bunu Ülkenin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve onun silah arkadaşlarına borçluyuz. Onları burada anmadan, konuya girmek istemiyorum aslında.

Şimdi, eğer Medeni Kanunun geçmişte olduğu gibi o ruhla, bu güne kadar uygulanmış olsaydı, biz belki bu konuları evet konuşur olabilirdik,

ancak bu kadar kangren bir duruma dönüşmemiş olacaktı ve bu sorunu halletmiş olabilirdik. Ama neden kaynaklandı? Burada şiddet denilince herkes herhalde tekme tokat vesaire dile getirildiği şeklinde bir terakki oldu. Burada ekonomik şiddet var, psikolojik şiddet var, cinsel şiddet var, fiziki şiddet var. Bunlara baktığımız zaman, bunlar içerisinde medya denildi.

Siyasetçilerin kullandıkları dil üslup, şiddetten kimse bahsetmedi. Yani esas toplumda zaten en büyük kanayan yaraların başından birisi de Değerli Başkanım; siyasetçilerin kullandıkları dil ve üslup Bunların daha sevgi, daha şefkat dilini kullanması gerekirken, yukarıdaki liderler şiddet dilini kullanırsa, tabanda da aynı şekilde halk aynısını kullanıyor. Maalesef, öncelikle bu konferanstan, bu toplantıdan siyasetçi arkadaşlarımızı da kendi nasiplerini almalarını ve bundan pay almalarını diliyorum.

Şimdi, ne yapılıyor? Nafakadan bahsedildi, ya biz kadını veya çocuğu veya insanımızı kocaya, eşe niye muhtaç ediyoruz, sebep ne? Bunu yerine getirecek olan kurumlar yok mu, var. Danimarka, İsveç örneği var. Gayet rahat, ayrılan eşler nafaka vermiyor. Benim vatandaşım fakru zaret haline düşüyorsa, ben bu vatandaşımın sosyal devlet olma ilkesi nedeniyle geçinecek şekilde ekonomik koşullarını ben sağlıyorum. Çoğunun da geçim kaynağını veriyor devlet. Kadının da erkeğin de veriyor ve bu şekilde nafaka sorunuyla ilgili bir derdi kalmıyor. Biz hâlâ uğraşıyoruz, efendim nafakayı eş verirse, evdekiler cezaevine girecek, eşler nafaka veremeyecek, biz buna tekrar yine eskisi gibi para cezasına mı çevirelim, yoksa hapis cezası mı kalsın, biz bunları tartışıyoruz veya geliri yok, zaten ekonomik sıkıntıda.

Yani bu anlamda devletin, Anayasamızın işte 5. Maddesinde “vatandaşın önündeki ekonomik, maddi ve manevi tüm engelleri kaldırılmalı, onun gelişimiyle ilgili tüm imkânları sağlaması gerekir” diyor. Buna uygun bir mahiyette, devletin objektif anlamda 2. Maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti Devleti Bir Sosyal Hukuk Devletidir” ibaresinin gereğini yerine getirirse, bu nafaka sorununun hepsini halletmiş oluruz. Çünkü dün yaptığını yapmış durumda. Bu açıdan, bunu bir engel olarak görmemek lazım. Devlet bunu yapıyorsa, bunu ne yapar? Efendim, bu diyeceksiniz ki, olabilir çünkü, ombudsmanımız da iyi bir hukukçu. Anayasanın 65. Maddesi uyarınca, işte devletin olanak ve imkânları denilebilir. Bunun da çözüm yolu var, onun da çözüm yolu şu: Siz devlet olarak nasıl ki kamu görevlilerine karşı vatandaşın onun haksız fiilinden dolayı tazminat

davası açıp, devletten alıyorsa, sonradan ilgisini rücu ediyorsa, devlet de vatandaşını mağdur etmeyecek, ödeyecek, eşe veya çocuğa. Gitsin diğer taraftan uğraşsın, eşten alsın. Uğraşmaya çalışsın. Yani kadıncağz alamıyorsa, çocukcağz alamıyorsa, gitsin devlet alsın.

Yani devlet burada ben bu işle ilgilenmem diyerek, topu taca atmaya hakkı yoktur. Çünkü sosyal devlet olan Avrupa'daki ülkeler bunu hal-letmiş durumda. Bunun çözüm yolu bu, yani bilemiyorum tabii bunu yetkililer, idareciler sanki biz iktidardayız, ben iktidardayım, sanki ben başbakanım, ben bakanım. Efendim, arkadaşlarımız muhalefet, herkes yakınıyor. İşte yakındığı muhalefetin güzel bir önerisini sunmuş olalım.

Gelelim, elimde benim 2011 yılında 24. Dönem bizim hazırlamış olduğumuz kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin incelenmesiyle ilgili o dönemdeki raporda çok ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş. Biz o dönem dedik ki, bu kadın sığınma evlerine gelin, nüfusu 50 bin olan yerlerde bunu zorunluluk haline getirelim.

İkincisi; burada ihtiyardır, yani daha doğrusu zorunluluk yok. Eğer beni biri atmazsa, bir yaptırım yok, bir cezai müeyyidesi yok. Bunu bir cezai müeyyide haline getirelim dedik. Kanun teklifi de verdik, ama arkadaşlarımız kabul etmediler. Yani burada Birleşmiş Milletler Temsilcisi çok güzel dedi. Burada politik duruş önemli, bakış tarzı önemli, niyet önemli, düşünce önemli. Ama yapılmadı, yapılabilir mi, halen vakit geçirilmiş değil. Hatta ben daha ileriye gitmek istiyorum. Şu anda nüfusu 100 bin olan yerler de var. Bunu 100 bin değil, bunu 25 bin olan yerlerde yapalım ve aynı zamanda bunu müeyyidesini de getirelim. Belediye yapmazsa, belediye başkanı, yetkililer görevliler Ceza Kanununun 257. Maddesi uyarınca görevini kötüye kullanmış olurlar, bunu da ekleyelim ve gayet rahat yapılabilir, yapılmaz denilen bir husus yok.

Bununla birlikte işte 12 yaşında o dönemde rapora koymuşuz. 12 yaşından büyük erkek çocukların sığınma evine alınmadı, annelerle birlikte kaldıkları rapora dercetmişiz, bu sorun aynen gene devam ediyor. Fuhuşla uğraşan kadınların kuruma girmesi yasaktır şeklinde, bunlar dışarıda kalıyor. Bu ülkenin insanı, gerçekten de bu toplumla yüzleşmek zorunda. Yazmışız buna rapora, o dönem gene bu sorun aynen devam ediyor. Özürlü kadınlara elverişli koşullarda sığınma evleri mevcut değil; halen mevcut değil. Kurumda üç ay doğduktan sonra, ihtiyaçları artıyor. Demişiz ki, biz bunlara eğitim anlamında, el becerileri anlamında, çalışma anlamında, bunların eğitim kurumlarına yönlendirme anlamında

rapor, ayrıntılı bir şekilde edilmiş, ama halen bugün aynı sorun devam etmekte.

Mesele o dönem demişiz ki, hukuk fakültelerinde kadın ve insan haklarıyla ilgili bir ders koyun. Bazı okullarda var, ama hepsinde yok. Şimdi, biraz önce sayın bakanlık temsilcisi şunu söyledi, "Hâkim ve savcıların stajyerlik dönemidir" arkadaşlar; çok uzattım, özür dilerim sizden. Ben ilk milletvekili seçildiğim zaman, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyesiydim. Ben de farkında değildim, o gün için kadın haklarıyla ilgili bir toplantı varda Kabataş'ta. Ben gittim üniversiteye, kapısını atıyorum sabah 09:00'da gelen erkekler geri gidiyor, gelenler geri gidiyor. Ben içeri girince, iki tane arkadaşımız geldi ki, "sizin burada bulunmanız yasak" dedi. Niye dedim, "Biz burada feminist grubu olarak biz buradayız, kadınların, erkeklerin burada dinlemesi yasak" dedi. Peki, "benim de bunu öğrenmem lazım, eksiklerimiz nedir, bunu Parlamentoda düzenleme yapmamız lazım" dedim. "Yok, yasak" denildi. Kabul etmedi, "biz sonra da bunu yayınlarsınız, raporumuzu dergilerimizde, kitaplarımızda eksikleri görürsünüz, okursunuz ve öğrenirsiniz." Peki, ben çıkıyorum, ama orada şu anda kamera kaydını alan kişi de erkektir dedim. Öyle ya, yani burada sırf insan hakkını, kadın hakkını, çocuk hakkını savcıya, hâkime öğretmek hakikaten bu işe bir çözümler miyiz, çözümleyemeyiz.

Dün daha yeni, cumartesi günü aldım. Ben buraya geleceğimde en azından bir ön hazırlık amacıyla dün okudum. İşte Türk Milli Eğitim Sisteminde Eğitim Hakkı ve Çocuk Hakları Sözleşmesi. 2018'de yeni baskı. Arka tarafında gayet rahat bir değerlendirme var. Burada niçin buna geliyorum? Bu kadar saat buradayız, çocuk haklarıyla ilgili, çocukların istismarıyla ilgili, çocukların şiddetiyle ilgili tek bir cümle sarf edilmedi. Hep kadına yönelik denildi. Yani oradaki o çocuğa yönelik şiddet olayı ihmal edildi, bir tarafa atıldı.

Şimdi, buna baktığımız, sisteme baktığımız zaman kitapta o kadar ilginç bir değerlendirmeye karşı karşıya kalıyoruz ki, İstanbul'da bir ilçenin ismini ben vermeyeyim, hoş olmaz. Öğretmenlerin yüzde 96.6'sı yapılan araştırmada o ilçede, yüzde 96.6'sı öğretmenlerin Çocuk Hakları Sözleşmesini okumamışlar, haberleri yok.

Çinlilerin çok güzel bir sözü var. "Bir yıl ürün alacaksan buğday ek, on yıl ürün alacaksan deve, uzun yıllar ürün alacaksan insan eği" der. Bunun başka eğitim, başka yolu yok. Yani evdeki benim anneannemden, babaannemden hepsi yetinecek ki, biz burada sonuca gelelim.

Çocuklarla ilgili anlatılmadı, burada sabrınıza sığınarak, hemen istismar da etmek istemiyorum bu hakkımı. Öneriler var, etkili bir çocuk hakları eğitimi için çocuk haklarına yönelik geliştirilen çalışmalar yalnızca öğrencileri değil, okul yöneticileri, öğretmenleri, velileri kapsayacak şekilde planlanmalıdır.

İkincisi; fırsat eşitliğine dayalı eğitim anlayışının geliştirilmesi, kamu harcamaları kapsamında eğitim bütçelerine daha fazla pay ayrılmalıdır. Ben bir çobanın oğluyum. Çok net söylüyorum, dokuz kardeşlik, aslen Şanlıurfalıyım, kemiğim, etim, devletin nohut ve makarnasında, yatılı bölgede okudum ben. İlkokulum yatılı, ortaokulum yatılı, litem yatılıydı. Bizi yatılı bölgeye aldıkları zaman, o dönemdeki müfredat şuydu. Bir erkek, bir kız çocuk alınırdı. Sadece erkeği de kaydetmiyorlardı, sadece kız çocuğu da kaydetmiyorlardı. Toplum ilerleyecekse, at başı olarak birlikte ilerlemesi lazım.

Bu o dönemde yatılı bölgelere bizi aldıkları zaman, o ortaokuldan sonra kız arkadaşlarımızın çoğunu anne babaları göndermedi, evlendirdiler, vesaire oldu, biz devam ettik tabii ki. Ne oldu şimdi, dört artı, dörtten sonra o bizim yatılı bölge okullarımızın hepsini kapattılar. Fırsat eşitliği eğitimdeki fırsat eşitliği, benim gibi çobanın oğlu nerede okuyacak? Taşınmalı eğitimle mi, hikâye. O yatılı bölgelerin hepsini kapattılar, niye kapattılar? O dönemde çözüm süreci nedeniyle, efendim HDP dedi ki, asimilasyon oluyor, bu asimilasyon nedeniyle biz ilkokul kısmını kapatalım, ortaokul kısmı kalsın. Peki, arkadaş benim o coğrafyada dünyaya gelmek, benim seçme özgürlüğüm yoktu ki, benim anne baba seçme özgürlüğüm yoktu ki. Geliyorum sabah okulda Türkçe, akşam gidiyorum evde anne babayla Kürtçe konuşuyorum.

Peki, yatılı bölgeler ne yapıyordu? Bu eğitimdeki fırsat eşitliğini kapatıyordu Değerli Başkanım. Maalesef, yani değerli hocam anlattı burada, arkadaşlarımız da anlattı. Yasalar iyi, doğru uygulama ne arkadaş, uygulamada aynısını görüyor muyuz? İstanbul Sözleşmesinden bahsedildi, verilerden bahsedildi, verilerde verilmedi mi? Peki biz niçin o İstanbul Sözleşmesine dayalı olarak raporları vermiyoruz? Raporlar varsa, ben görmek istiyorum. Raporları biz bulamıyoruz, bu raporlar niye gizli tutuluyor, eğer vermiyorsa veya veremedim. Bildiğim kadarıyla bugüne kadar rapor verilmedi. Yani görmek istiyoruz, ama bize ulaşılamıyor. Size verdi mi, kendileri verdi mi acaba? Yani bunu bakanlık mümkün olduğunca bizlere ulaştırılmasını istiyoruz.

Bakanlık mağdur kadınlarla ilgili, peki mağdur çocuklarla ilgili Adalet Bakanlığı niye bir araştırma yapmadı? Yok, bu anlamda yasalarla ilgili bizim burada çocuk istismarıyla ilgili aynı zamanda, o da kapsıyor şiddete yönelik. Ceza Kanununun biz orada, o dönemde öneride çok uzun uzun başlıklar vardı, orada gayet rahat. Mesela, mağdur haklarına ilişkin mevzuat düzenlemesini o dönemde demişiz. Bunu düzenleyin, ama halen yok. O dönemde biz Ceza Kanunda düzenlemeyi şöyle demişiz. Çocuklara yönelik temas şart değil, Ceza Kanununun 103. Maddede temas olmaksızın da bu suç haline getirilebilir, bu suç işlenebilir demişiz. Öneri kısmında, yine bugüne kadar düzenlenmiş değil. Bunlarla birlikte, diyeceksiniz peki, yani bu sorun eğer giderilirse, bu şekilde yasalardan mı kaynaklanıyor, yok. Rahmetli Sulhi Dönmezer hocamız da ceza hukukuna gelirdi. Nur içerisinde yatsın, derdi ki, "çocuklar iyi bir yöneticinin elinde, kötü bir yasa kötü olur, iyi bir yasada kötü bir yöneticinin elinde kötü olur. Mesele biraz da insanla olur, tatbikatla olur. Alo 183 arayın, ben dün gece aradım. Alo 183'ü arayın, kaç tane hattan geçiyorsunuz. Kontörünüz yoksa görüşemiyorsunuz. Sigara bırakma hattı aynı şekilde. Sigara bırakma hattı resmen bir tuzak. Arayın, şirketlere para kazandırıyor. Yani sizlere şikâyet edeceğim Başkanım zaten... insan hakları anıtı var. Arkadaş... bitiriyorum. Peki, bitirdim, özür dilerim.

Son söz şu: Evet burada kadına yönelik siyasetçilerin söylemi şu önümde. Yani efendim, kadınla erkek eşit değil, yok efendim, kadınlar herkesin içerisinde kahkaha atmayacak, yok kızdı mı, erkekte bu tür laflar maalesef siyasetçilerin kullanacağı üslup değil. Ben eğer bu hakkımı da kötüye kullanmışsam özür dilerim. Burası da tabii Parlatmentonun bir parçası. Ben Başkan söylerken, riayet ederdim. Arkadaşımız tabii ki saygı duyuyorum, herkesi dinlemek isteriz, ama kusura bakmayın, tekrar teşekkür ederim, sağ olun.

CELİLE ÖZLEM TUNÇAK

Kamu Denetçiliği Kurumu / Kamu Denetçisi
OTURUM BAŞKANI

Mahmut Beye teşekkür ediyoruz.

Çok farklı önerilerde bulundu. Bunların bir kısmını zaten Türkiye Büyük Millet Meclisinde ifade etmişler. Biz de raporu hazırlarken, konuşmasına yer vereceğiz.

Değerli arkadaşlar; Prof. Dr. Serpil Sancar Hanımefendiyi davet edeceğim. "Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği"nden. Hocam başlamadan önce, ben izin verirseniz mazeretimi beyan edeceğim.

Değerli arkadaşlar; Kamu Denetçiliği Kurumunun çok farklı faaliyetleri devam etmektedir. Bu akşam yine İstanbul'da azınlık olarak nitelendirilen farklı cemaat ve gruplara yönelik bir yemeğimiz olacak. Biz de o yemeğe yetişmek için müsaade isteyeceğim. Ancak Özlem Hanım toplantıyı yönetecektir. Kusura bakmıyorsunuz, İstanbul'daki toplantıya sizlerin selamını ileteneğim, kolay gelsin, başarılar dilerim.

Buyurun Hocam.

Prof.Dr.
SERPİL SANCAR

Ankara Üniversitesi Siyasal
Bilgiler Fakültesi
Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
Başkanı

Sayın Başkan, size iyi yolculuklar dileyelim.

Bu toplantı için Kamu Denetçiliği Kurumuna özellikle teşekkür etmek istiyorum. Türkiye’de kadına ve çocuğa yönelik şiddetle mücadele politikalarının yeni aktörü, öncelikli olarak sahiplendiği için, önemli bir adım attı. Şimdi, toplantıda sabahdan beri konuşulanları da dinledikten sonra, Türkiye’deki politikanın dolu yanlarını, boş yanlarını konuşmayı arzuluyoruz. Dolu yanları bence çok önemli. Neredeyse 20 yıllık geçmişi var bu politikanın. Dünyaya baktığımız zaman çok yaşlı değil, yeni sayılır. Çok adım atıldı, bir çok kamu kurumu oluştu, çok geniş bir kapasite oluşturuldu. Bu alanda çalışan uzman sayısı her gün artıyor. Kurumların kapasitesi artıyor. Ama bunun diğer tarafını da konuşmamız gerekiyor. O konuda söylemek istediğim birkaç önemli nokta var. Kamu politikaları, kadına yönelik şiddetle mücadele politikalarının da çok önemli bir adımlar atıldı. O adım da mağdur odaklı, özellikle aile için travmatik durumları, boşanma gibi, travmatik durumları odağa alan bir politika izleniyor.

Sonuçlar üzerine, telafi etme amaçlı, ŞÖNİM’ler, danışma merkezleri. Bizim politikamızın esas odağı sonuç odaklı, mağdur odaklı. Bu çok önemli bir şey, acil durum politikası diyoruz biz buna genellikle. Ama bu politikayı

tek başına yürüttüğünüz zaman giderek artan bir maliyet olacağını; giderek daha fazla kurumsal kapasite gerektirdiğini görüyoruz. Dolayısıyla, bizim kısa sürede buna paralel önleyici politikalara geçmemiz gerekiyor.

Bütün konuşmacılar dikkatimi çektiler. Önleyici politika konusunda eksikiz. Henüz bunları nasıl yapacağımıza dair kafamızda kamu tasarımı oluşmuş değil. Önleyici politikaların odağının fail odaklı olacağını açıkça söyleyebiliriz. Konuşan, sabahtan konuşan yöneticilerimizin dile getirdikleri sorunlar içinde ne yazık ki şey yoktu, yani failin profiline ilişkin politikanın ne düşünüldüğü, elinde nasıl bir data olduğuna dair, nasıl öncelikleri olduğuna dair, neleri hedeflediğine dair bir şey göremedim. Galiba konumuz oraya gelmediği için oldu. Belki o odaklı, fail odaklı başka toplantıda anlamlı olabilir. Ama biz şunu biliyoruz, yani hepimiz biliyoruz. Faili önlemediğimiz sürece, mağdurlarla uğraşmak sorunu bir şekilde çözümüyor. Failler erkekler, büyük dozda erkekler. Türkiye’de şiddet uygulayan erkekler kimlerdir, nasıl öğreniyorlar, hangi sosyalleşme süreçlerinden geliyorlar? Çok az data var elimizde, ulusal data yok ve elimizde olanlar da çok güvenilir değil. Dolayısıyla, politika geliştirmek için iki önemli şeyi, birincisi veri toplamayı, ikincisi mevcut politikanın uygulanmasının izlenmesi meselesini konuşmacılar dile getirdiler, ben tekrar altını çizmek istiyorum.

Veri toplama ve izleme bardağın boş tarafını görebilmemiz için atacağımız ilk adım. Bu konuda önemli şeyler yapılıyor. Ama daha görünürde, izleme odaklı veri odaklı tartışabilirsek, neyi göremiyoruz, hangi datalarımız eksik, daha hızlı adım atarız diye düşünüyorum. Bu konuda temsil ettiğim Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneğini ki, Kamu Denetçiliği Kurumu da paydaşlarımızdan biridir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini göstergelerle izleme projesinin ilk yılının dolduğunu, büyük ölçüde taslak göstergelerinin hazır olduğunu söylemek istiyorum. Bir iki ay içinde kullanıma, açık hale gelecek. Dolayısıyla, Kamu Denetçiliği Kurumuna da takdim edeceğiz onları. Bu göstergeler tabii bize şunu gösteriyor. Bardağın ne kadarı dolu, ne kadarı boş, hangi konuda verimiz var, hangi göstergeleri kullanıyoruz, kullanabileceğimiz yeni göstergeler nedir bunu gösteriyor. Dolayısıyla, kurumlar arası işbirliği bu konuda çok hızlı. Yeni adımlar atmaya elverecektir diye düşünüyorum. Yeni adımların şiddeti kaynağında önlemek, erkek odaklı olmak, fail odaklı olmak, önleyici politikalara ağırlık vermek ve nesnel izleme göstergelerine ağırlık vermek olarak bu doğrultuda gelişmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

CELİLE ÖZLEM TUNÇAK KAMU DENETÇİSİ OTURUM BAŞKANI

Ben teşekkür ederim.

Ben Kadın Hakları ve Çocuk Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisiyim.

Ayrıca bugün de sizlerle paylaşmak istediğim kadınlarımız için ombudsmanlık web sitemizde ulaşabileceğiniz kısa yolu olan kadin.ombudsman.gov.tr'de sayfamızı açtık. Daha önceki kadın STK'larla yaptığımız çalışmada söz vermiştik. O çalışmamızı bitirdik, bugün itibarıyla de oradan aktif bir şekilde katkılarınızı da bekliyoruz, bizim Ombudsmanlık Kurumu olarak bu alanda yaptığımız çalışmalarını da özel olarak kararlar dahil, oraya koyuyoruz. Alanla ilgili olan arkadaşlara da buradan duyurusunu yapmak istedim.

Hepinizin değerli vakitlerini ayırıp, zaten bu alanda bize dönük ve kurumlarımızda da sorumluluk içinde güzel çalışmaların olduğunu da gözlemliyoruz. Bugün bizi burada yalnız bırakmayıp, çalışmalarını paylaştığınız için de kendim adıma, kurumum adına da teşekkür ediyorum.

Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığından Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı Sedide Akbulut Hanımefendi buyurun.

SEDİDE AKBULUT

Diyanet İşleri Başkanlığı
Aile ve Dini Rehberlik Daire
Başkanı

Kıymetli Hazirun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumsal sorunların en büyük en ciddilerinden birinde bugün beraberiz. Aslında sorunu dinlemek bile hepimizi üzdüğü, hepimizde ciddi yaralar oluşturduğuna şahidiz. Efendim, Diyanet İşleri Başkanlığı kanununun 633 Sayılı Kanunun kendisine vermiş olduğu toplumu din konusunda aydınlatma vazifesiyle, bu noktada farkındalık çalışmalarına başlamıştır. Hepinizin bildiği gibi, aslında sanki şiddetin toplumsal algılarında yanlış dini referanslarla güçlendiğine dair bir algı var hepimizde, toplumda.

Bu tabii çok basit bir ifadeyle, "dayağın cennetten çıkma" tabiri diye aslında hakikaten hem cennette, hem de dini kavramlara hakaret niteliği taşımakta. Bu doğrultuda biz bu ciddi sorunun bir zihniyet dönüşümüyle ancak düzeltebileceğine inanıyoruz. Zihniyet dönüşümü denilirken de, kodlarında, yani genetik kodlarında din ve değer olan bir toplumla beraberiz. Onun için din ve değer üzerinden bir eğitimin sağlıklı bir şekilde, doğru dini bilgiyle toplum oluşturulduğunda, zihniyet dönüşümünün oluşturulmasına, büyük bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Ben Serpil Hocamın ifadelerine yürekten katılıyorum. Bugüne kadar izlediğim, katıldığım bütün çalışmalarda mağdur üzerinden konuşuyoruz ve mağdura yönelik eğitimlerimizi güçlendiriyoruz. Aslında bizim asıl sorunumuz faile yönelik bir eğitim. Çünkü biz burada özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı olarak koruyucu ve önleyici tedbirler vermeliyiz. Yani mağdurun uğrayacağı şiddeti, faili eğiterek, önleyici tedbirler almak noktasında. Yine Sayın Vekilimiz Mahmut Tanal Beyefendinin ifade ettiği sadece kadın değil, çocuk istismarı noktasında da toplumu gözlediğimiz ve aldığımız istatistiki verilere bakarak, toplumsal yaşam tarzında bir değişikliğe gitmemiz gerektiğine inandık. Yani belki bu ifadeyi kullanırken, rahatsız olunabilir mi bilemiyorum, ama biz dini faydalarla bunu bir mahremiyet eğitimi olarak verilmesine inanıyoruz. Çünkü sınırlarını bilmediğimiz bu toplumsal yaşamda, özellikle Hocamın ifade ettiği bu istismar noktasında, sonra önünü engelleyemediğimiz ve hakikaten dinlediğinizde, ürperdiğimiz vakalara şahit oluyoruz.

Bunun için bizim birtakım mekanizmaları güçlendirme sürecinde önerilerimiz de vardı. Önce çalışmalarımızdan birkaçını ifade etmek istiyorum. Sabahleyin Sayın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız ifade etti, Meltem Hanım ifade etti. Biz yaklaşık 50 bin din görevlisini kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık eğitimine tabi tuttuk. 67 bin din görevlimizi de eğitici eğitimi anlamında, çocuk ihmal ve istismarı konusunda bilgilendirmek, bilinçlendirdik.

Bu eğitimlerle biz din görevlilerimize farkındalık oluşturarak, hem camilerinde, cemaatlerine, hem kanaat önderi olarak buldukları mahallelerde etkin bir rol oynamalarını sağladık. Doğru, dini bilgiyle buluşturmalarını hedefledik. Bizim önereceğimiz birkaç husus var. Özellikle bu toplumsal cinsiyet algısı çerçevesinde "haklar bana, sorumluluklar sana" anlayışından uzaklaştırmak. Yani kadınlara erkeğin aynı anda eş düzeyi hak ve sorumluluklarının takibinde olacağı bir değerler eğitimi, aile okulu bağlamında bir değerler eğitimi verilmesi. Ayrıca yine jandarmadan da burada arkadaşlarımız var. Er ve erbaşlara evlilik öncesi aile içi şiddet, aile bireylerine insan hakları ve İslam'ın şiddete bakışını içeren eğitimlerin verilmesini ve grup odaklı çalışmaların yapılmasını öneriyoruz.

Kamu kurumları tarafından gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde, personele yönelik yapılan eğitimlerin bir noktasında yine şiddetin manevi yönden ele alınmasını istihham ediyoruz. Yine Milli Eğitim Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, İŞKUR, yerel yönetimlerin meslek edindir-

me kursları. Burada da şiddet konusunda duyarlılığı arttıran dersler veilmeli. Kursiyerlere verilen sertifikalara bunlar işlenerek, iş başvuru- larında bu eğitimi alanların öncelikli tercih edilmelerini sağlamak.

Yine özellikle kadına yönelik şiddetin boşanma sonrası, özellikle yoğun olarak yaşadığı dönemler söz konusu olduğunda, ölüm riski daha sık karşımıza çıkıyor. Bu bağlamda Adalet Bakanlığı, işte Aile ve Sosyal Po- litikalar Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığının paydaşlığında, boşan- ma aşamasında şiddet önleyici, bizim yani Diyanet İşleri Başkanlığına düşen, dini ve manevi destek konularında paydaş olabiliriz diye düşü- nüyorum.

Teşekkür ediyorum, toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI

Çok teşekkür ederiz.

Biz de paylaşımlarınız ve özellikle somut önerileriniz için.

RTÜK İzleme Değerlendirme Daire Başkanlığı Murat Elli altı. Ko- nuşma sürelerini azami tutarak, somut önerilerle gelirsek, teşekkür ederim.

MURAT ELLİALTI

RTÜK İzleme ve Değerlendirme
Dairesi Başkan Yardımcısı

Öncelikle konuşmama başlarken, burada bulunmamıza vesile olan Kamu Denetçiliği Kurumuna, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teşekkür ederim.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bir yöneticisi olarak öncelikle Üst Kurumumuzun kadın ve çocuğa yönelik aile için şiddetin önlenmesine ilişkin ne tür çalışmalar yaptığına dair bazı bilgiler vererek, konuşmama başlamak istiyorum.

Bilindiği üzere, 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonlar Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ile, Radyo ve Televizyonların Yayınlarının Düzenlenmesi ve Denetlenmesi Görevi Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna verilmiştir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak biz sadece ceza veren bir kurum değil, aynı zamanda her türlü şiddetin önlenmesini teşvik eden, bir kurum olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Rehberliğin esas amaç olduğunu ceza vermenin son çare olduğunu düşünüyoruz.

Cezanın yerine, sorun nerede, eksik nerede, bu sorunu gidermek için neler yapabiliriz anlayışıyla çalışmalar yapıyoruz. Bu çalışmalardan da en önemlisi aile ve çocuk dostu yapım ve dizilerin ödüllendirilmesine yönelik çalışmadır. 690 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, 6113 Sayılı Kanunda bir değişiklik yapılarak, bir hüküm eklenmiştir. Bu hüküm çerçevesinde aile ve çocukların korunması ilkesinin görev ederek, yayın bütünlüğü ve sürekliliğiyle, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel, ahlâki gelişimini teşvik eden dizi ve yapımlar için bir ödül mekanizması uygulanmaya başlanmıştır. Üst Kurulun bir yıl önceki kesmiş olduğu cezaların yüzde 20'si uygun bulunan dizi ve yapımlara para ödülü olarak geri verilecektir.

Bu kapsamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yetkililerine de buradan teşekkür ediyorum. Bize çok yardımcı oluyorlar. Onlarla birlikte haziran ayında biz bu çalışmaya başladık. Şu anda yönetmelik çalışmalarımız son aşamasında. İnşallah yakında bu yönetmelik uygulamaya girecek ve uygun bulunan yapımlar için ödüller vereceğiz. Burada peki ne hedefliyoruz? Öncelikle aile bütünlüğünün korunmasını ve şiddetin engellenmesini hedefliyoruz. Bunun dışında milli manevi değerlerin korunması, kültürel değerlerin korunmasını ve gelecek nesillere aktarılmasının sağlanmasını istiyoruz.

Fiziksel, sosyal ve kültürel farklılıklara saygı gösterilmesini. Aile içi dayanışmanın ön planda tutulmasını. Çocukların sağlıklı yaşam alışkanlıkları, düzenli ve dengeli beslenme konusunda bilinçlendirilmesini. Her türlü bağımlılıkla mücadele, özellikle internet ve sosyal medya bağımlılığı da bu konuda çok önemli bir yer tutuyor. Aile için şiddet, aile içi problemlerin ve şiddetin önlenmesine yönelik olumlu örnekler verilmesini talep ediyoruz.

Yine benzer şekilde, çocuk hakları sorumlulukları konusunda çocukların bilinçlendirilmesi. Çocukların ve gençlerin gelişiminin, ahlâki gelişiminin desteklenmesi. Yetenek ve becerilerinin, çocuk ve gençlerin ön plana çıkarılması. Doğru Türkçenin kullanılması gibi hedeflerimiz var. Bu projenin etrafında kenetlenen kamu kurumlarımıza, radyo ve televizyonlarımızın da destek vereceğini umuyoruz.

Bir diğer husus; bu konuda yani Üst Kurulumuz tarafından pirametik yapımlar, ortak üretim içerik ve bilgilendirme toplantıları dönem dönem düzenleniyor. Bu tarz toplantılarda özellikle dizilerde karşılaştığımız sorunlarla ilgili olarak yayın kuruluşlarının üst düzey temsilcileri ve ya-

pımcılar bilgilendiriliyor. Burada bizim amacımız, 2023 yılında Türk dizi ihracatının 1 milyar dolar olması hedefleniyor. Bu konuda biz aile dostu yapımların da sadece şiddet içerikli değil, bu yapımların da ülkemizde ve yurtdışında çok iyi temsil edileceğini ve ülkemize katkılarının çok fazla olacağını, burada verdiğimiz ödüllerin de fazlasıyla geri dönüş sağlanacağını düşünüyoruz.

Haberlerde yer alan şiddet görüntüleriyle olarak da çalışmalar yapıyoruz. Son olarak 14 Aralık 2017 tarihinde Üst Kurulda görsel, işitsel medyada yayınlanan haber sitelerinin değerlendirmesi toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıya yayın kuruluşlarının üst düzey temsilcileri, izleyici temsilcileri ve yapımcılar katılmıştır. Buradaki tespitlerimizden biraz bahsetmek istiyorum: Bilindiği üzere Türkiye’de halen toplumun yaptığımız araştırmalara göre % 74.5’i haberleri radyo ve televizyonlardan takip ediyor. Radyo ve televizyonların izlenme oranı hafta içi 3.5’saati geçtiği gibi, hafta sonları da 5 saati bulabiliyor.

Haberlerde genelde üçüncü sayfa haberleri dediğimiz ya da watsApp ihbar hattına gelen haberlerden derlenen şiddet, darp görüntülerinin olduğu, bunlara müzik ve efektleştirilerek verildiğini görüyoruz. Tabii bunlar kötü niyetli olarak yapıldığını düşünmüyoruz; ancak reyting kaygısıyla yapılıyor. Örneğin, bir kavga görüntüsü on kez veriliyor, farklı çekim açılarında, farklı müziklerle. Bunları görmek gerçekten çok üzüntü verici. İnsanlar evlerine yorgun döndüklerinde, bu tarz şiddet, gasp, cinayet haberleriyle karşılaşmaları yoğun bir psikolojik travmaya neden olduğunu düşünüyoruz.

Yapılan araştırmalarda farklı bir örnek vermek gerekirse, beş ve yedi yaşındaki çocukların yüzde 39’u “haber denince aklınıza ne gelir?” sorusuna “savaş, kaza, ölüm” gibi olumsuz yanıtlar verdiğini görüyoruz. Biz çocuklara barış ve sevgi dolu bir dünyanın olduğunu da gösterilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bu kapsamda, Aralık ayında yapmış olduğumuz toplantının sonuçlarını değerlendirmek üzere, Mart ayı içerisinde yayınlarda şiddetin önlenmesi amacıyla, tekrar yayın kuruluşlarının genel yayın yönetmenleri ve izleyici temsilcilerinin katılımlarıyla bir toplantı düzenlenmesini planlıyoruz.

Bunun dışında Üst Kurul olarak, 6112 Sayılı Kanunun bize verdiği yetkiler çerçevesinde, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarıyla, sivil toplum kuruluşlarının hazırlamış olduğu kamu spotları ve zorunlu yayınları de-

ğerlendirerek, uygun olan yayınlar hakkında Üst Kurulumuz yayın kuruluşunun özelinde yayın yapmasına dair karar ihdas etmektedir.

2010-2017 yılları arasında Üst Kurulumuzda bu konuda çeşitli kurum ve kuruluşlardan 18 adet başvuru gelmiştir. Bu başvuruların tamamı kabul edilmiştir. 17 adet spot filmi, kamu spotu olarak, on adet spot filminin de zorunlu yayını olarak kabul edilerek, yayıncı kuruluşlara önerilmiştir.

Ben burada denetim mekanizmasından fazla bahsetmek istemiyorum, zamanınızı almamak için. Konuşmamı sonlandırırken, burada bulunmamıza vesile olan Kamu Denetçiliği Kurumunun yetkililerine tekrar teşekkür ediyorum. Bu çalıştay kapsamında yapılacak faaliyetlerin de kadına ve çocuğa yönelik aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkinliğinin artırılmasına önemli katkılarda bulunacağını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ederiz.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan Avukat Bahadır Aziz Sakin.

Av. BAHADIR AZİZ SAKİN

Bilgi Teknolojileri İletişimi Kurumu
Hukuki Değerlendirme
Koordinatörü

Sayın vekillerim, Sayın Başkanım, değerli Hazirun; şu anda saat 15:18 beş dakika sürecek konuşmam.

Öncelikle kurumumun çocukların cinsel istismarı anlamında nasıl mücadele verdiğini sizlerle paylaşmak istiyorum. Yasal dayanağımız 5651 Sayılı Yasanın 8. Maddesidir. Gerçek hayatta suç oranının sanal ortamda da suç olması sonucundan yola çıkarak, Meclisimiz 2007 yılında bu kanunu çıkartmışlar, yaklaşık on yıldır da bu mücadele yoğun bir şekilde veriliyor. Bu manada birçok resmi kurumlara bileşenler anlamında, ortak bir şekilde bir mücadele veriliyor, çaba gösteriliyor ve çocukların sanal ortamda cinsel istismarın önüne geçilmeye çalışılıyor.

Bu manada, isterseniz internet ortamının doğasından size bahsetmek isterim. Kısa kısa bir iki not aldım, görüşmeler esnasında. Sadece yedi dakika içerisinde, 60 saniyede 156 milyon e-postanın atıldığı bir dünya internetin olduğu dünya. Facebook'a 900 bin giriş yapılıyor, bir dakika içerisinde. İnstagram'da 46,200 tane resim paylaşılıyor. Dolayısıyla, çok büyük ve günlük bir dünyadan bahsediyoruz. En büyük sorunlardan birisi de bu dünyada, herhangi bir oturmuş uluslararası hukuk sisteminin maalesef olmayışı.

Örneğin bundan üç ay önce Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bize 49 tane çocuğun tecavüze uğradığı twitter'den görüntüler geldi. Biz bunların tamamını anında bildirim usulüyle twitter'a bildirdik. Bunlardan dört tanesini çıkarmadılar. Bayağı uzun uğraşlardan sonra ancak çıkartabildik. Sebep de şuydu, "bize göre onlar çocuk değil." Bizim kurumumuz aynı zamanda Uluslararası İnternet Birliği olarak tabir edilen, dünyada çok sayıda bileşenin olduğu, INHOPE'nin de bir üyesi. Bize gelen ihbarlar aynı anda INHOPE'ye de bildiriliyor.

Bundan bir buçuk ay öncesinde de yayınlar arasında, çocukların cinsel istismarına ilişkin yani görüntüleri olanı tespit ettik ve orada savcılık makamıyla paylaştık. Bu şekilde mücadeleye devam ediyoruz. Hatırlarsanız 24 Aralık 2015 tarihinde de Kayserili üvey annenin çocuğuna yaptığı bir işkence görüntüsü vardı. İşte oklavayla, birtakım şeyler yapıyor. Buna ilişkin olarak da sabah beşlere kadar ilgili görüntüleri çıkartmak için uğraştık. Tabii bu manada medyaya da çok büyük rol düşüyor. Yani içerik sağlayıcılarının kendi yayınlarını internet ortamında yürütme, işte üvey annenin yaptıkları da var şeklinde adete konuyla ilgili daha fazla çarpan etkisiyle, yani beş kişi göreceksin ve bir kişi göreceksin, milyonlarca insanın görmesine yol açacak bir yayın politikası yürüttüklerini görüyoruz. Tabii bu manada da medyanın kendi öz denetim mekanizmalarını doğru bir şekilde ortaya koymaları. Bu konuda etik kurallara hassasiyetle, uygun bir şekilde uymalarını bekliyoruz.

Şimdi, buraya kadar konuştuğum benim bürokrat olarak paylaştıklarımıydı. Aynı zamanda ben bir sivil toplum kuruluşunun da temsilcisi olarak görev yaptım, uzun süre. Şu anda birisinin de başkan yardımcısıyım. Şimdi, isterseniz o şapkamla da paylaşmak istediklerim var. Tabii üst başlıklardan birisi de çocuktü, ben çocuğa ilişkin kendi alanımla ilgili şeyleri anlattım, ama kadına yönelik şiddetin kimi zaman hukuk uygulamalarının farklı yorumlanması sebebiyle, toplumsal, çok büyük bir zulüm katmanına dönüştüğünü de görebiliyoruz. İçinde bulunduğum Meclis 1999 yılında "atın bu kadını dışarı" şeklinde, bir kadın şiddetinin de olduğu Meclis maalesef. Bu 31 Ekim 2013 yılına kadar da bu devam etti. Daha öncesinde yani yüz binlerce kadın inançlarından dolayı başörtüsü taktıklarından dolayı maalesef ötekileştirildiler, tarihin en büyük zulümlerinden birisine maruz kaldılar. MOBBİNG yediler, eğitim hakları ellerinden alındı, ama çok şükür Sayın Başkanımızın da ifade buyurduğu üzere, zihniyet değişimi olumlu manada, pozitif manada gerçekleşti, bir konsensüs sağlandı bu toplumda. Hiç de öyle bir sorun olmadı.

Bu kadar insanın ağır uzun yıllar gördüğü zulümlerden bir saat içinde yıllarca maruz kaldığı bu sorunun çok kolay bir şekilde ortadan kalktığını gördük. 31 Ekim 2013 tarihi bu manada önemli. Dört tane milletvekili hanımefendi Genel Kurula katıldılar ve o günden beri de burada Meclis sahasında hiçbir ötekileştirmeye maruz kalmadan, görevlerini millete hizmet etme görevini bir şekilde ifade ediyorlar.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ediyoruz.

Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi Sayın Zehra Çetinkaya. Sonra Ankara Barosu Gelincik Merkezi Aslı Koçak Arıhan Hanımefendi de hazır olurlarsa, süreden kazanırız.

Av. ZEHRA ÇETİNKAYA

Ankara Barosu Kadın Hakları
Merkezi Üyesi

Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi Üyesi Av. Zehra Çetinkaya. Aslında diğer avukat arkadaşım konuşacaktı. Ancak onun yerine şimdi ben konuşacağım. Öncelikle böyle bir çalışmayı düzenlendiği için Kamu Denetçiliği Kurumuna teşekkürlerimi sunarım. Biz Kadın Hakları Merkezi olarak ne yapıyoruz, ne yaptık, ne yapacağız, ne olmalı. Gerektiği hakkında biraz konuşmak istiyorum. Biz Kadın Hakları Merkezi olarak kadına şiddet ve cinsel istismar konularındaki davalardanda görüyoruz ve takip ediyoruz. Yapmış olduğumuz bir kadın hakları el kitabımız var bizim. Bunu 2017 yılında düzenledik ve bunu güncelledik. Bu kitapçık ne içeriyor, koruma tedbirlerini içeriyor, boşanma sebeplerini içeriyor. 6284 Sayılı Kanun hakkında bilgilendirmeler içeriyor.

Bu kitapçık belediyeler tarafından kullandı, adliyelerde dağıttık. Kitapçığımıza yönelik bilgilendirmelerde bulunduk. Pek çok kadını bilgilendirdik. Özel sektörde buna ilişkin çalışma yapmaya çalıştık. Ancak şirketlerden biraz olumsuz tepki aldığımız için maalesef bu konuda biraz eksik kaldık. Bunun dışında, yasalarda yapılacak değişiklikler konusun-

da çalışmalarımız oldu, daha önce Mecliste görüşme yapmıştık, Sayın Şenal Hanım da belki hatırlar.

Bu kadına şiddet ve cinsel istismar vakalarında indirim hükümlerinin uygulanmaması yönünde çalışmalar yaptık. Özellikle sokakta imza toplayıp, Meclis Başkanlığına sunmuştuk, ama ne yazık ki onlardan ciddi sonuç alamadık. Aynı zamanda mülteci ve sığınmacı kadın ve çocuk sorunları hakkında da çalışıyoruz biz. Bunu da göz ardı etmiyoruz. Bunun için ne yapıyoruz? Bir çalıştay düzenlemiştik geçen yıl. Bu yıl da Göç İdaresi Başkanlığıyla birlikte çalışma kararı aldık. Yine çalışma yapacağız, mülteci ve sığınmacı kadınlar hakkında hakları konusunda bilgi vermek için, çünkü bu konuda çok eksik olduğunu gördük.

Pek çok mülteci ve sığınmacı kadın var. Kendilerinin ne yapması gerekiyor, resmi evlilik yaşı nedir, hangisi hukuka uygundur. 13-14 yaşındaki evlilikler var. Bunun hukuka uygun olduğunu düşünen mülteci kadınlar var. Bu konuda çalışma yapmak istiyoruz. Aynı zamanda Sabancı Vakfı bu konuda çok duyarlı. Onunla da çalışmalarımız var. Yine çalışmalar yürütüyoruz, peki neye kurmalı? Kendi aramızda da biz tartışıyoruz.

Bizde kadına şiddet ve cinsel istismar konusunda medyada mağdurun değil, failin haber konusu yapılmasını istiyoruz. Çünkü sürekli mağdur üstünden giden bir olay var. Mağdur üstünden gidildiği zaman, bu teamül olanlara ilham verdiğini düşünüyoruz. Gerçekten bu yönde de gittikçe artıyor. Medyada bu haberler yansıyor, ancak sayılarda bir azalma yok; aksine artmalar, bu nedenle failin olması gerektiği, faile verilen cezaların özellikle medyada gösterilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bunun dışında, kadın haklarının ne olduğu, kadına şiddet, cinsel istismar olaylarında başvurulacak merciler, verilecek cezalar hakkında bir kamu spotu yayınlanması ve bu kamu spotunun özellikle gündüz kuşağında olması gerektiğini düşünüyoruz. Neden bunu düşünüyoruz? Çünkü evimizde oturan birçok ev hanımımız var. Bu ev hanımları özellikle kadın hakları, kadın hakları konusunda bilgi sahibi değiller. Çünkü adliyelerde biz ev hanımlarıyla karşılaşılıyor. Boşanma sebebiyle gelen olsun, diğer konularda gelen olsun. Bunun üstünde durulması gerektiğini düşünüyoruz.

Aynı zamanda eğitim konusu çok önemli. Sayın Vekilim Mahmut Tanal bu konuya çok güzel değindi, ben de çok kısa bir şekilde değineceğim.

Toplumsal cinsiyet eřitlięi aslında her yařa indirilmesi gerektięini dűřünüyoruz. Yani her yařta insanın kendi anlayabileceęi kapasitede eęitim verilmesi gerekiyor. Çünkü bu çocukluktan bařlayan bir řey aslında. Çocukken eęitim vereceęiz ki, büyüyünce bu insanlar da bir bilince sahip olsunlar. Çocukken farkındalık yaratırsak, buna yönelik vakaların da azalması gerekir diye dűřünüyoruz.

Benim söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ederiz.

Gelincik, Aslı Koçak Arıhan.

Av. ASLI KOÇAK ARIHAN

Ankara Barosu Gelincik Merkezi
Başkanı

Öncelikle bütün katılımcılara ve bu çalıştayı yapan Kamu Denetçiliği Kurumuna teşekkür ediyorum. Oradan konuşmayı düşündüm, ama herkes görsün diye, burada olmak daha iyi.

Aslı Koçak Arihan Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanıyım. Ben açıkçası bu tarz toplantıların birbirimizi tanımak açısından iyi olduğunu düşünüyorum. Hemen hepimiz aynı dertteyiz, aynı şeyleri konuşuyoruz ve aynı şekilde hareket etmek istiyoruz. Bu çalıştaylarda, toplantılarda birbirimizi tanımamıza vesile oluyor; birbirimizi bulmamıza vesile oluyor ve bundan sonraki çalışmalar için de yol gösterici oluyor.

Ankara Barosu Gelincik Merkezi 2011 yılından beri şiddet gören mağdur kadınlara bireyler, kadın, yaşlı, çocuk, yani dezavantajlı grup dediğimiz kimselere toplumda ücretsiz avukatlık ücreti veriyor. Aynı zamanda 444 43 06 7/24 bir telefon hattımız var. Bu telefon hattında ücretsiz olarak Türkiye ve dünyadan mağdur kadınlar olsun, çocuk olsun, kim olursa olsun, hukuki destek isteyen, şiddet gören kişilere ücretsiz hukuki destek veriyoruz.

Zaten buradakiler birçok kişi bizi tanıyor, bize yönlendirme yapıyorlar. Özellikle sığınma evinden gelen kadınlar olsun, diğer bazı kurumlardan bize yönlendirilen kadınlara yol gösterici olmaya çalışıyoruz. Kadınların bu dönemlerde en azından hukuki hizmet almalarını sağlıyoruz. Yılbaşı akşamı bile 7/24 telefonumuz açık. Onu neden söylemek istedim? Bu yılbaşı akşamı ve sonrasında ben kendim nöbetçiydim. Gerçekten o takvimde bile arayan kadınlar oldu. Erzurum'dan, Karadeniz'den bir yerden aradılar ve karşılarında bir avukatı görmek birine danışabilmek bile onları çok mutlu etti.

Çok çaresiz olan insan var. Gerçekten ne yapacağını bilmeyen kadınlarımız var. Hep birlikte bir şekilde ucundan tutarsak, bir şekilde bu bizim ileride geleceğimizi de temsil ediyor. Ben bu kadar zamanda, bu alanda gördüğüm şeyi, kadına şiddet, çocuğa şiddet olarak da indirgemek istemiyorum bazen. Aslında bu yapılanma hepsi topluma karşı şiddet. Çünkü o şiddeti yapanlar, uğrayanlar, oradaki o çocuklar, sonra hayatta karşılaştığımız insanlar, trafikte gördüğümüz insanlar. Bunlar yok olmuyorlar, kadına karşı şiddeti yapıp, sonra yok olup uçmuyor. Belki bazen bu şekilde düşünmek insanları rahatlatıyor. Evde düşünüyor, bir şekilde kapalı bir alanda düşünüyor.

Oysa ki, o insanlar sosyal hayatımızda da biz de karşılaşıyoruz ve çocuklarımız, kendi sevdiklerimiz de o insanlarla karşılaşacak. Bu nedenle bunu çok daha dar alanda düşünmek yerine, genel olarak düşünmemiz, hayatımızdan şiddeti çıkarmak için uğraşmalıyız ve ben şunu da düşünüyorum. Ev, aile dediğimiz şey aslında en güvenli yer olmalı. Bir çocuğun, bir insanın bulunduğu anda kendini en güvenli hissedeceği yer olmalı. Yuvayı korumalıyız, eğer orada insan güvende olmazsa, yaşamazsa, toplumda bahsettiğimiz birçok huzur ortamını bulamayız.

Hassas olmalıyız, burada olmamız da onun sebebi diye düşünüyorum. Biz hukuki olarak ancak bir şeyler yapabiliyoruz. Elimizden geldiğince, Ankara Barosu Gelincik Merkezi olarak 50 kadın avukat sahada da 250'den fazla kadın erkek avukat olarak bu işlerde gönüllüüz. Bütün kamu kurumlarına da buradan tekrar söylüyoruz. İstedığınız zaman, istediğiniz şekilde bizlere de ulaşabilirsiniz. Şahsen bana da ulaşabilirsiniz. Bu kadınlarla ilgili hukuki destek vermeye her an hazırız.

Kendimizce dava takibi yapıyoruz, çalıştaylar yapıyoruz, bir şekilde bu insanlarla hukukun bize verdiği sorumluluk gereğinde yanlarında olmaya çalışıyoruz. Ben burada olmaktan ve sizlerle birlikte olmaktan her zaman olduğu gibi, yine çok mutlu oldum. Herkese bu alanda kolay gelsin diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ediyoruz, bu güzel çalışmalarınızdan ötürü.

Kadın ve Demokrasi Derneği Sayın Derya Hanımefendi.

Av. DERYA YANIK

Kadın ve Demokrasi Derneği
Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve bu çalışma için ben de diğer konuşmacılar gibi Kamu Denetçiliği Kurumumuza çok çok teşekkür ediyorum. Sayın Başkanımızın şahsında.

Ben de kısacık, çok uzun tutmadan, hem de derneğimizin çalıştay konusunda yapıp ettikleri hakkında kısacık bilgiye ve sonra da genel bir değerlendirme yaparak, izninizi isteyeceğim.

Biz Kadın ve Demokrasi Derneği olarak çalışmalarımızı iki ana başlıkta toplayabiliriz. Birincisi, yapılan yasama faaliyetlerinin takibi ve sürece katılmak, ikincisi de özellikle son dönemde, son bir iki yıl içerisinde yasalardan doğan hakların, çünkü deminden beri konuştuğumuz bütün katılımcıların ve konuşmacıların hemen hemen söylediği bir şeyi biz de Kadem olarak sahada olan bir dernek olarak fark ettik ve tespit ettik. Yasalarla düzenlenen kurumların işleyişı ve hakların pek çok kadınıımızın, özellikle kadınların farkında olmadığı, nasıl kullanılacağını, hangi aracı, hangi durumda kullanacağını bilemediğini fark ettiğimiz için, birtakım seminer ve eğitim programları düzenledik.

Kadem yasal haklar eğitimini düzenli olarak iki yıldır devam ediyor. Önümüzdeki süreçte sosyal haklarla alakalı, işte deminden beri konuştuğumuz kadınlar maddi ve manevi herhangi bir problemle karşılaşmışlarsa, nerede ne tür destekler alabilirler, bunlarla alakalı sosyal haklar eğitimi çalışmamıza devam ediyoruz. Yine yaklaşık üç dört ay öncesinden başlayarak ve ülkemizin değişik bölgelerinde, yedi bölgede değişik illerde daha doğrusu çocuk istismarının önlenmesi ve koruyucu önlemler çalışmaları sitesini başlattık ve devam ettiriyoruz.

Bunun dışında tabii her yıl şiddete karşı mücadeleyle ilgili bir farkındalık kampanyası yapıyoruz ve yine biraz önceki meslektaşlarımızın da bahsettikleri gibi, hukukçu, bünyesinde olan her dernekte hemen hemen kadın dernekleri açısından özellikle söylüyorum Çocuk ve kadın ayırmaksızın, mağdurlara destek anlamında davaları takip ediyoruz. Bunlar genel olarak derneğimizin faaliyetleri. Ben izin verirsiniz, bu çalıştayla alakalı bir iki noktayı yine burada farklı kamu kurumu temsilcileri ve tabii ki Kamu Denetçiliği Kurumunun temsilcileri hasebiyle dile getirmek isterim. Evet hepimizin hemen hemen üzerinde ittifak ettiği konu yasal düzenlemelerin, yasal altyapıların aslında yeterli olduğu ölçüde, yeterli olduğu noktasında, ancak uygulamayla ilgili sorunları, uygulamanın içerisinde bulunan hepimiz, az ya da çok fark etmişizdir. Her ne kadar sorunlarda çok ciddi gelişmeler sağlanmışsa da, hâlâ daha kısmen entegrasyon problemi, uygulamadaki farklı birimlerin her birinin kendi içinde, kendisine tanımlanan görevi çok iyi yapmakla beraber, işte bir diğerine bir şekilde atıf yapacağı ya da bir diğer kurumla ilişki kuracağı zaman, o koordinasyonun kopmasından kaynaklanan birtakım aksamaların ve mağduriyetlerin yaşandığını da biliyoruz. Bu her toplantıda ve her ortamda hemen hemen tespit ettiğimiz konulardan birisi.

Belki bu konuda yetkili kurumumuzdan bir üst yapı olarak, bunu talep etmek mümkündür. Kurumlar arasındaki koordinasyon ki, aslında Mağdur Hakları Daire Başkanımız da bizim baş başa yaptığımız çalışmalarda da özellikle çocuk teslimi ve boşanma süreçlerindeki mağduriyetler. Onlarla ilgili de yine birtakım yasal düzenlemeler ciddi anlamda yapılıyor. Taslak hazırlıklarının olduğunu biliyoruz; ancak uygulamada hakikatken insan unsurunun yasal düzenlemenin ya da teorik mantığın herhangi bir zafiyete uğramaksızın, herhangi bir sapma göstermeksizin uygulanması noktasında birazcık daha dikkatli takip etmemiz gerektiği hususu açık.

Bunun dışında, tabii çocuklarla alakalı konu Sayın Yaşar Taşkın Koç, TRT Haber Dairesi Başkanı, "doğal olarak ben biraz meslek refleksiyle, medyaya çok da yüklenmeyelim" dedi, ama medyayı sadece habercilik anlamında ya da sadece TRT haber, kamu haberciliği anlamında anlamamak gerekiyor. Medyanın özellikle şu yaşadığımız çağda, dönemde çok katmanlı, çok enstrümanlı bir araç olduğunun farkındayız.

Bunların dışında da bir sosyal medya, işte yazılı medya gibi birbirinden farklı araçlarla dağılan bir medya dilinden bahsediyoruz. Dolayısıyla, medyaya bu anlamda ciddi bir sorumluluğun, RTÜK temsilcimiz herhalde hâlâ buradadır. Ciddi bir sorumluluk ve ciddi bir denetim mekanizmasının olması gerektiğine inananlardanım.

Çok uzun boylu konuşmaya gerek yok. Kadın ve çocuğa şiddet ve istismar haberlerinde iki görüntü hepimizin dikkatini çekmiştir. Çocuklarda şu görüntüyü verirler, kadınlarda da işte bir yere tırnaklarını, parmaklarını adeta geçirmiş ve işte böyle yırtarcasına bir şeyi çeker görüntüsü. Bu görüntülerin tek başına kendisinin bile çok ağır bir özendirme olduğunu çok üzülerek söylüyorum. Faille alakalı eğitim kısmını, faille ilgili olması ve faile dönük olması gerektiği konusuna yüzde 100 katılıyorum. Bununla ilgili çok uzun tekrara girmeyeceğim; ama mesela bu çalıştayda Sayın Başkanım, keşke milli eğitim yetkilileri de olsaydı. Yani milli eğitimin bu çalıştayda olmaması doğrusu bence önemli bir eksiklik. Çünkü her şiddete karşı bilincin çok erken yaşta başlatılması, hem de özellikle son günlerde tekrar çokça konuştuğumuz çocuk istismarıyla alakalı, çocukların farkındalık ve kendilerini koruma bilgisinin çok erken yaşta eğitim kurumlarında, okullarda, kreşlerde, ilkokullarda neyse çok erken başlayarak, o farkındalığın oluşturulması gerektiği ve çocuğun kendi mahremiyetini, kendi bedensel güvenliğini koruyabilmesinin bilgisinin çok erken verilmesi gerektiğinde, artık herhalde hepimiz hemfikiriz.

Dolayısıyla, eğitimle alakalı kısmı bundan sonraki süreçte ve bundan sonraki çalıştaylarda tahmin ediyorum, bir parça daha öne çıkacaktır. Çok şey söylenebilir, ama ben biraz önce yaptığım eleştiriye kendim düşmemek için, kısa toplamak isterim.

Hepinize tekrar çok teşekkürler ediyorum ve hürmetler ediyorum, teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI

Çok teşekkür ediyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığımızdan ve Sağlık Bakanlığından temsilcilerimiz var, ama herhalde söz almadılar. Bizim özellikle o kapsamda zaten konunun içindeki kadim gelen bakanlıklarımızla, toplantımız da olmuştur. Biz daha çok bugün STK'larla, dinleyemediğimiz kamu kurumlarını inşallah burada dinleyeceğiz. Bu anlamda Danıştay Başkanlığından Aysel Demirel Hanımefendi buyurun.

AYSEL DEMİREL

Danıştay Üyesi

Sayın Başkanım, kıymetli katılımcılar; ben burada Danıştay Başkanlığını temsilen bulunuyorum. Fakat burada sizlerle paylaşacağım görüşler, tamamen benim kişisel görüşlerimdir. Onu öncelikle belirtmek istiyorum ve bu arada bugüne kadar kadın ve aile konusunda herhangi bir çalışmam yok. Tamamen kişisel gözlemlerime dayalı olarak birtakım hususları paylaşmak istiyorum. Çok da uzun konuşmak istemiyorum.

Aslında konumuz, “Kadın ve Aile İçi Şiddet, Çocuk İstismarı” bu konularla sınırlı olduğu için, şiddetin diğer türlerine girmek istemiyorum. Fakat biraz önce BTK temsilcimizin konuyu açmış olması nedeniyle, genel olarak bir şiddet problemimiz olduğunu, bu şiddet sarmalının her şekilde toplumun her kesimine yansıdığını belirtmek istiyorum.

Burada çok sayıda temsilcimiz bulunuyor. Ben 20 yıla yakın avukatlık yaptım ve sadece başörtümden dolayı benim haklarımı savunmak durumunda olan barolar eliyle şiddete maruz kaldım. Kadın meslektaşlarımda fiziksel şiddetine varan şiddet yaklaşımlarıyla karşı karşıya kaldık. Ne yazık ki, çok üzücü bir şiddet gerçeğimiz var. Bunu burada kısa kesmek istiyorum, konuya dönmek istiyorum.

Kadın ve çocuğun korunması gerektiği, toplumun zayıf kesimi olduğu tartışmasız kabul gören bir husus. Bunun için de kadınları şiddete maruz kalma tehlikesi olduğunda ya da şiddete maruz kaldığında, koruyucu tedbirleri, önlemleri mutlaka almak zorundayız. Fakat sayın konuşmacılardan özellikle Sakin Hanımın değindiği husus bu düzenlemeleri yaparken, öncelikle şiddetin önlenmesi lazım ki, biz bu şiddet sarmalından bir şekilde çıkabilelim. Bu sarmaldan çıkmadığımız takdirde, hangi yasal mevzuatı getirirsek getirelim, hangi ceza ile cezalandırırsak cezalandırılalım failleri, sonuç bir yerden sonra çıkmaza girecektir.

Onun için öncelikli konumuzun eğitim olması gerektiğini düşünüyorum ben de, az önce Derya arkadaşımızın da ifade ettiği gibi. Eğitim sorununu çözmediğimiz takdirde, bu sorunlara biz ilelebet boğuşmaya mahkum kalacağız. Bugün Danıştay olarak, üyesi olarak görev yaptığım yedi aylık zaman zarfında, önümüze gelen dosyalardan pek çoğunda çocukların cinsel istismarı dosyalarıyla karşılaşılıyor ve çok acı olan şu ki, sadece erkeklerden ya da dışarıdaki bireylerden ya da aile içinden gelen istismarlar değil bunlar. Bilakis öğretmenlerden gelen istismar olaylarıyla karşılaşılıyor. Yani biz eğitim sorununu daha eğitimcilerimizi eğitememiştir. Bu eğitim sorununu aşmadan, hiçbir yere varmamız mümkün değil.

Daha çocuk doğmadan önce, anne karnındayken, biz buna yönelik çalışmalara başlamak zorundayız. Bugün annenin fiziksel sağlığını ve bebeğin anne karnındaki sağlık durumunu izleyebiliyoruz, sağlık kurumlarımız vasıtasıyla. Ama daha bu aşamadan başlayarak, anneye çocuğunu nasıl eğitmesi gerektiği, çocuğunu fiziksel ya da bedensel veya yeteneklerini geliştirmeye ve mesleki beceri kazandırmak için harcadığı yoğun çabayı, emeği, zamanı, parayı çocuğun iyi bir insan olması, erdemli bir insan olması için yapması gerekenler noktasında harcamadığımızı görüyoruz.

Biz bu konuya eğilmediğimiz, bunun her ne kadar çok zor olduğunu, on binlerce yıla dayandığını da ifade etsek, bu zihniyet değişimini yaşamadığımız müddetçe, bu sorunu çözmemiz mümkün değil. Onun için ne kadar uzun soluklu bir mücadele olursa olsun, biz bu mücadeleyi yapmak zorundayız. Çocuklarımıza ilmi değerler eğitimi vermek zorundayız. Doğduğu günden itibaren erkek çocuklarının üstün olduğuna yönelik bir eğitim veriliyor. Aile eğitiminden başlayarak, kız kardeşini anne ağabeyine hizmet et, ağabeyine veya erkek kardeşine, ağabey de olmak zorunda değil. Erkek kardeşine su getir, yemek hazırla.

Bu şekilde bir aile eğitiminden başlayan, erkeklerin üstün olduğu, ona hizmet edilmesi gerektiği, her şeyin onun önüne getirilmesi gerektiği, zihni kodları yaydığımız bir müddetçe bu şiddeti önlememiz mümkün değil. Onun için de özellikle anne babaların eğitimi, öncelikli olmak üzere, sonrasında da birey olarak, insan olarak bütün partnerin eğitimi, okul öncesi, okul, üniversite ve meslek hayatı, ömür boyu süren bir eğitimden söz etmek zorundayız.

Bu eğitimi vermediğimiz müddetçe, biz istediğimiz yasayı getirelim, istediğimiz cezayı verelim, bugün oldukça caydırıcı cezalar var. Ama bakıyoruz, suç önleniyor mu, hayır önlenmiyor. Ondan sonra biz bu failin cezaevine konulması veya başka şeylerin hürriyetinden mahrum kalınması ya da kadının işte evden uzaklaştırılması veya erkeğin evden uzaklaştırılmasını konuşmak, tartışmak durumunda kalıyoruz.

Oysa erkeğin ya da kadını evden uzaklaştırdığımızda, evet bu bir koruyucu tedbirdir, bunu yapmak zorundayız, şiddet meydana geldikten sonra. Ama ne oluyor, bu kez daha da hiddetlenen, birbirine düşman olan bireyler ortaya çıkıyor ve bu sarmal daha da büyüyerek, katlanarak devam ediyor. Bunu bir şekilde mutlaka önlemek zorundayız. Mutlaka eğitim alanında arkadaşımız vardır ama bence bu salonun en az yarısı eğitimci olmalıydı. Bu eksikliğini biran önce gidermeliyiz.

Çok uzatmak istemiyorum. Zaten diğer konuların pek çoğuna değinildi. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Teşekkür ediyoruz.

Aile Mahkemesi Hâkimi Sayın Ramazan Karakaya'yı davet ediyorum.

RAMAZAN KARAKAYA

Adalet Bakanlığı
Aile Mahkemesi Hâkimi

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi tabii konuşmacılar pek çok konuya değindi, ama ben de yasa üzerinden bir kısım eksiklikleri anlatmaya çalışacağım. Bu konuyla ilgili küçük kitap yazdım, halen akademide derslere giriyorum. Dolayısıyla, bu konuda özellikle uygulamadaki sıkıntıları belirtmek isterim.

Hemen arkadaşlar; birinci maddede kadın deniliyor. Kadın kimdir? Şimdi kız var, kız çocuğu var ve burada bir belirsizlik var. İstanbul Sözleşmesinde kadınlar hakkındaki hükümlerin 18 yaşından küçük olanlar hakkında da uygulanacağı yazılmış. Dolayısıyla, maddenin değışmesi gerektiğini düşünüyorum. Yine çocuk tanımı yok. Hangi yaş grubu bu yasa kapsamında, bu belli değil. Aile bireyleri kavramı çok önemli. Aile bireyleri kavramına kimler girer? Şimdi, özellikle doğuda biliyorsunuz aile meclisi kararları alınıyor, kadınlarla ilgili. Bunlar içinde büyük babalar var. Amca deniliyor, ama aslında belki babaları amca olan kişiler var. Sayın Vekilimiz bilir, ben de doğuda çalıştım. Dolayısıyla, bu kavramlarda bir belirsizlik var. Dolayısıyla, yasanın bu yönü de sıkıntılı.

Yine bu yasa 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, yine 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri Kuruluş Kanununda benzer hükümler var. Dolayısıyla, mevzuat karmaşası olmuş durumda. Şimdi, ben genç meslektaşlarıma diyorum ki, dilekçe hangi mahkemenin önüne gelirse, o mahkeme görevlidir diyorum. Hakikaten burada ciddi sıkıntılar doğabilir. Nasıl doğabilir? Kararlar alınması süreci gecikebilir, aile mahkemesi, çocuk mahkemesine, çocuk mahkemesi aile mahkemesine, gönderebilir. Dolayısıyla burada bir karışıklık var.

Yine kadınlarla ilgili şiddet tanımıyla ilgili bir eleştirim olacak. Şimdi, 2. Maddenin ç-bendinde diyor ki, "Kadınlara kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılıkla, kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış"

Biz şiddet uygulayanın kastını nasıl belirleyeceğiz. Uygulamada bu konuda sorun var mıdır, yok mudur. Pek çok arkadaşımızın ya gözünden kaçıyor, ya dikkat etmiyoruz, genç arkadaşlarımız. Dolayısıyla, şiddete uğrayan kadınlarla ilgili bu yasa kapsamına girmeme ihtimali doğabilir.

Şimdi, iki kadının kavga ettiğini düşünelim. Şiddete mağdur kalan kadının, diğer kadının şiddetinin sırf cinsiyet ayrımcılığına dayalı olduğunu nasıl belirleyeceğiz, niyetini nasıl açıklayacağız. Trafikte bir erkek, kırmızıda geçti durdurdu aracı, bir baktı şoförü kadın. Ben bunu döverim dedi. Şimdi, ama erkek olsaydı yine dövecekti. Bunu nasıl belirleyeceğiz? Dolayısıyla, buradan yasanın kapsamını daraltması ihtimali var. Uygulamada çok sorun olmuyor. Onu belirtmek isterim.

Yine çok da hızlı anlatıyorum, kusura bakmayın, vaktinizi almak istemiyorum. Önlemlerle ilgili kolluk amirinin karar alma yetkisi var. Fakat cumhuriyet savcılığına bu yetki tanınmamış. Dolayısıyla bu bir eksiklik, onu belirtmek isterim. Müşterek, şimdi bu 5. Maddenin d-Bendinde erkekleri can elinden vuran bir önlem var. Müşterek haneden uzaklaştırmak. Her şeye sahip olan erkek birdenbire kendini sokakta buluyor. Dolayısıyla, bu önlem iyi bir önlem, ama şiddeti tırmandıracak önlem. Yani basit bir şiddet olayı, cinayete kadar gidebilir. Dolayısıyla, erkekler sokakta kalıyor ve bana aynen şunu söylediler. Üç aydır arabada yatıp kalkıyorum, altı aydır parkta yatıyorum dediler.

Şimdi, burada erkeklere sığınma yeri sağlamamız gerekir. Yine sığınma evlerine erkekleri almamız gerekir diye düşünüyorum. Bu gerekirse servisle işyerine bırakılır, akşam da tek tek alınıp, sığınma evine getirilip, akşam da psikososyal destekle bu kişilerin eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, ŞÖNİM'den gelen bir rapor okudum. Biz kocayı öfke kontrolüne göndermişiz, altı ay süresince benim burada ne işim var demiş. Bakın, altı ay süresince yani kıramamış, kendisine haksızlık yapıldığını düşünüyor. Aslında bu soruyu sormakta da haklı. Neden haklı? Aile içinde işte annesi babasından şiddet görmüş, üst komşusu eşini dövmüş, dayısı yengesini dövmüş, amcası bilmem kimi dövmüş, kız kardeşi eniştesi tarafından dövülmüş. Şimdi, aile içindeki değerlere aykırı davranışı var mı, hayır. Yaşadığı sosyal çevreye aykırı bir davranış var mı, o da hayır. O zaman bunun orada ne işi var? Bu soruyu sorması kadar doğal bir şey yok. Dolayısıyla bu döngüyü kırmamız gerekiyor.

Kadınları ve çocukları sığınma evine koymaktansa, ben erkeklerin orada toplanmasının doğru olduğunu düşünüyorum. Çünkü ev ortamında kadınların, erkeklerde daha rahat edeceğini, yine takibinin, erkeklerin takibinde daha kolay olacağını düşünüyorum. Dediğim gibi, gerekirse servisle işyerine bırakılır, yine işyerinden alınır, getirilir, akşam da zorunlu beyin yıkama faaliyeti yapılmalıdır diye düşünüyorum.

Bir de arkadaşlar; şimdi 5. Maddenin h-Bendinde alkol ve uyuşturucu maddelerle ilgili tedbirleri uyguluyoruz. Şimdi, burada tedbirler, özellikle alkolizm ve uyuşturucu madde çok ciddi bir sorun. Daha yakın zamanda, 1929 doğumlu bir anne, 44 yaşında uyuşturucu madde bağımlısı oğlu tarafından dövüldü. Okuyunca insanı ürperten küfürler. Anne yatırılmış, boğazını kesmeye kalkmış. Şimdi, bu insanları devlet toplamıyor, yani toplamıyor derken, tedavi amaçlı bir yere getirmiyor. Biz tedavi kararı veriyoruz, polise de gerekirse zor kullanma yetkisini veriyoruz. Ama hizmet poliklinik seviyesinde yürütülüyor.

Şimdi, bunun ciddi anlamda tedavisi gerekir. Hatta ben bazen gelenlere tehdit amaçlı söylüyorum, ama şimdiden diyorum ki, "bir daha gelersen, seni akıl hastanesine göndereceğim ben. Bakırköy mü istersin, Manisa mı istersin, Adana mı istersin?" diye. Durum bu noktada. Poliklinik hizmetiyle bu yürümez.

Yine arkadaşlar; durum tespitinde, durum öfke kontrolü ve psikiyatrik rahatsızlıklar için kullanılır. Erkek kontrolüyle ilgili işte örneği verdim. Psikiyatrik rahatsızlıklarla, işte her an ilaç veriliyor. O poliklinik hizme-

tiyle olacak bir şey değil. Sosyal şifa buldu denilerek, bu insanlar sokağa bırakılıyor ve insanlar şizofren, paranoyak çocuklarıyla perişan durumda. Hakikaten anneler özellikle de yaşlı anne babalar bu çocukların elinde perişan durumda.

Bir diğer konu, 8. Maddede arkadaşlar 3. Bendini okuyayım size: Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Koruyucular için, bakın koruyucu tedbirler için. Önleyici karar dedik, bunu size verdim. Bu kararların verilmesi, bu kanunun amacının gerçekleştirilmeyi tehlikeye sokacak şekilde geciktirilemez. Şimdi, koruyucu önlemler dediğimizde, bunlar mağdur için verilen önlemlerdir. Yani şiddete uyan kadın için daha çok uyguluyoruz. Bunda ciddi bir belge aranmaz. Ama bunun tersine ne çıkar, şiddet uygulayan için önleyici tedbir kararı vermek için delil, belge aranır. Fakat kanun aynı zamanda da diyor ki, şiddet tehlikesi diyor.

Şimdi, şiddet tehlikesinde belgeyi nasıl ararsınız? Somutlaştırırsak, kocanın annesi aradı, kadın beni aradı, bana hakaret etti. Koca da karısını aradı, ben geliyorum dedi. Şimdi, bunun delilini, belgesini nereden bulacaksınız? Bu çok ciddi bir sorun, niye sorun? Hâkimlerin başını ağrıta-
cak bir sorun. Şimdi biz insanları mağdur ediyoruz, neden, yasa gereği. Şimdi, delil belge olmadan, Ankara adliyesinde bize gelen her türlü talebi kabul ediyoruz; etmek zorunda kalıyoruz. Riske girmek istemiyoruz.

Daha önce bir Ayşe Paşalı cinayeti oldu. O zaman aile hâkimi medya tarafından hedef haline getirildi. Bir de şöyle düşünüyoruz, itiraz aşamasında delil, belge sunulur, değerlendirebilir diyoruz. Fakat delil de sunulmuyor, ama biz mesleki olarak risk altında kalıyoruz. Dolayısıyla, bu konunun değiştirilmesi gerekir. Biz uygulamada delil, belge aramıyoruz, ama bu kanuna aykırı bir uygulama. Dolayısıyla, bu maddenin çok acilen değiştirilmesi gerekir. Bizim rahat karar vermemiz açısından.

Yine itirazlarla ilgili 9. Maddede şöyle bir sıkıntı var. Somutlaştırmak istersem, diyelim ki Ankara Akyurt'ta tek bir asliye hukuk hâkimi var. Karar verdi, itiraz olarak nereye gelecek, diyelim ki Ankara'ya geldi. Ankara'da aile mahkemeleri itirazı inceleyemiyor, asliye hukuk mahkemesi inceleyecek. Bu da yasanın hatalı bir hükmü, en azından olduğu takdirde aile mahkemesi, olmadığı takdirde asliye hukuk mahkemesi itirazları inceler denilmesi gerekirdi.

Yine o tedbir kararına aykırılıkla ilgili zorlama hapisleriyle ilgili de bir sorun var kanunda. O da şudur: Tedbir kararı verdiniz, şiddet bu kararı ihlal ettiğiniz vakit, zorlama hapis yaptırımı gündeme geliyor. Şimdi, zorunlu hapis kararı aşamasında, karardan sonra mağduru şikayetten vazgeçme hakkı var mıdır, yok mudur? Bu ciddi bir sorun, niye sorun? Anayasa Mahkemesinin bir kararı var. Diyor ki, "burada mağdur farkıdır, 6284 Sayılı Yasa kapsamına giren ya da zorlama hapsini gerektiren eylem kamu gücünün emrine uymamak; oysa diğer ceza hukuku alanındaki mağdur ise kişinin kendisi" diyor. Dolayısıyla, evlilik birliği kurulmuş, eşler barışmış, fakat kadının şikayetten vazgeçme hakkının olmaması bir sonuç doğuruyor. Dolayısıyla, biz kocaya zorlama hapis yaptırımıyla karşı karşıya bıraktığımızda, evlilik birliğinin dağılması söz konusu olabiliyor.

Dolayısıyla, bu konuda mağdura şikayetten vazgeçme hakkı verilsin, verilmelidir. Ankara Adliyesinde biz bu talepleri kabul ediyoruz, ama bu talep tabii bizim uygulamamız hukuki olabilir, ancak kanunun değil. Bunu da belirtmek isterim. Yine kamu kurumlarıyla yeterli işbirliği yok. Konuşmacılar değişti, ama ben özel sektörü harekete geçirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Devlet bu konuda zoraki olmaz. Dolayısıyla, devletin bu konuda vergi avantajları sağlanması gerekir veya bir şekilde özel sektöre menfaat sağlanması gerekir diye düşünüyorum. Onların gönüllü katılımını sağlamak için.

Tabii, Aile Bakanlığının örneğin futbol maçlarında neden bu büyük kitlelerden yararlanmadığını da merak ediyorum. Mesela ünlü futbolcular, teknik direktörler, sinema sanatçıları, ses sanatçıları, bu konuda önceden dil bilimciler, sosyal bilimciler tarafından hazırlanan kısa, çok da insanı sıkmayan metinleri okumaları sağlanabilir. Bunun niye harekete geçirilmediğini doğrusu merak ediyorum. Tabii arkadaşlarımız eğitimden söz etti. Haklılar, ancak eğitimde bugün başlasak, 25 yıl sonra sonuç alırız.

Dolayısıyla, bizim işte yakın zamanda CHP'nin Genel Kurulu oldu, orada dediğim gibi bir 15 dakika, bu konuyla ilgili gelenlere bilgi verilseydi, işte böyle fırsatlar niye değerlendirilemez? Diğer partilerin genel kurulları var. İşte büyük sendikaların genel kurulları olabilir. Mesela büyük kitleler ve işçi çalıştıran fabrikaları bu tür faaliyetleri olabilir. Gerekirse, işçileri fazla mesai ücreti verilebilir, izin verilebilir. Bu kararlar kullanılmalıdır arkadaşlar.

Yine geçici maddi yardımla ilgili bir hüküm var 17. Maddede. Şimdi tabii, yapılan iş, ama bu da beraberinde başka tezi de getirebilir. Şöyle ki, eşler barışabilir, iki ay sonra, bir yazı 6183 Sayılı Yasaya göre şu kadar lira maddi yardımı koca için diyelim en azından ödeyin diye bir yazı gittiğinde, işte kocası senin yüzünden, ne vardı da iki tokat için beni şikâyet ettin diyerek, eksik kalan tokatlarını tamamlayabilir. Dolayısıyla, bu uygulamanın da doğru olmadığını düşünüyorum.

Çok hızlı anlattım, inşallah fazla vaktinizi almadım, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI

Çok renkli oldu, teşekkür ederiz.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden Prof. Betül Ulukol Hanımefendiye davet ediyorum.

Prof. Dr.
BETÜL ULUKOL

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Bilgi Güvenliği Derneği
Başkanı

Sayın Başkan, Değerli Hocam, Sayın Milletvekillerimiz ve Hazirun; önce ben de aslında teşekkür etmek istiyorum, şunun için: Çok uzun verimli bir işte, çok önemli bir adım bu adım. Hem de Meclis binası içinde bunu yapıyor olmak, vekillerimizin buna sahip çıkıyor olması çok önemli. Ayrıca davet edildiğim için de çok teşekkür ediyorum.

Ben bir çocuk hekimiyim. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Çocuk Koruma Biriminde çalışıyorum. Çok fazla şiddete uğrayan çocukla karşılaşıyorum. Aslında hani hep kadından bahsedildi, ama çocuğu da görüyoruz. Çocukla ilgili de şunu söylemek istiyorum: Ne kadın, ne çocuk, ne erkek, şiddet bir sonuç. Burada sürekli sonuç üzerine konuşuyoruz. Oysa ki, şiddeti doğuran faktörler var. Biz o şiddeti doğuran faktörleri konuşmadan, sonuç üzerinden giderek, bir şeyleri halledebilmemiz çok da mümkün değil.

Dolayısıyla, şiddetin neden kaynaklandığını biliyor olmamız lazım ve bu şiddet topluma yönelik şiddet, yani toplum da her birimize yönelik şiddet. Yalnızca çocuğa, yalnızca kadına değil. Şimdi, bugün verilen örneklerde aralara sıkıştı. Annenin çocuğu dövdüğü veya bir kadının, bir başka kadına şiddet uyguladığı. Burada oradaki kadın hangi figür? Dolayısıyla, erkek olup, ezilip, dövülen yok mu ya da karısı tarafından çeşitli şekillerde şiddete maruz kalıp, duygusal şiddet, ekonomik şiddete maruz kalıp,

hayatından bezen erkekler yok mu, var. Öyleyse bunu belki bir alt başlık olabilir, kadına ve çocuğa yönelik şiddet. Ama genel bir şiddet tanımı içinde toplumda şiddetin önlenmesi için bir şeyler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bunun için de hukuki mevzuatın yeterli olduğu ancak uygulamalı sıkıntılar olduğu vurgulandı, ama benden önceki konuşmacı Sayın Hâkim Bey aslında orada da sıkıntılar olduğunu söyledi.

Ben şunu vurgulamak istiyorum: Kanunlar var, ama bu kanunları işletecek birtakım altyapılar, onlarda eksikler var. Bakın, 2011 yılında o dönemin Başbakanı, şimdiki Cumhurbaşkanımız çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için bir eylem planı yapılmak üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına görev veriyor. O yıl ve ondan sonraki yıl yaklaşık 10 ila 13 tane sanıyorum çalıştay düzenleniyor. Bunu yapmak üzere, bir metin kaleme alınıyor. Peki, 2011-2018 aslında yapılmış olsaydı, şimdi İkinci Beş Yıllık Eylem Planlarında bahsedecektik. Nerede plan, plan yok.

Bugün Müsteşar Yardımcımıza sordum, hani nedir diye. Çalışıyoruz üzerinde, çıkacak, hazırlanacak denildi. Umarım çıkar ve hazırlanır. Bir başka şey. 2010 yılında çocuk izleme merkezleri kuruldu. Ankara'da kuruldu, şu anda 31 tane çocuk izleme merkezi var. Geçen sene itibariyle biliyorum, 11 bin çocuk, bu çocuk izleme merkezlerinden geçti. Yani cinsel istismara uğrayıp, ifadeleri alındı ve adli sürece girdiler.

2010 yılında kurulduğunda, Başbakanlık Genelgesiyle kurulmuştu. Yıl 2018 10 binin üzerinde çocuk buralardan geçti, hâlâ bazı birkaç iyi niyetli insanın, iyi niyetli çabasıyla devam ediyor olay. Hâlâ çocuk izleme merkezlerinin yönetmeliği yok. Hani yasa vardı. Evet yasa var. Çocuk Koruma Kanunumuz var, işte Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun var; Mağdurun Korunmasına İlişkin Kanun var. Ama bunları işletecek alt mekanizmaların halen eksik olduğunu düşünüyorum.

Şiddetin, -çok özür diliyorum, oradan oraya atlıyorum- çünkü not alırken de, dinleyerek geldim. Kimler neler söylediyse, onlara bakarak, not almıştım, dinleyerek not almıştım- Kadının haklarını bilmediğinden bahsedildi. Ne kadın haklarını biliyor, ne biz kadının haklarını biliyoruz, ne çocuk haklarını biliyor; ne de çocukla uğraşanlar çocuk haklarını biliyor. Siz eğitimden örnek verdiniz. Ben yaklaşık beş altı yıldır tıp fakültesi öğrencilerine, beşinci sınıf öğrencilerine çocuk hakları anlatıyorum. Çocuk hakları diye başladığımda, hiçbirisinin tek bir çocuk hakkından haberi yok.

Çocuk hakkı nedir dediğimde, yemesi, içmesi, giyinmesi, kuşanması ve bitiyor. Yaklaşık herhalde beş bin öğrenci geçmiştir benim bu eğitimimden. Beş bini de tıp fakültesi beşinci sınıfa gelinceye kadar çocuk

hakkı diye bir şey biliniyordu. Kaldı ki, mesleki olarak bir insan bedenine dokunma hakkı olan tek meslek alanı hekimliktir. Ona rağmen biz bilmiyoruz. Dolayısıyla, iğneyi önce kendimize batırmamız lazım; sonra çuvaldızı erkeklere batırırız.

Bu arada eğitimden bahsedildi, eğitim olmazsa olmaz. Ama bu eğitim üç saat mi, beş saat mi, bir haftalık, 15 günlük, hatta üç aylık kurslarla olabilecek eğitimler değil. Bu eğitimin anaokulundan, ana kucağından başlaması lazım. Yoksa siz ilkokulda, ortaokulda, lisede, askerlik çağında üç saat, beş saat eğitim verdiğinizde, evet ezberler kişi, ama bir öfke nöbeti geldiği zaman, bu öfkeyle baş edemeyiz ve sorun ortaya çıkar.

Dolayısıyla, eğitimin aslında daha yapılmış ve gerçekten toplumun biz artık şiddetsiz bir toplumuz dediği noktaya geldiğinde ancak başarılı olacağına inanıyorum. Bir de bu tip olaylarda, çocuğa yönelik şiddette de, istismarda da çok farklı kültürel ve coğrafik özelliklere sahip bir ülkeyiz. Çok şükür ki, çok renkliyiz, çok farklı donanımlarımız var; çok farklı alanlardan. İşte bu donanımlar, bu farklı alanlar ne yazık ki riskleri de renklendiriyor; riskleri de çeşitlendiriyor.

O nedenle, hem kadına, hem çocuğa, hem insana yönelik şiddet dediğimizde, mutlaka risk haritalarının çıkarılması lazım. Yani Ankara'nın ben Mamak tarafında çalışıyorum. Mamak'taki bir kadının ve çocuğun şiddetle ilişkili riskleriyle, Çankaya'daki bir kadının ve çocuğunun farklı, Gölbaşı'nınki farklı. Ben Mamak'taki öğretimle, Çankaya'ya hizmet götürmenin bir anlamıda yok. Onun için, bizim aslında farklı tutumlarımızın olması lazım, müdahalede. Bunların da geliştirilip, ama elbette ki çok farklı alanlardan, farklı sektörlerden katılımlarla geliştirilip, hazırlanmış olması gerekiyor.

Affınıza sığınarak, uzattım biraz, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Çocuk hakları demişken UNICEF Temsilcisi Pınar Öktem Hanım.

PINAR ÖKTEM

UNICEF Temsilcisi

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

Merhabalar herkese. İsmim Pinar Öktem, UNICEF'te çalışıyorum. Çocuklar için toplumsal cinsiyet eşitliği programlarından sorumlu olarak.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu olarak da ulusal fırsat eşitliğiyle ilgili neler yaptığımız konusunda çok detaylı bir bilgi vermeyeceğim izninizle. Salondaki birçok kurumla, potansiyel veya devam eden işbirliklerimiz hakkında daha sonra konuşabiliriz. Fakat küresel anlamda bugüne kadar hem kadına yönelik şiddet, hem çocuğa yönelik şiddetle ilgili yapılmış olan çalışmalardan, literatür taramalarından, mevzuat çalışmalarından, iyi uygulama örneklerinden çıkardığımız strateji ve yöntem açısından önerilebilecek bazı satır başlıkları var. Onları müsaa-denizle sizle paylaşmak istiyorum.

Bunlardan bir tanesi şu: Aslında şuana kadar konuşmalarda da çok altı çizildi. Bazı kavramları birbirinin yerine kullanıyoruz. Bazı tanımların açıkça tanımlarını yapmadan konuşuyoruz. Çocuk derken, kimden bahsettiğimiz

belli değil bile denildi. Kadına yönelik şiddet derken neden bahsediyoruz, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet derken neden bahsediyoruz; aile içi şiddet derken neden bahsediyoruz? Bunların hepsi bildiğiniz gibi hem sözleşmelerde, hem literatürde ayrı ayrı tanımlanıyor. Neden önemli? Çünkü ayrı şekillerde müdahale stratejileri geliştirmek gerekir.

Kadına kadın olduğu için gerçekleştirilen şiddet türüyle mücadele etmek için farklı bir norm değişimine gitmemiz gerekir. Çocuğa aile içinde bir "disiplin" disiplin yöntemi olarak uygulanan cezalandırmadan bahsediyorsak, ayrı bir strateji uygulamamız gerekir. Dolayısıyla, birinci adım olarak hepimiz için, bahsettiğimiz şiddet türünün ne olduğunu tanımlayarak harekete geçmemizin önemli olduğunu düşünüyorum.

Çatışma ve savaş alanlarındaki şiddetten bahsediyorsak, başka müdahale yöntemlerine gireceğiz. Akrandan akrana şiddetten bahsediyorsak başka, trafikte karşılaşılan şiddetten bahsediyorsak başka. Ama herhangi toplumsal cinsiyete dayalı olan şiddet ise bunun temelinde daha önce de konuşulduğu gibi toplumsal cinsiyet normlarının toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın tespit edilmesi ve buna yönelik bir norm değişimi çalışması yapılması gerektiği çok aşikar.

Eğitimden bahsedildi. Bu konuda eğitimle ilgili birkaç noktanın altını çizmek istiyorum. Eğitimin toplumsal cinsiyet normları açısından dönüştürücü ve kız çocukları için güçlendirici, erkek çocukları için de farkındalık yaratıcı bir eğitim olması önemli. Erkek çocukları için kendisini karşı cinsle nasıl bir ilişkide görmesi gerektiğini anlamaları, eşitliğin ne olduğunu anlamalarının önemli olduğu bir eğitimden bahsediyoruz.

Bugün hâlâ yaptığımız birçok toplantıda ya da eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği derken, eşitliğin aslında aynılık zannedildiğini görebiliyoruz. Eşitliğin aynı olup olmadığını, eşitliğin kaynaklara erişiminde, kaynakları kullanımında, kararlara katkıda bulunmakta eşitli anlamına geldiğini öğretmemiz lazım, küçüklükten itibaren. Hakkaniyet demek olduğunu öğretmemiz lazım, küçüklükten itibaren. Kız çocukları için de kendilerini güçlendirici, hayatta kendilerini hem koruma yönünde, hem de kararlara erişim yönünde güçlendirici bir eğitim alıyor olmalarını sağlamamız önemli.

Burada toplumsal cinsiyet normlarının dönüştürülmesi konusunda da baştan beri konuşuldu aslında, kadınların meselesi değil, bu erkeklerle birlikte yapılan bir şey. Erkeklerin de dahil edilmesi gerekir diye konu-

şuyoruz sabahtan beri. Gerçekten de dünyada son on yıllarda erkeklerin bu konuya dahilinin çok önem kazandığını görüyoruz, ama fail olarak değil, yani “erkeklerin suçun faili şeklinde rehabilite edilmesi gereken” toplumun rehabilite edilmesi gereken bireyleri şeklinde değil; bu dönüşüm mücadelesinde ittifak içerisinde olacağımız dost ve destek kuvvetleri olarak ele almak gerekir, toplumsal cinsiyet çalışmalarında.

Dolayısıyla, ben bu tip toplantılarda gerek katılımcılar, gerek feministler arasında erkek olduğunu vurgulamak zorunda kalan erkeklerin olmadığı toplantılarda devam edeceğimizi umuyorum. Bir iki ufak nokta daha var. Belki detay, ama hiç konuşulmadı, onları da ifade etmek isterim.

Özellikle çocuğa yönelik şiddet konusunda, önlemeden bahsediyoruz. Aslında ikiye ayırmak lazım. Önlemeden söz ettiğimizde, az önce bahsettiğimiz norm değişimleri önemli meseleler. Bir de vakaya müdahale ve hizmet kısmı var. İkisi arasındaki hizmetleri aslında İstanbul Sözleşmesinde de vurgulandığı gibi, “mağdur dostu” ve çocuk söz konusu olduğunda, çocuk dostu olması gerekir. Yani bir çocuk kadına yönelik şiddet ya da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru olduğunda, hizmetlere erişirken, çocuk dostu bir sistem içerisinde geçiyor mu? İhbar mekanizması, arayıp, ihbarı iletmek istediği veya arayıp, konsültasyon alabileceği, arayıp danışabileceği hizmetler çocuk dostunu, çocukla konuşmak, çocuğun travmatize deneyimler yaşamaması durumunda, ona müdahale etme konusunda uzmanlığı olan bir hizmet mi? Aynı şekilde İstanbul Sözleşmesinin birçok maddesinde belirtildiği gibi, ihtisaslaşmış hizmetlerden faydalanabiliyor mu? Örneğin çocuk yaşta evlendirmek durumunda kalmış olan kız çocukları veya erkek çocukları.

İstanbul Sözleşmesi biliyorsunuz ki, “çocuk yaşta evliliği ve kadına yönelik şiddet biçimidir” diye tanımlar. Dolayısıyla, çocuk yaşta evlendirilmiş olan kız çocukları da aynen sözleşmenin tanımladığı gibi ihtisaslaşmış hizmetlerle karşılanmak durumundadır.

Son bir nokta vurgulamak istediğim, o da şu: Hepimizin mutlaka aklında o insanın da altını çizme gereği duymuyoruz; ama bazen dillendirilmesi gerekiyor olabilir. Her türlü önleme hizmeti ve her türlü mağdurun ulaştığı, ulaşmak durumunda olduğu hizmet aslında bu hizmetleri bilenler bir şekilde ulaşabilenler tarafından erişiliyor. Burada en arkada kalan bazı gruplar oluyor. Engelli kız çocukları gibi, engelli kadınlar gibi, mülteciler ve sığınmacılar gibi başka birçok sebeple daha dezavantajlı konumda kalmış olanlar gibi. Dolayısıyla, hem önleme, hem de hizmet

sağlama kısmında ayrı bir lens takıp, bu gruplara da erişebiliyor muyuz diye kendimiz bir sormamız gerektiğini naçizane hatırlatmak istedim.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ederiz.

Gazi Üniversitesi Kadın Merkezi Dr. Nuran Belet, ben ayrıca buradaki konuşmalarda şunu söylemeyi unuttum kadinçocukhaklari@ombudsman.gov.tr'ye mail atabilirsiniz bu hafta sonuna kadar. Onları da değerlendiririz.

Dr. NURAN BELET

Gazi Üniversitesi
Kadın Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi

Değerli katılımcılar; çok teşekkür ediyorum, sabırla bizi beklediniz.

Birkaç hususta ben de yaptığımız çalışmalar ve bu mekanizmaların etkinliğiyle ilgili size bilgi vermek istiyorum. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü'nün Gazi Üniversitesi Kadın Çalışmaları Merkezi olarak İzleme Kurulunda yer almaktayız. Buna yönelik olarak bir çalıştay düzenleme konusunda kendileriyle işbirliği yapacağımızı söylemiştik. Bu yıl geçen sene Mayıs ayında Ayşe Akın Hocamızın da içinde olduğu, Ankara'daki Kadın Çalışma Merkezlerinin raportörlüğünde önümüzdeki ay kitap çıkacak. Sonrası destek mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik bir çalıştay yaptık. Bu çalıştayda ortaya çıkan birkaç hususu sizinle paylaşmak istiyorum. Detaylı olarak Hanımefendinin belirttiği mail adresine de bilgi göndereceğiz.

Öncelikle var olan mekanizmaların zamanla yıpranabileceği, bu mekanizmaları yürüten idareci kadronun yıpranabileceği göz önünde bulundurularak, ara sıra bu kadroların ve destek elemanlarının yıpranmış ve tükenmişlerine yönelik çalıştayların yapılması gerektiği, birincil sonuç oldu.

İkinci en önemli şey; bu mekanizmalar eğer iyi izlenmezse, yeni mağduriyetler yarattığı görüldü. Üçüncü sonucumuz; kullanılan sığınma ev sonrası mekanizmaları izlemede örneğin, bu kadınların, başvuran kadınların yüzde 88'i ilkokul mezunu olarak geçiyor, ama bunların çoğunluğu okuma yazma bilme anlamında okur-yazar ilkokul mezunu. Artı birincil yardım talepleri giysi yüzde 72 bu tür bir gruptan söz ediyoruz. Bu kimselerin mağduriyetlerinin tekrarlamaması için kendilerinin destek sonrası pratik hayata katılımlarının sağlanması gerekiyor.

Peki bu nasıl olur dersenez? Bütün konuştuğumuz o algı mekanizmalarıyla beraber, gizlilik var. Bu kişilerin donatı sağlıyor, beceri sahibi olmaları gerekiyor. Bunlara yönelik verilen bazı sığınma evlerinde beceri kurslarının toplumsal cinsiyete yönelik, bıçkı, nakış, resim gibi olduğu görülmekte. Bunların kendi kendilerine yetecek mali kaynağı yaratmadığı görülmekte. Artı daha sonra iş bulma konusunda, maalesef bu anlamdaki kadın dostu işyerlerinin az olması, gizlilik, algı gibi problemler nedeniyle sürekli gelir kazanamamaları nedeniyle mağduriyetlerinin değişerek devam etmesi; tekrar şiddet mağduru oldukları yere döndükleriyle, altı ay içinde yeni bir belediyede, yeni bir il değiştirerek, bu yardımlara muhtaç oldukları görülmekte.

Burada hiç konuşmadığımız, belki en az konuştuğumuz, eşitsizlikler içindeki eşitsizlik. Neyi kastediyoruz? Engelli olanları, neyi kastediyoruz, çocuklar. Özellikle çocuklar gerek cezaevlerinde, gerekse sığınma evlerinde maalesef mağdur olan anneleri nedeniyle daha yüksek oranlı mağduriyet yaşamaktadırlar ve ilerideki yaşantılarını sürdürebilirken, sırtlarında bir mağduriyet yüküyle, içeriye girmeden devam ettirmektedirler.

Ne yapılabilir? Bir örnekle bu konuşulabilir, rol modellerimiz iyi kamu yöneticisi olabilir, iyi öğretmen olabilir, iyi kurs öğretmenimiz olabilir. Asıl ihtiyacın ben bu biraz önce anlatılanlardan gördük. Fail üstüne pek fazla gidilmiyor çalışmalarda; ama aslında "şiddet" tanımını detaylandırarak, kamu kurumları tutabiliyor, kişiler üstünden. Bölgelerdeki şiddet türlerini de biliyoruz. Belki bu kök etkisi üstünde bir şiddet haritası çıkartılabilir. Failin üstünden, özellikle üstünden gereklilikler üstünden oluşabilecek mağduriyetler önlem mekanizmaları üstünden.

Bu olayların vaka analizleri nasıl tek tek birey üstünden gidiyorsa, mekanizmaların etkinliğinin sağlanması isteniyorsa, tek tek sistem mekanizmanın yürütülmesi, vaka analizi gibi yapılmasının etkinliği artıracığını düşünüyorum. Geri kalan kısmı rapora dahil edilmesi için göndeririz. Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz de çok teşekkür ediyoruz.

Salonda bizi dinleyen, her zaman kurumumuza değerli destekleri olan Sayın Milletvekilimiz Şenal Sarıhan'ı buraya davet ediyorum. Bir de KADER temsilcimiz var, sonra toparlarız. Sonrasında KADER'den Nuray Karaoğlu Hanımefendi hazır olursa.

ŞENAL SARIHAN

CHP Ankara Milletvekili
TBMM İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu Başkanvekili

Divan'daki değerli arkadaşlarım hepinize sevgiyle sesleniyorum.

Öncelikle ben de Kamu Denetçiliği Kurumumuza ben de teşekkür etmek isterim. Ayrıca şuana kadar kalarak, ısrarla bu çalışmayı izleyen arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum.

Ben Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkan Vekiliyim. Başkan esas iktidar partisinden oluyor, başkan vekilinin biri daha iktidar partisinden oluyor, birimiz de büyük olan muhalfet partisinden oluyor. Ben Cumhuriyet Halk Partisi adına oradayım. Mahmut arkadaşım da İnsan Hakları Komisyonumuzun üyesi. Üç arkadaş daha varız, geriye sanıyorum, 16 ya da 18 kişi daha var. Çoğunluğu AKP'den olmak üzere, bunu bilgi diye söylüyorum.

Biz Kamu Denetçiliği Kurumunun raporlarını inceliyoruz. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu. Birazcık uzatırsam, beni bağışlayım, olur mu? 2013 yılında çalışmaya başladı Kamu Denetçiliği. Fakat 2016 yılına kadar Kamu Denetçiliğinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından raporlarının incelenmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi gerekiyor. Kabulü değil de, görüşülmesi gerekiyor.

Bu görüşme ne yazık ki yapılamamıştı. Oysa şimdi buradan ayrıldı zannediyorum, Ayşe Hocam başta olmak üzere, biraz önce konuşan Serpil Sancar, Işıl arkadaşım, biz neredeyse 80'li yıllardan bu yana kadın hareketi içinde, başka arkadaşlarımız da var elbette. Kadının insan hakları, genel anlamda insan hakları konusunda çalışmalar yürüten arkadaşlarınızdanız. Ben de STK'lardan geliyorum ve biz Kamu Denetçiliği Kurumunun da kurulabilmesi için gerçekten çok çaba sarf ettik; çünkü çok önemli bir kurum; çok değerli bir kurum.

Bu kurumun raporlarını incelediğimizde, ben şöyle bir eleştiride bulundum. Dedim ki, "kadınlar hiç neredeyse başvurmamışlar" kadın ve çocuk hakkı Türkiye'de en çok ihlal edilen dökümler vardı, şimdi o rakamlarla sizi meşgul etmek istemiyorum. Hiç başvurmamışlar, bu nasıl olmuş ve nasıl olmuş meselesini Kamu Denetçiliği Kurumunun yeterince tanınamamış olmasından kaynaklandığı gibi bir sonuca vardık. Arkadaşlarımızla birlikte ve bu tanınmanın nasıl olabileceği konusunda da en çok STK'lar ve halkla buluşarak, Kamu Denetçiliği Kurumunun daha genişlemesi, tanınması ve başvurulabilir bir hale gelmesi gerektiği konusunda önerilerde bulunduk.

Ben teşekkür etmeliyim ki, arkadaşlarımız bu dönem, 2017 yılı itibariyle göreve başlayan arkadaşlarımız ki, raporları da şuanda görüşülüyor hemen. Parlamento önüne de gelecek. Bu uyarıları, bu eleştirileri çok dikkate aldılar ve kadın meselesi, kadının insan hakları, kadının uğradığı şiddet, çocuklarımızın uğradığı şiddet konusunda farklı farklı çalıştaylar da yapıldı. Şimdi bu çalıştaylardan birindeyiz ve ben gerçekten çok yaralandım; kendi adıma çok yararlandım. STK temsilcisi ve kurum temsilcisi arkadaşlarımızın sunumlarından da yararlandım.

Küçük bir şey söylemek isterim: Kadın Statüsü Sorunları Genel Müdürlüğü yeni kurulmuştu. Biz bir grup Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanıydım o zaman. Bir grup kadın arkadaş gidip dedik ki, Genel Müdürlüğe "Biz ücretsiz davalara bakabiliriz, insanları teşvik edelim, uğradıkları taciz ve tecavüzü yüksek sesle ifade etsinler. Biz onların davalarında hazır olalım, bir hafta boyunca kadınların yakınmasını alın, biz gelelim burada cuma günleri onlar dinleyelim, onların yakınmalarına yanıt verelim; hukuki yanıtlar verelim" böyle başlamış küçük adımlardı bu adımlar ve bugün işte Ankara Baromuzun iki merkezi birden var. Hem Kadın Hakları Merkezi var; hem Gelincik Merkezi var. O merkezlerden ben de geçtim, İnsan Hakları ve Kadının İnsan Hakları Merkezlerinde.

Biz neye baktık? Daha çok mağduru haklarına baktık. Mağduru görmeye çalıştık. Mağdur da özellikle taciz ve tecavüze uğrayan ya da şiddet, dayak anlamında söylüyorum, fiziki ya da psikolojik ya da ekonomik şiddet gören kadınlardı. Oradan 4320 yaratıldı, oradan 6284 ve bugün dönüp bakıyoruz, diyoruz ki mağdur hakları ama, o failin neler yaptığı konusuna, failin nasıl eğitileceği konusuna bakmamışız diyorum, diyoruz.

Serpil Hanım da söylüyor, diğer arkadaşlarım da söylüyor. Bir başka arkadaşım, UNICEF'tendi zannediyorum. "Faile suçlu gibi bakmayın, insan gibi bakın, onunla, onu eğitmek için bakın" diyor. Şimdi, tüm bu anlayışlar bizi besleyen, bize yol açan, bize olanak açan, önermeler ve anlayışlar. Ben sadece şunu söylemekle yetineceğim, çünkü her şey söylendi.

Bu dönem madem bu kadar ilgi duyuyorum, kadın işlerine oraya da üye olayım dedim. Aslında yükümü artıran bir şey ve milletvekili çok meşgul çünkü. Bugün de Mahmut arkadaşımın buraya verdiğimiz önem nedeniyle, insan haklarına ve kadınlarımıza verdiğimiz önem nedeniyle buradayız şuana kadar.

KEFEK'e girdim, şimdi şunu düşündüm. KEFEK sizlerden yararlanmalı. Her komisyon alanındaki uzmanları dinleme hakkına sahip, davet ederek dinler. Biz tek tek sizinle buluşmalıyız. Buradan bu sonuçlar da çıkmalı. Yani bundan sadece Kamu Denetçiliği yararlanmasın; KEFEK de yararlansın; İnsan Hakları İnceleme Komisyonu da yararlansın. Zaten bir Meclisin işi ne, bir halkı temsil etmektir. Halkı kim temsil ediyor, kurumlarımız ve STK'larımız, demokratik kitle örgütlerimiz temsil ediyor.

O halde biz bunu yapabiliriz; bu birlikteliği sağlayabiliriz. Birbirimizin katıldığımız ya da katılmadığımız ilkelerinden, örneğin demin yargıç arkadaşlarımız konuşurken, dedi ki CEDAW'a baksa, İstanbul Sözleşmesine baksa, zaten o maddenin ne demek istediği konusunda muhakkak da bakıyorlardır; ama bir sonuç çıkabilir.

Şimdi, buradan bir başka şey, "Amerika'da öyleymiş de, falan işte İspanya'da böyleymiş de, her yer kötüymüş de," her yer kötü olsun, olmasın tabii, böyle bir temennim yok. Ama biz bizimle ilgileniyoruz. Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerindeki insanların, kadın erkek ve çocuk hepsinin geleceğiyle ilgileniyoruz, bugünüyle ilgileniyoruz. Bugün insanlarımız eşit olsunlar istiyoruz. O eşitliği toplumsal cinsiyet eşitliği teme-

linde, aynı zamanda olanaklara erişebilme, kararlı, eşit olabilme hakkı olduğunu biliyoruz ve bunu kazansın istiyoruz.

Bu sebeple, bu toplantının keşke bugün milletvekillerinin daha çok burada olabildiği bir gün olsaydı, böyle bir gün. Pazartesi günü genellikle milletvekilleri gelmezler, salı günleri başlarlar, salı, çarşamba, perşembe. Şu bütün arkadaşlarımızın konuşmalarına, bütün sunumları, özellikle öğleden sonraki fikirlerini dinleyebilmiş olsalardı, herhalde çok yararlanırlardı.

Ben hepimize çokça teşekkür etmek istiyorum.

Bir şey daha söyleyeceğim Ayşe Hocam anımsar. Bir küçük kitapçığımız vardı, anımsar mısınız Ayşe Hocam, Hacettepe Üniversitesi için biz kaleme almıştık onu. Kadınların Yasal Hakları, 4320 yeni çıkmıştı. Kadınlar yasayı açıp okumaz ki, onların eline küçük çantalarına koydukları kitapçıklar verelim, o kitapçıkları okusunlar; ama biz de onu teşvik edelim. Gidelim, Rize’de anlatalım, işte Afyon’da anlatalım, Çankırı’da, Giresun’da, Urfa’da, Diyarbakır’da anlatalım. Böyle böyle başlamıştı.

Şimdi çok daha yeni üretimler için, hep beraber hazır olmalıyız ve gerçekten halkla buluşarak, kadını ve erkeğimizle, kadını şiddetten ve utançtan aynı zamanda, bizi o utançtan, çocuklarımız üzerine, oynanan oyunları, çocuklarımız üzerine yönelen o olağandışı insan hakkı ihlallerini karşısında utanarak, o utançtan kurtulmak için el ele vermeliyiz diye düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz çok teşekkür ediyoruz, Sayın Milletvekilim.

Kadın Adayları Destekleme Derneği Temsilcisi Sayın Nuray Karaoğlu.

NURAY KARAOĞLU

Kadın Adayları Destekleme
Derneği Başkanı

Herkese merhaba.

Son konuşmacı olmanın dayanılmaz ağırlığını yaşıyorum. O yüzden çok da kısa konuşacağım. Zaten söylenecek çok fazla söz kalmadı.

Bütün katılımcılar konuyla ilgili gereken noktalara eğildiler. Ben kısaca şunu söylemek istiyorum: Kadın Adayları Destekleme Derneği şemsiyesi altında olaya bakmak istedim. Kadın Adayları Destekleme Derneği, adından da anlaşılacağı gibi, bütün karar mekanizmalarında kadınların sayısını artırmaya yönelik çalışmalar yapıyor.

1997 yılından beri, dolayısıyla bugünkü konumuza da Kadın Adayları Destekleme Derneği bir fiil çok yakından ilgilenmekte. Biz diyoruz ki, kadınlara yönelik şiddet, çocuklara yönelik şiddet, toplumdaki şiddet, şiddetin her türlüşü, hatta ısrarlı takibi de içine alarak, çok genişleterek, artık bir daha İstanbul Sözleşmeleri CEDAW'a falan referans vermeden konuşmak istiyorum.

Karar alma mekanizmasında özellikle siyasette daha çok kadını var edersek, bu sorunları mümkün olduğunda minimize edileceğini inanıyoruz ve yıllardır da bunun için çalışıyoruz. KADER aynı zamanda Ka-

dın Erkek Eşitliği Komisyonunun sonradan ismine “fırsat” eklendi, KE-FEK’in kurulmasına çok önem veren bir sivil toplum kuruluşudur.

Bugün sabahki konuşmadan sonra, oturumdan sonra Sayın Rabiye Sezer’e dedim ki biz en azından sizinle beş kere randevu almak için, -keşke kendisi de olsaydı- bu dönem mücadele ettik. Ama çeşitli nedenlerden dolayı bir türlü yan yana gelemedik, bir keresinde randevu verildi, sonra tabii ki olabilir, kurumların iş yükleri çok yoğun. İptal oldu, ama bugün özellikle buraya, bu konuyu bir daha da hatırlatmak vesilesi olsun diye de katılmak istedim.

Ayşe Hocamızın sorduğu, “kurumlar kuruluşlar, STK’lar birbiriyle koordineli çalışıyor mu?” sorusuna aslında benim cevabım böyle bir parantez içinde oldu. Sivil toplum kuruluşları bu toplumun çok önemli dinamikleri, tabii ki karar vericiler var, karar yapıcılar var. Ama kadınlar adına söz söyleyen, dezavantajlı gruplar adına da söz söyleyen, toplumun diğer yüzde 50’si erkekler olunca, biraz eşitsizlik oluyor, öyle değil mi? Kadınların farklı ihtiyaçları var.

Değerli Hazirun; Birleşmiş Milletlerin yanlış hatırlamıyorsam, Afrika’da yapmış olduğu bir çalışma var. Yıllar öncesinden Afrika’daki çok işte medeniyetten uzak, her türlü olanaklardan uzak bir köye su getirmek için bir çalışma yapıyorlar ve borular döşeniyor o köye. Hummalı çalışmaların sonunda ve amaç nedir, oradaki insanların daha medeni koşullara, daha ne derler, suya ulaşımına rahatlıkla elde etmelerine yönelik bir çalışma buradaki amaç.

Su boruları döşeniyor, evlere su veriliyor, harika değil mi? Üç gün, beş gün geçiyor. Bir gün bir bakıyorlar ki, sabah kalktıklarında bütün o döşenen su borularının hepsi kırılmış, korkunç bir hayal kırıklığı. Bunu kim yapabilir, başlıyorlar araştırmaya. Fail kim çıkıyor bilin bakalım? Kadınlar, neden? Çünkü evet, suya erişmek kadınlar için çok önemli bir ihtiyaç, ama başka bir ihtiyaçları daha varmış o kadınların, bunu erkekler fark edememiş. O kadınların en önemli sosyalleşme alanları çeşme başlarıymış ve evin içinde kalakalmışlar o kadınlar, borularla su getirildiğinde.

Kadın erkek eşitliği konusu ele alındığında; daha doğrusu “toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında” baktığımız zaman, her iki cinsin de çok farklı ihtiyaçları olduğunu ve bunları değerlendirmek gerektiğini unutmamız gerekiyor. Bu yönden bakarsak, yıl 1934 kadınlara seçme ve seçilme

hakkının alındığı, verildiği yıl. Geldik 2018'e 84 yıl geçmiş, hâlâ daha 26. Dönem Hükümetinde iki tane kadın bakanımız var sevgili Hazirun, bu size acı gelmiyor mu? Yüzde 4.5'la başlayan 1934'teki ilerici hareket, bugün 2018 yılında hâlâ yüzde 13.8 dünya ortalaması en geri ülkeler de dahil olmak üzere, yüzde 24.8 ne kadar da iyi bir tablo içerisindeyiz?

Aslında olaya lütfen buradan bakalım. Kanunlar değil önemli olan; önemli olan insanların bunlar karşısında ne yaptığı. Lütfen bu konuya hassasiyet gösterelim. Vicdanlarımızı kanatan çocuklarla ilgili hakikaten insanın söylemekten bile irkildiği olayları duyuyoruz. Son günlerde ensest ilişkiler. 4.5 yaşındaki çocuğuna sistemli bir şekilde tecavüz eden bir baba. Bunları konuşmaktan aslında hepimiz, bütün katılımcıların kaçındığının ben farkındayım.

Kapanış konuşması biraz acı olsun. Hepimiz biliyoruz, bunlar bu toplumun gerçekleri; ama arabalarındaki film kaplaması konusunda Kamu Denetçiliği Kurumuna şikâyet etmeyi akıl eden kamu vicdanı, her nedense bu konuda çok sessiz kalabiliyor. Kamu Denetçiliği Kurumu benden daha iyi bilir. Ne tarz şikâyetler geldiğini. Bu toplum hepimizin, biz toplumun yüzde 50'siyiz, erkekler diğer yüzde 50'si, çocuklar da geleceğimize.

Kanunlar değil, mesele tekrar altını çiziyorum. Kanunların uygulanıp, uygulanmaması, sigara yasağının siyasi iradeyle bu ülkede ne kadar çabuk yerleştiğini, "Türk gibi sigara içen" tanımına rağmen hepimiz biliyoruz değil mi ve bundan ben bir vatandaş olarak çok mutluyum. Bu yasağın yerleşmesinden dolayı, bu uygulamanın uygulanabiliyor olmasından dolayı çok mutluyum.

Sigara yasağı bu kadar kolay halledilebilirken, çocuğa yönelik şiddet, istismar, tecavüz, kadına yönelik şiddet, öldürme, tecavüz bunlar bu kadar zor mu sizce? Bana kalırsa, yalnızca siyasi irade. Evet eğitim şart, eğitimi tabii ki hayır demiyoruz. Ama sosyolojik olaylar belli bir kısa dönem içerisinde gerçekleşecek olan şeyler değildir. Bir evrime ihtiyaç var. Ama evrimleri çabuklaştırmak için de bir karara; bir iradeye ihtiyaç var. Biz böyle bırakalım, geçen haziran ayında da Kamu Denetçiliği Kurumunun çok güzel ve değerli bir çalışmayı oldu. Kitapçıklar hepimize dağıtıldı, Derneğimize de geldi ve ben hepsini okudum. Derneğimizden Sevgili Gönül Saray katılmıştı. O dönem ben gelememişim.

Okuduğumda, bütün konuşmacıların bugün altı ay önceki konuşmalar-

dan daha farklı konuşmalar yapmadıklarını zaten gördüm. Meselelerimiz hep aynı, aynı şeyleri konuşuyoruz ve bıkmıyoruz. Lütfen, aksiyon alalım artık, irade koyalım. Çalıştaylar önemli, eğitim önemli, farkındalık önemli, yasalar önemli. Uygulanmadıktan sonra, işte bunlar da her gün gazetelere taşınan, televizyonlarda, yazılı sözlü basında duyduğumuz acı gerçeklerimiz oluyor.

Daha çok kadının bu ülkede temsil edilmesini arzu ediyoruz. Evet, Şenal Hanımın dediği gibi, Sayın Vekilimin dediği gibi İspanya'dan örnekler verildi; Amerika'dan örnekler verildi. Kötü örnek bizi nereye götürür, yani yüreğimizi soğutacaksa, bu kötü örnekleri konuşalım, o bizi rahatlatacaksa. Ama neden Ruanda'da yüzde 61 oranında temsil edilen bir kadın oranını konuşmuyoruz? Türkiye'de 13.8'iz, neden Kuzey Avrupa ülkelerinde yüzde 50'ler ve 50'nin üstünde kadın temsiliyet oranını konuşmuyoruz? Bunlar da çok güzel, iyi örnekler.

Demek ki, bunlar hani uzayda yaşayanların elde ettiği sonuçlar değil. Bu dünyada elde edilen sonuçlar ve biz de elde edebiliriz. Ama bunun için siyasi irade gerekiyor, karar alıcıların arkamızda olması gerekiyor.

Çok teşekkür ederim, değerli zamanınız için, sağ olun.

CELİLE ÖZLEM TUNÇAK OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ederiz.

Rahima Hanım, sizlerle görüştük, günümüzün rasyone geçmesi bakımından, raporumuzda değerli notlarınızı ifade edeceğiz. Hazine da yoruldu diye düşünüyorum.

Ben öncelikle bu çalışmayı Meclis çatısı altında yapmamıza destek veren, Sayın Meclis Başkanlığımıza teşekkür ediyorum. Özel rapor çalışmamızda bu çalışmaya katkı veren, sabahtan beri katılan bütün kamu kurum ve STK temsilcilerine teşekkür ediyorum. Ama bu saate kadar dikkatle, özenle dinleyen sizlere çok daha ayrı teşekkür ediyorum.

Sadece bu çalıştay değil, öncesinde söylediğim gibi, özel raporda paydaşımız olan, büyük katkı veren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımıza, Adalet Bakanlığımıza, İçişleri Bakanlığımıza ve diğer bütün kamu kurum kuruluşlarına teşekkür ediyoruz. Bizim davetlerimizi hiç geri çevirmiyorlar, bilgi vermeleriyle bize destek oluyorlar.

İnşallah, durumu perspektifiyle yansıtan, tespit ve öneriler içeren, sizlerin de katkılarıyla hayırlara vesile olacak bir özel raporu Meclisimizle ve kamuoyuyla paylaşmak üzere hazırlayacağız.

Ben en son toparlayıcı kişiliğiyle Hocama bırakıyorum. İkinci Oturumda konuşulanları toplaması için.

Tekrar çok teşekkür ederim.

Prof.Dr.
**AYŞE NURDAGÜL
AKIN**

Başkent Üniversitesi Kadın
Çocuk Sağlığı ve Aile
Planlaması Araştırma ve
Uygulama Merkezi Müdürü

Şimdi, çok güzel bir öneri geldi. Herhangi bir öneri, sadece burada yaptıklarımız da değil. Sayın milletvekillerimize de iletebilirsek, bir yerde bilgi ile onları desteklemiş, beslemiş oluruz ve biz de amacımıza ulaşırız. Çünkü bu işte bu çatının altında bir sürü birşey konuşuluyor, karar veriliyor, reddediliyor.

Teşekkür ederiz, güzel bir öneriydi, bunu duyurmadık. Bu Araştırma Raporu gerçekten güzel bir rapor, ben hızla içine baktım. Birkaç tane arkadaşımız dışarı bıraktı ve dedi ki “duyurun isterlerse alabilirler, belki isterseniz orada bittiyse birkaç taneyle talep edebilirsiniz.”

Ben eğer özetleyecek olsam, efendim çok kızarlar bana. Onun için öyle özetlemeyeceğim. Gerçekten çok güzel bir rapor bekliyoruz. Çünkü söylenenler mü-kemmeldi ve içimize su serpti. Ama birkaç konu var, içimde kalır, toparlamak için değil, dinlerken ben buna cevap vermeliyim gibi aldığım notlar var.

Bana kızmayacaklarına da peşin söz vermelerini istiyorum. Önce bir esriyle başlamak istiyorum. Ben hekimim, kadını, anlamak bayağı bir zamanımı aldı. Hekim olarak hele bu şiddet, toplumsal cinsiyet, en yakıcı sonucunu biz sağlıkçılar yaşarız. Zaman alıyor, ama eminim hele siz aile mahkemesi hâkimi olarak, yani bu bireysel değil, bu tür düşünceleri duyuyorum.

Acaba diyorum mesela şiddet cinsiyeti nedeniyle şiddet veya çocuk kimdir gibi konular zaten tanımı yapılmış. Yani çocuk her seferinde 18 yaş altı çocuktur desek ayıp olur. İkincisi, siz galiba dile getirdiniz. Niye kız-kadın demiyoruz, hepsi kadın mı? Gene ben hekim kimliğimle konuşuyorum. Bizi yaratan bir tür insan yaratmış, iki cinsiyet yaratmış. Biri kadın, biri erkek, bay bayan biz kabul etmeyiz. Hitap ederken söyleyebilirsiniz, ama benim tip öğrencileri ya da mezunları benim eğittiğim grup bana işte bir bayan geldi hocam dediklerinde yandı, çünkü gelen kadın.

Ama öyle bir değer yüklemişiz ki, işte Diyanetten olan arkadaşımız dedi ki "biz bunları 'Mahremiyet' başlığı altında" yani ben eğitim yaparken, vallahi kondomu da aynı açıklıkla anlatıyorum, ne bileyim kadının doğumunu da aynı karşımdaki hangi cinsiyet olursa olsun, bunlar yani farklı bir şey değil.

Biz aklımızda kadını başka bir kalıba koymaya çalışmayalım. Bir de erkek şiddetinden, hani "erkekleri niye ele almıyorsunuz?" gibi çok söylendi. Başka arkadaşlar da, biz ele alıyoruz. Yani bu işle uğraşanlar erkek çocuk olarak, bir kere şiddet uygulayan erkeğe ben hep çocukluğunda demek ki bu da şiddet görmüş ya da gözlemlemiş. Çünkü şiddet öğrenilir, uygulanan bir olay.

Çok güzel dile getirildi. Öyle bir yetiştiriyoruz ki, çocuğu yani aslan oğlum, sen falan diye, o da zaten öyle yetişiyor, sonra şaşırıyor. Niye boşandığı, gene ben hukukçu değilim, boşandığı karısını gidiyor öldürüyor? Çünkü o onun malıydı. Bizim Hacı Bektaşî Veli'nin çok güzel bir lafı var. Ben bir yerde okudum, hep de kullanıyorum. Geliyor, yanında bir kadın var. Diyorlar ki, işte nasıl hitap ediyorlarsa, "Eşiniz mi, hayır eşitim" diyor.

İşte herhalde böyle bir eşitlikçi bakış açılarına bizim ihtiyacımız var. "Kodlar" lafıyla ben bitireceğim. Kodlardan bahsedildi, yani böyle psikolojik zihnimizde bazı kodlarımız vardır. Ama bir de genetik kodlar denildi, genetik değer, genetik kod olmaz. O kısmı ben iyi bilirim, mümkün değil. Genetik işte diyabet genetikle geçer, başka bir şey genetikle geçer; ama öyle şiddetle ilgili, herhangi bir şey kodla geçmiyor.

En son konuşmacı arkadaşımızı, hani öbürleri gerçekten çok güzeldi. STK çok önemli, Türkiye'de anne ölümleri bugün bu kadar azaldıysa, o STK'ların devlete duyarlı bir konu, daha doğrusu böyle sakıncalı görünen bir konu olduğu için, kadının doğurganlığını telaffuz edemediği dönemde Türkiye Aile Planlaması Derneğinin savunuculuğuyla yasa çıktı, 557 Sayılı Yasa. O yasayla peşinden diğer yasa çıktı.

Bugün anne ölümleri, bütün düşüğe bağlı anne ölümleri, bütün ölümlerin içinde yüzde 53'ten 2'ye düştü. Dolayısıyla, ilk tetiği çeken bir STK'ydı. Sonra STK'ların konuyla ilgili savunuculuğu devam etti. Dolayısıyla, STK'lar çok

önemli ve ben sanıyorum ki, hele hele bu toplantıdan sonra Kamu Denetçiliği Kurumu da zaten o grupla periyodik toplanıyor, toplandılar, çok önemli katkıları oldu.

Yine karşımda hep hukukçular var. Kendi yaşamımdan bir örnekle bitiriyorum Sayın Başkan.

O da şu: Ben kadın doğum uzmanıyım. Türkiye’de 557 Sayılı Yasa var; ama orada isteyerek düşük, talep üstüne çocuk gebeliğin sonlandırılması yasadışı. Yapana yedi yıl, yaptırana yedi yıl. Ben böyle bir şeyi göze alamam. Niye alayım hem de yasaya biz saygılı insanlarız. Kadın geliyor karşıma, bakın yani çok çok tipik örnek. Hep denildi ki “yasalar, mevzuatlar niye uygulanmıyor?” öyle bir ülkedeyiz.

Kadın geliyor, işte şikayetin ne, bizim ilk sözümüz sorumluluğudur. Çocuk aldirmaya geldim, çok alenen söylüyor. Ben bir hastanenin kadın doğumunu yürütüyorum, bir de başhekimiyim. Yani nasıl falan diyorum, yasa var, olmaz falan. Bizim insanımız kırsal alanda bu bahsettiğim de, boynunu büküyor, bana itiraz da etmiyor. Gidiyor, iki gün sonra geliyor, diyor ki, ben alet taktırmaya geldim, peki sen hamileydin, iki gün önce görmüştüm. Ben aldirdim geldim diyor. Bu dediğim yıl Türkiye’de 400 bin isteyerek düşük yapılıyor. Yasa yapan yedi yıl, yaptıran yedi yıl o gün yasa var ve dediğim gibi, mevcut yasa anne ölümlerinin içindeki isteyerek düşükleri indirmiş yüzde 2’ye ne kadar güzel.

Peki, hizmet talep de ediliyor. Benim hesaplarıma göre, üç aileden birisi aile planlaması hizmet talebi var. Ama ulaşamıyor ve yine bakıyoruz ki, bugün talep var, ama kuruluş kamu kuruluşu, özelde problem yok, para kazanılıyor. O hizmeti vermiyor, kadın da alamıyor, ama yasa var.

Dolayısıyla, yani yasanın olması önemli, çok önemli. Yönetmelik, mesela ÇİM’den söz edildi, çok üzıldüm. ÇİM çok güzel, sevdiğim taraf 30’a çıkması sayıları. Ama hâlâ bir yönetmeliği yok ki, ÇİM’lerle de biz uğraştık. Dolayısıyla, mevzuat yetmiyor, uygulama ve izleme.

Ben de size ve bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Tekrar çok teşekkürler, sağolun katılımınızdan dolayı.

KAMU DENETÇİLİĞİ
KURUMU
(COMUDSMANLIK)

ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN MEKANİZMALARIN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI

19 Şubat 2018, Ankara

